

**UCHWAŁA NR XXXII/228/16
RADY MIEJSKIEJ W NOWEJ SOLI**

z dnia 17 sierpnia 2016 r.

w sprawie: przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji na lata 2016 - 2023

Na podstawie art.18 ust.2 pkt.6 ustawy z dnia 8 marca 1990r.o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2016r. poz. 446)

Rada Miejska w Nowej Soli uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwała „**Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Nowa Sól na lata 2016-2023**”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego i w BIP.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Nowej Soli

Piotr Szyszko

Załącznik do Uchwały Nr XXXII/228/16
Rady Miejskiej w Nowej Soli
z dnia 17 sierpnia 2016 r.

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowa Sól na lata 2016-2023

Nowa Sól, 2016 r.

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Zespół redakcyjny:

Jan Liniany, Artur Kubica, Bartosz Tyrna, Dawid Zieliński

Nowa Sól 2016

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Przygotowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023
zostało zrealizowane przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej z Funduszu Spójności
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

Spis treści

Wprowadzenie.....	5
1. Podstawa prawna	7
2. Zgodność dokumentu	8
2.1 Spójność dokumentu w skali makro	8
2.2 Opis powiązań LPR z dokumentami strategicznymi miasta Nowa Sól	11
3. Charakterystyka miasta.....	13
3.1 Sfera społeczna.....	14
3.2 Sfera gospodarcza	24
3.3 Sfera środowiskowa.....	26
3.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna	29
3.5 Sfera techniczna	31
4. Diagnoza obszarów zdegradowanych	35
4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego.....	35
4.2 Sfera techniczna i przestrzenno-funkcjonalna	38
4.3 Sfera społeczna.....	41
4.4 Sfera gospodarcza	49
4.5 Sfera środowiskowa.....	51
4.6 Podsumowanie	53
5. Analiza pogłębiona obszarów rewitalizacji.....	55
5.1 Metodyka wyznaczania obszarów zdegradowanych	55
5.2 Obszar Odra.....	56
5.3 Obszar Dozamet	79
6. Podsumowanie diagnozy strategicznej	97
6.1 Kluczowe problemy obszarów rewitalizacji	97
6.2 Analiza SWOT obszarów przewidzianych do rewitalizacji.....	98
7. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	100
8. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań	102
9. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne	106
9.1 Opis podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	106
9.2 Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	123
9.3 Zintegrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych	134
10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między działaniami/projektami.....	140
10.1 Komplementarność przestrzenna.....	140

10.2 Komplementarność problemowa	140
10.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	142
10.4 Komplementarność międzyokresowa.....	143
10.5 Komplementarność źródeł finansowania	145
11. Plan finansowy	146
12. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja	148
12.1 System realizacji (wdrażania) i monitoringu Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	148
12.2 Wskaźniki realizacji	151
13. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej	152
14. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko	155
Spis grafik.....	158
Spis tabel.....	158
Spis wykresów.....	159

Wprowadzenie

„Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023” jest kontynuacją i jednocześnie rozwinięciem założeń i działań ujętych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Śródmieścia Miasta Nowa Sól na lata 2009-2015 (dokument został przyjęty Uchwałą nr LIV/334/09 Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 11 grudnia 2009 roku, a jego aktualizacja Uchwałą XLIII/314/13 z dnia 27 czerwca 2013 roku). Wskazany dokument był narzędziem określającym kierunki działań planowanych przez władze miasta w zakresie rewitalizacji (ówcześnie definiowanej przede wszystkim w zakresie przywracania jakości przestrzeni publicznej poprzez nadawanie nowych, bądź przywracanie wcześniej pełnionych funkcji przez dany obszar). Aktualnie podejmowane w interesie publicznym działania dotyczą skoordynowanego procesu przemian przestrzennych, technicznych, ekonomicznych i przede wszystkim społecznych, których celem jest przywrócenie funkcjonalności poszczególnych terenów i stworzenie warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego na obszarze problemowym/zdegradowanym – wymagającym interwencji publicznej.

Zasięg oddziaływania „Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023” obejmuje dwa obszary znajdujące się w centrum miasta. Obszary te znajdują się w granicach administracyjnych Nowej Soli, zostały one wyodrębnione i opisane w niniejszym opracowaniu, w oparciu o wielokryterialną szczegółową diagnozę społeczną, przestrzenną oraz gospodarczą bazującą na danych ilościowych oraz jakościowych (badanie sondażowe – ankieta rewitalizacyjna). Zdefiniowane obszary zdegradowane stanowią jednocześnie obszary rewitalizacji. Tym samym całość wyznaczonych obszarów zdegradowanych wyznaczono jako obszary objęte zaplanowaną interwencją w ramach programu rewitalizacji (obszar ODRA oraz DOZAMET łącznie mieszczą się w obligatoryjnych limitach powierzchni oraz zaludnienia nie przekraczając poziomu odpowiednio 20% i 30% w skali całego miasta).

Wizja rewitalizacji miasta Nowej Soli w zakresie przeobrażenia obszarów zdegradowanych i planowanych efektów, która została założona na 2023 rok, brzmi:

„W Nowej Soli w roku 2023 zauważalny jest zrównoważony rozwój prowadzony przy udziale lokalnej społeczności, która chętnie angażuje się w projekty służące poprawie jakości życia w miejscach poddanych skoordynowanej rewitalizacji.

Miejscem, które buduje markę miasta Nowej Soli w całym województwie lubuskim są zrewitalizowane tereny DOZAMET-u oraz ODRY. Swoją specyfiką przyciągają one przedsiębiorców, jak i turystów.

Odnowione i uporządkowane tereny pofabryczne stają się prężnie działającymi strefami gospodarczymi, przyczyniającymi się także do podniesienia atrakcyjności gospodarczej miasta, przyciągając swoją ofertą nowych inwestorów.

Odnowione przestrzenie publiczne służą mieszkańcom miasta, powstają tereny rekreacyjne wraz z małą architekturą, poprawiając jakość życia.

Mieszkańcy obszarów zrewitalizowanych chętnie angażują się w programy społeczne oraz stają się świadomymi aktorami życia społecznego biorąc czynny udział w kształtowaniu Nowej Soli”.

Założenia planistyczne przedmiotowego dokumentu ogniskują się wokół trzech celów strategicznych, stanowiących odpowiedź na zidentyfikowane wyzwania wynikające z licznych problemów społecznych, gospodarczych oraz techniczno-przestrzennych. Wśród wyznaczonych celów należy wymienić:

- Cel strategiczny 1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego – wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych.
- Cel strategiczny 2. Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych – wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego.
- Cel strategiczny 3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej przestrzeni publicznej, spójności wewnętrznej Nowej Soli oraz atrakcyjności tkanki miejskiej.”

Ze względu na różnorodność aspektów i interesów wszystkich uczestników procesu rewitalizacji konieczne jest stworzenie instrumentu, który pozwoli na prowadzenie procesu rewitalizacji w sposób skoordynowany, zintegrowany, zgodny z celami interesariuszy tego procesu. Takim instrumentem jest „Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023”. Przedmiotowe opracowanie jest dedykowane dla dwóch wyznaczonych obszarów wsparcia oraz jest wyrazem troski lokalnego samorządu o dobro miasta w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu, poprzez działania mające na celu odnowę i rozwój terenów o niewykorzystanym potencjale.

1. Podstawa prawna

Do końca 2015 r. dokumentem, który wyznaczał kierunki działań w zakresie rewitalizacji w Nowej Soli był „Lokalny Program Rewitalizacji dla Śródmieścia Miasta Nowa Sól na lata 2009-2015” przyjęty Uchwałą nr LIV/334/09 Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 11 grudnia 2009 roku i aktualizowany w 2013 roku.

W związku z nowym podejściem do rewitalizacji w ramach perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020, na mocy Uchwały NR XX/152/15 Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla śródmieścia miasta Nowa Sól na lata 2009-2015 – zdecydowano o opracowaniu nowego dokumentu na okres kolejnych ośmiu lat do roku 2023.

Korzystając z Art. 52. 1. Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji, samorząd miasta Nowej Soli skorzystał z zapisu wskazującego, że „do dnia 31 grudnia 2023 r. dopuszcza się realizację przedsięwzięć wynikających z programu zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy, bez uchwalania gminnego programu rewitalizacji. W takim przypadku wyznaczenie w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, Strefy, a także uchwalenie miejscowego planu rewitalizacji nie jest dopuszczalne”.

W związku z przedstawionymi uwarunkowaniami prawnymi przedmiotowy dokument został opracowany na podstawie:

- Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2016 poz. 446);
- Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z 3 lipca 2015 r. wydanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju,
- Zasad weryfikacji programów rewitalizacji, opublikowanych przez IZ RPO-L2020, Zielona Góra, kwiecień 2016 r.

Zarządzeniem Nr 0050.1.0050.2016 Prezydenta Miasta Nowa Sól z dnia 12 kwietnia 2016r. utworzono zespół roboczy ds. rewitalizacji. Na podstawie art. 33 ust.3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym tekst jednolity (dz. .u. z 2016 roku poz. 446 ze zmianami) zarządzono powołanie zespołu roboczego ds. rewitalizacji w składzie:

1. Koordynator - Wiceprezydent Jacek Milewski
2. Naczelnik Wydziału Integracji Europejskiej i Promocji - Beata Kulczycka
3. Naczelnik Wydziału inwestycji - Andrzej Drozdek
4. Z-ca naczelnika Wydziału inwestycji - Ewa Staruch
5. Inspektor w Wydziale Inwestycji - Kamil Jurdziński
6. Naczelnik Wydziału Gospodarki Komunalnej i Ochrony środowiska - Beata Pietrzykowska

7. Naczelnik Wydziału Architektury - Iwona Kubacka - Kazieczko
8. Naczelnik Wydziału Gospodarowania Nieruchomościami - Andrzej Żuberek

Powołany Zespół roboczy wykonywać będzie zadania związane z prowadzeniem procesu rewitalizacji w gminie Nowa Sól - Miasto w oparciu o wytyczne Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Dodatkowo Zarządzeniem Nr 0050.1.0051.2016 Prezydenta Miasta Nowa Sól z dnia 12 kwietnia 2016r. powołał Komitet ds. rewitalizacji będący organem doradczym Prezydenta Miasta Nowa Sól przy realizacji zadań związanych z prowadzeniem procesu rewitalizacji w Gminie Nowa Sól - Miasto zgodnie z wytycznymi Lokalnego Programu Rewitalizacji. W skład komitetu weszły 34 osoby – wymienione w Załączniku nr 1 Zarządzenia.

2. Zgodność dokumentu

2.1 Spójność dokumentu w skali makro

LPR jest dokumentem o charakterze operacyjnym, którego podstawowym założeniem jest wyznaczenie ram dla skutecznej interwencji publicznej ukierunkowanej na wyznaczone obszary zdegradowane. W ramach wypracowanych założeń planistycznych dokonywano identyfikacji celów i metod pozwalających na zniwelowanie kluczowych deficytów obszarów problemowych, które w ramach polityki gospodarczej, społecznej i ekologicznej powinny korespondować z założeniami na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym. Należy podkreślić, że niniejszy Program jest zgodny z podstawowymi dokumentami o charakterze planistycznym i programowym. LPR jest komplementarny w odniesieniu do następujących dokumentów o charakterze programowym i strategicznym, obowiązujących na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym:

Tabela 1 Spójność dokumentu w skali makro

Komplementarność z dokumentami na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym
Strategia Europa 2020
<p>Cel główny: „Osiągnięcie wzrostu gospodarczego, który będzie: inteligentny – dzięki bardziej efektywnym inwestycjom w edukację, badania naukowe i innowacje; zrównoważony – dzięki zdecydowanemu przesunięciu w kierunku gospodarki niskoemisyjnej; oraz sprzyjający włączeniu społecznemu, ze szczególnym naciskiem na tworzenie nowych miejsc pracy i ograniczanie ubóstwa”. Dokument wpisuje się w następujące obszary strategiczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Bezrobocie wśród młodzieży, poziom zatrudnienia kobiet i osób starszych, – Środowisko dla rozwoju przedsiębiorczości, – Infrastruktura oraz środowisko dla rozwoju przedsiębiorczości.
Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 – Umowa Partnerstwa
<p>Zgodność dokumentów wyraża się w następujących celach tematycznych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel tematyczny 3. Wzmacnianie Konkurencyjności MŚP, sektora rolnego, – Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach, – Cel tematyczny 5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, – Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami,

Komplementarność z dokumentami na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym

- Cel tematyczny 7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej,
- Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników,
- Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem,
- Cel tematyczny 10. Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie,
- Cel tematyczny 11. Wzmacnianie zdolności instytucjonalnych instytucji publicznych i zainteresowanych stron oraz sprawności administracji publicznej.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Spójność wyraża się w następujących celach:

- Cel 2 Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów,
- Cel 3 Poprawa dostępności terytorialnej kraju w równych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury,
- Cel 4 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski,
- Cel 5 Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa,
- Cel 6 Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

Strategia Rozwoju Kraju 2020 – Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Spójność wyraża się w następujących obszarach i celach:

- Obszar strategiczny I. Sprawne i efektywne państwo

Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem

I.1.1. Uporządkowanie kompetencji umożliwiające realizację działań rozwojowych

I.1.5. Zapewnienie ładu przestrzennego

- Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki

II.2.1. Zwiększenie produktywności gospodarki

II.2.2. Wzrost udziału przemysłów i usług średnio i wysoko zaawansowanych technologicznie

II.2.4. Poprawa warunków ramowych dla prowadzenia działalności gospodarczej

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej

II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego

II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej

Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

II.6.1. Racjonalne gospodarowanie zasobami

II.6.4. Poprawa stanu środowiska

II.6.5. Adaptacja do zmian klimatu

Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu

II.7.2. Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych

II.7.3. Udrożnienie obszarów miejskich

- Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla

Komplementarność z dokumentami na poziomie wspólnotowym, krajowym i regionalnym
<p>rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <p>III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich</p> <p>III.3.4. Zwiększenie spójności terytorialnej</p>
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie
<p>Dokument jest zgodny z nadrzędnym celem:</p> <p>„Celem strategicznym polityki regionalnej, określonym w KSRR, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym”. KSRR ustala trzy cele szczegółowe do 2020 roku, które wpisują się w specyfikę przedmiotowego opracowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów, – Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych, – Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.
Założenia Narodowego Programu Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej
<p>Przedmiotowe opracowanie jest zgodne w zakresie następujących celów szczegółowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cel szczegółowy 1: Rozwój niskoemisyjnych źródeł energii, – Cel szczegółowy 2: Poprawa efektywności energetycznej, – Cel szczegółowy 3: Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, – Cel szczegółowy 4: Rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych, – Cel szczegółowy 5: Zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami, – Cel szczegółowy 6: Promocja nowych wzorców konsumpcji.
Strategia Rozwoju Województwa Lubuskiego 2020
<p>Dokument wpisuje się w cel główny Strategii: Wykorzystanie potencjałów województwa lubuskiego do wzrostu jakości życia, dynamizowania konkurencyjnej gospodarki, zwiększenia spójności regionu oraz efektywnego zarządzania jego rozwojem</p> <p>oraz cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka regionalna 2. Wysoka dostępność transportowa i teleinformatyczna 3. Społeczna i terytorialna spójność regionu 4. Region efektywnie zarządzany
Strategia Rozwoju Powiatu Nowosolskiego 2015-2025
<p>Program Rewitalizacji wpisuje się w oba cele o charakterze strategicznym przyjęte w Strategii oraz zdefiniowane dla nich cele operacyjne:</p> <p>Cel 1: Podniesienie jakości życia mieszkańców powiatu nowosolskiego</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa dostępności komunikacyjnej powiatu, 2. Rozwój infrastruktury społecznej powiatu nowosolskiego, 3. Poprawa stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa publicznego 4. Rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnej powiatu nowosolskiego <p>Cel 2: Rozwój zasobów ludzkich oraz poprawa potencjału społecznego powiatu nowosolskiego</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nowoczesna edukacja powiatu nowosolskiego 2. Integracja społeczna osób oraz grup wykluczonych społecznie

Źródło: opracowanie własne

2.2 Opis powiązań LPR z dokumentami strategicznymi miasta Nowa Sól

Niniejszy LPR tworzy płaszczyznę zgodności pomiędzy poszczególnymi dokumentami z różnych dziedzin funkcjonowania społeczności lokalnej i samorządu.

Tabela 2 Spójność LPR z dokumentami strategicznymi miasta Nowa Sól.

Komplementarność z dokumentami na poziomie miasta Nowa Sól
<p>Strategię Rozwoju Gminy Nowa Sól - Miasto na lata 2012 - 2022</p> <p>Przedmiotowy dokument realizuje założenia:</p> <p>CEL STRATEGICZNY 1: Rozwój stref aktywności gospodarczej poprzez przygotowanie nowych terenów inwestycyjnych, rewitalizację terenów przemysłowych oraz budowę i modernizację infrastruktury technicznej towarzyszącej</p> <p>CEL STRATEGICZNY 2: Dostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, rozwój edukacji ustawicznej oraz szkolnictwa ponadgimnazjalnego wysokiej jakości</p> <p>CEL STRATEGICZNY 4: Rozwój współpracy z samorządami gminnymi głównie w obszarze funkcji mieszkaniowych i terenów inwestycyjnych oraz edukacji i komunikacji</p> <p>CEL STRATEGICZNY 5: Rozwój komunikacji wewnętrznej i ponadlokalnej, drogowej, kolejowej, rzecznej oraz transportu publicznego</p> <p>CEL STRATEGICZNY 6: Wsparcie utworzenia inkubatora przedsiębiorczości, parku naukowo-technologicznego oraz innych instrumentów polityki progospodarczej</p> <p>CEL STRATEGICZNY 7: Rozwój oferty kulturalnej na potrzeby lokalne oraz modernizacja i rozbudowa domu kultury</p> <p>CEL STRATEGICZNY 8: Rozwój infrastruktury turystycznej nadodrzańskiej oraz produktu turystycznego w oparciu o rzekę Odrę, budowa ścieżek rowerowych, włączanie się w produkty turystyczne ponadlokalne</p> <p>CEL STRATEGICZNY 9: Poprawa warunków uprawiania rekreacji i wypoczynku poprzez tworzenie placów rekreacji przy osiedlach mieszkaniowych</p> <p>CEL STRATEGICZNY 10: Poprawa bezpieczeństwa publicznego</p>
<p>Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Sól - Miasto na lata 2004 – 2015 wraz z planem gospodarki odpadami</p> <p>Opracowanie programu ochrony środowiska ma na celu zapewnienie harmonijnego rozwoju gminy, polegającego na podejmowaniu działań w sferze społeczno - gospodarczej, umożliwiających racjonalną ochronę środowiska.</p> <p>Dokument zgodny jest z celami wyszczególnionymi w Planie jakimi są w szczególności:</p> <p>6.2.2. Powietrze atmosferyczne - Ograniczenie emisji pyłowej i gazowej, w tym niskiej emisji</p> <p>6.2.3. Hałas - Zmniejszenie oddziaływania hałasu komunikacyjnego w mieście.</p> <p>6.2.4. Środowisko przyrodnicze - Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne użytkowanie zasobów przyrody.</p> <p>6.2.5. Edukacja ekologiczna - Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw przyjaznych środowisku.</p>
<p>Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Dla Miasta Nowa Sól Na Lata 2011-2015</p> <p>Dokument wykazuje zgodność z następującymi celami programu:</p> <p>Cel strategiczny I. Ochrona krajobrazu kulturowego miasta Nowa Sól</p> <p>Priorytet I.2. Budowa bazy informacji i zarządzania zabytkami miasta Nowa Sól</p> <p>Priorytet I.3. Budowa tożsamości poprzez ochronę dóbr kultury, edukację regionalną i turystykę</p> <p>Cel strategiczny II. Włączanie zabytków w procesy gospodarcze</p> <p>Priorytet II.1. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.</p> <p>Priorytet II.2. Kształtowanie obszarów zabytkowych i krajobrazu kulturowego</p>

Źródło: opracowanie własne

Dwa powyżej scharakteryzowane dokumenty: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Nowa Sól - Miasto na lata 2004 – 2015 wraz z planem gospodarki odpadami oraz Gminny Program Opieki Nad Zabytkami Dla Miasta Nowa Sól Na Lata 2011-2015 aktualnie są na etapie aktualizacji. Niemniej biorąc pod uwagę kluczową i nadrzędną rolę LPR w stosunku do wzmiankowanych dokumentów ich zapisy będą korespondować z niniejszym opracowaniem. Tym samym zgodność aktualizowanych dokumentów będzie zachowana czego dodatkowym dowodem jest konieczność wpisywania się i

wynikania wszystkich dokumentów planistycznych gminy z nadrzędnego dokumentu planistycznego jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Nowa Sól - Miasto na lata 2012 – 2022, w stosunku do której założenia rewitalizacji pokrywają się w całości.

3. Charakterystyka miasta

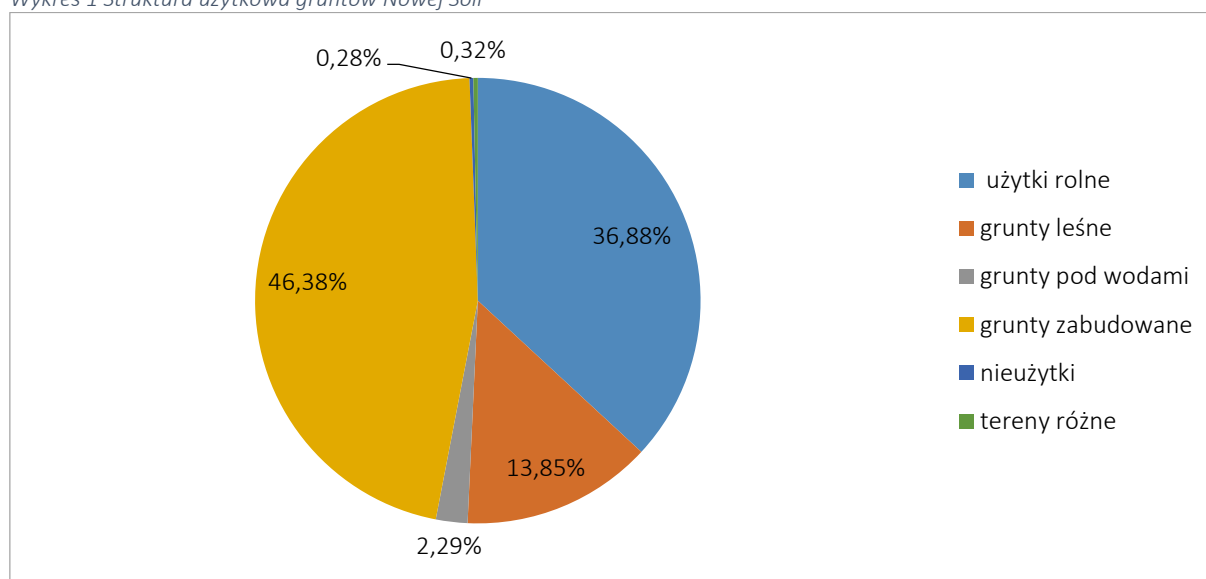
Gmina Nowa Sól - Miasto położona jest w zachodniej części Polski, w południowo-wschodniej części województwa lubuskiego. Nowa Sól ulokowana w centralnej części powiatu nowosolskiego, jest siedzibą władz powiatowych. Wraz z Zieloną Górą oraz Sulechowem, jako trzecie pod względem liczby ludności miasto województwa tworzy Lubuskie Trójmiasto. Położenie miasta w regionie należy uznać za korzystne, na co wpływ na to ma zarówno bliskość granicy z Niemcami oraz przebiegające przez Nową Sól ważne szlaki transportowe: drogowe, kolejowe oraz wodne.

Wśród gmin i miejscowości sąsiadujących z Nową Solą znajdują się:

- od północy Gmina Otyń, miejscowość (sołectwo): Zakęcie, Otyń, Modrzyca;
- od zachodu, południa i wschodu, Gmina Nowa Sól, miejscowość (sołectwo) Stary Staw, Lubieszów, Rudno, Nowe Żabno, Kiełcz, Stara Wieś i Przyborów.

Powierzchnia miasta Nowej Soli wynosi ogółem 2180 ha (21,8 km²), co stanowi 2,83% powierzchni powiatu nowosolskiego oraz 0,16% powierzchni województwa lubuskiego. Ponad 46% powierzchni miasta stanowią grunty zabudowane (1011 ha), z których 28,6% to tereny mieszkaniowe, a niemal 20% tereny przemysłowe. Na kolejnych blisko 37% powierzchni miasta składają się tereny rolne, a około 13,2% stanowią grunty leśne.

Wykres 1 Struktura użytkowa gruntów Nowej Soli

Źródło: dane GUS

W podziale administracyjnym miasta można wyróżnić 5 osiedli nazwanych zwyczajowo: Armii Krajowej, Konstytucji 3 Maja, XXX-lecia, Kopernika, Spółdzielcze oraz 3 dzielnice nazwane zwyczajowo: Pleszówek, Stare Żabno, Zatorze. Układ przestrzenny miasta ma kształt wydłużony wzdłuż osi północ-południe, rozszerzający się wyłącznie w centralnej części w stronę zachodnią. Na ukształtowanie miasta wpływa przebiegająca przez jego środek główna droga przelotowa oraz biegnące niemal równoległe do niej tory kolejowe. Od wschodu miasto ograniczone jest natomiast zakolem rzeki Odry.

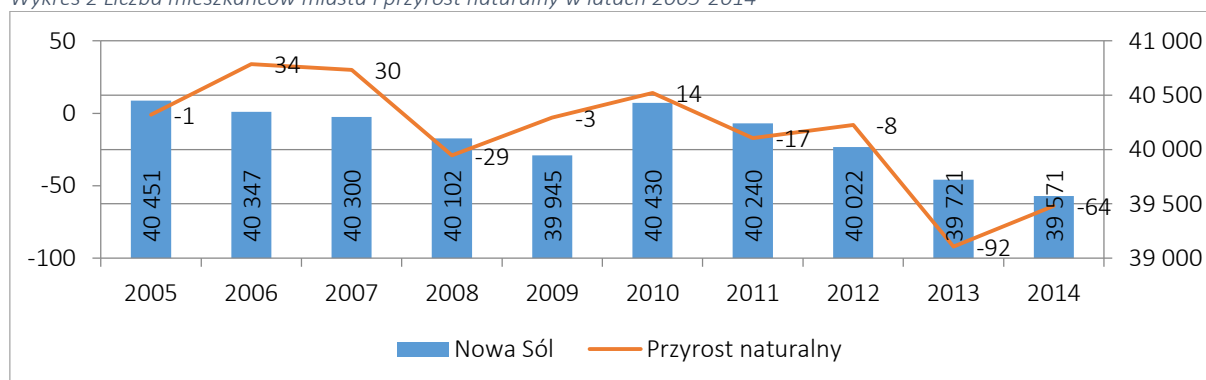
Na terenie miasta znajdują się liczne zabytki związane przede wszystkim z jego przemysłową historią. Wśród nich wyliczyć można zarówno kamienice czynszowe, zabytkowe osiedla robotnicze, ale także wille i rezydencje dyrektorów i właścicieli fabryk.

3.1 Sfera społeczna

Demografia

Liczba ludności miasta Nowa Sól według danych GUS z 2014 r. wynosiła 39 571 osób. W okresie 2005-2014 odnotowano łączny ubytek 880 mieszkańców, co stanowi spadek o 2,2% względem stanu z roku 2004. Tendencja zmniejszania się liczby ludności ma charakter stały, z wyjątkiem roku 2010, w którym liczba mieszańców miasta wzrosła o 485 osób. Wraz z tendencją wyludniania się miasta, zauważalny jest spadek przyrostu naturalnego, który w omawianym okresie wynosił średnio -14 osób.

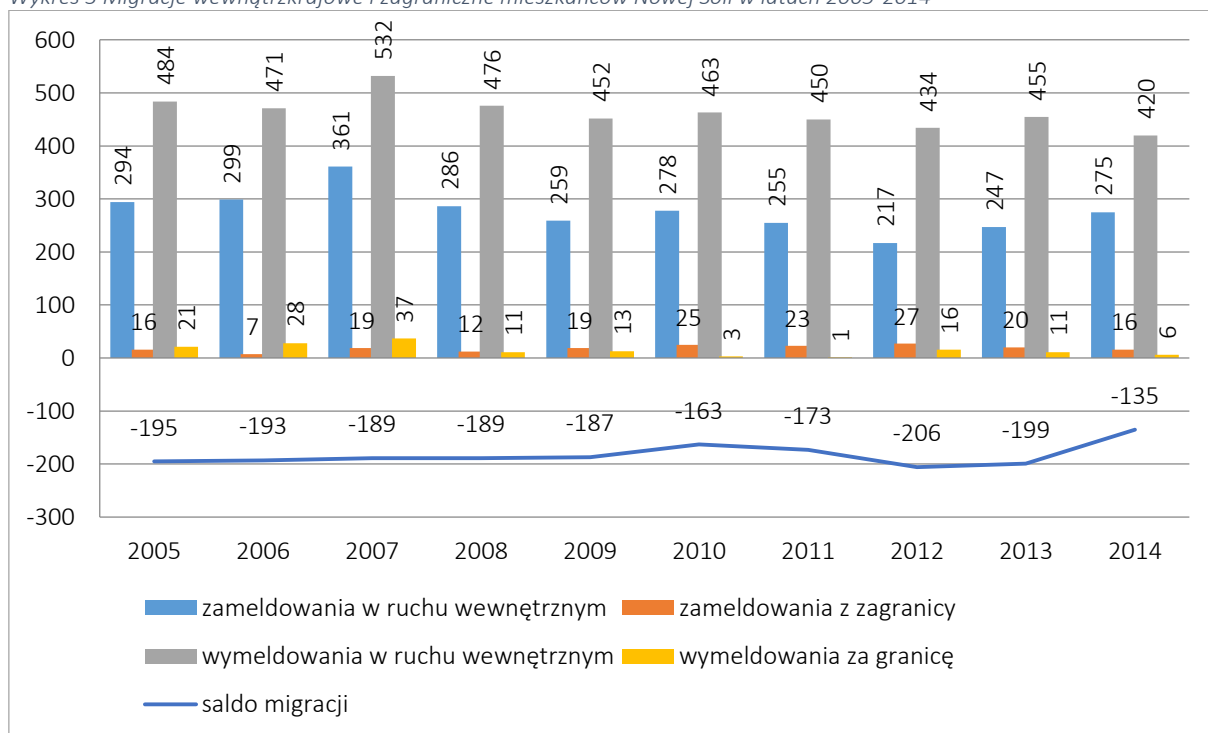
Wykres 2 Liczba mieszkańców miasta i przyrost naturalny w latach 2005-2014

Źródło: dane GUS

W analogicznym czasie, ludność powiatu nowosolskiego wzrosła o 708 osób (o 0,8% względem roku 2005). Za wzrost ten po części może odpowiadać duża liczba migracji wewnątrz krajowych mieszkańców Nowej Soli i osiedlaniem się na terenach przyległych do miasta. Obserwowany w omawianej dekadzie bilans migracji mieszkańców Nowej Soli, osiągał stale duże wartości ujemne, wynoszący przeciętnie około -183 osób w ciągu roku.

Wykres 3 Migracje wewnętrzne i zagraniczne mieszkańców Nowej Soli w latach 2005-2014

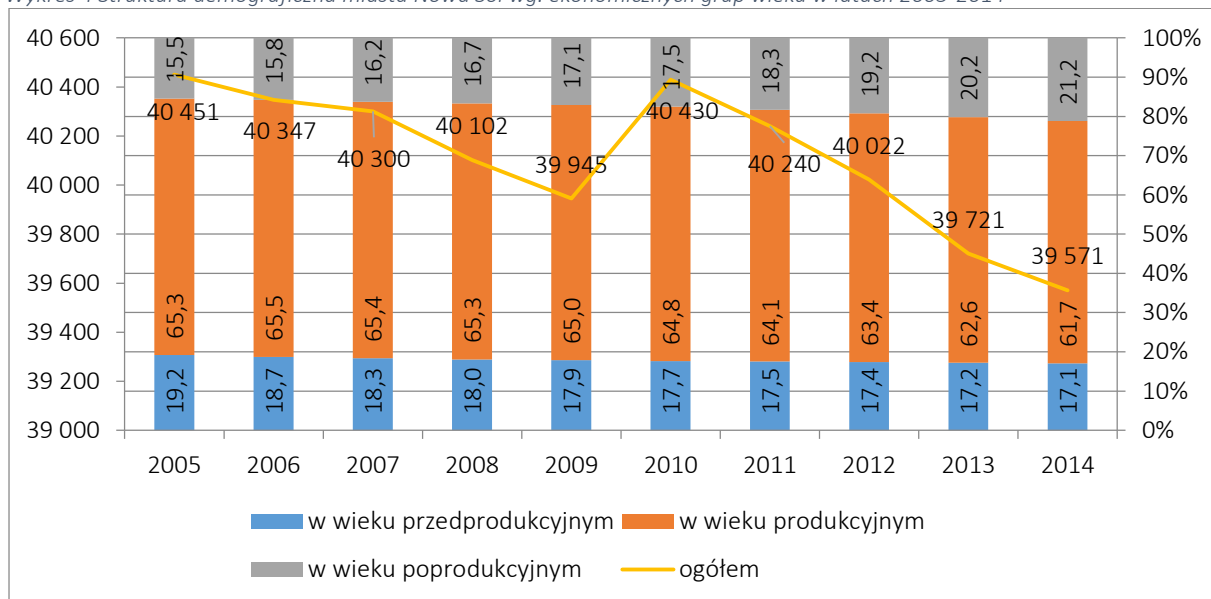

Źródło: dane GUS

W zakresie struktury demograficznej miasta, zauważalny jest gwałtowny wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (o blisko 6% w ciągu 10 lat) oraz systematyczny spadek odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym (o 2,1%), co oznacza zarówno szybkie starzenie się populacji Nowej Soli oraz w perspektywie może prowadzić do powstania problemu zastępowalności pokoleń, zmniejszania się liczby osób zdolnych do podejmowania pracy, a także konieczności zwiększania nakładów na ochronę zdrowia i pomoc społeczną. Oba negatywne zjawiska dodatkowo wzmocnione są przez stopniowe wyludnianie się gminy.

Wykres 4 Struktura demograficzna miasta Nowa Sól wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2005-2014

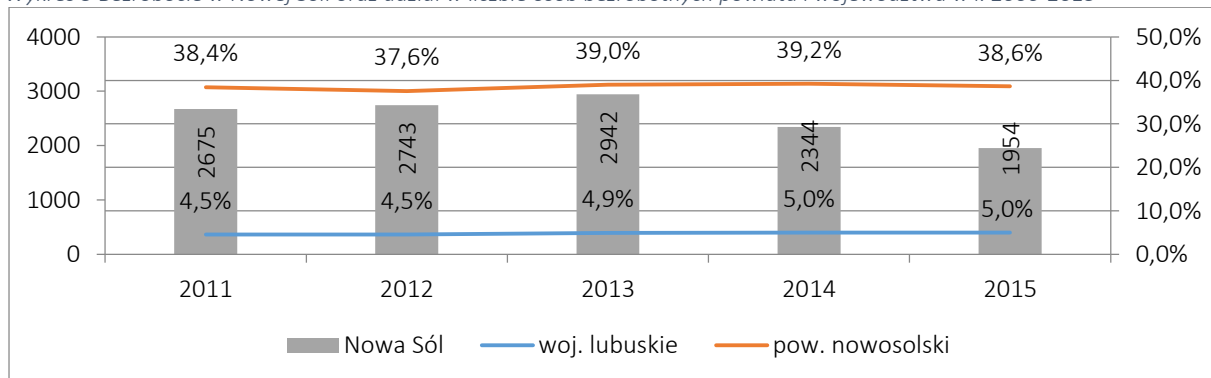
Źródło: dane GUS

Bezrobocie

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż odsetek zarejestrowanych osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w roku 2014 w mieście Nowa Sól wynosił 9,6% i był niższy od analogicznego wskaźnika dla powiatu nowosolskiego (10,9%) oraz wyższy o ponad 2 punkty procentowe względem średniej dla całego województwa lubuskiego, wynoszącej 7,2%.

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w Nowej Soli począwszy od roku 2013 ma charakter malejący. Niemniej jednak spadek liczby zarejestrowanych w mieście osób bezrobotnych, jest wolniejszy niż w całym powiecie nowosolskim oraz województwie lubuskim o czym świadczą utrzymujące się na niemal niezmiennym poziomie wskaźniki udziału osób bezrobotnych w Nowej Soli wśród ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych w województwie (około 5%) i powiecie (około 39%).

Wykres 5 Bezrobocie w Nowej Soli oraz udział w liczbie osób bezrobotnych powiatu i województwa w l. 2006-2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz PUP w Nowej Soli

Analizując szczegółowo kwestie bezrobocia w mieście Nowa Sól wskazać można na znaczący spadek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych na przestrzeni ostatnich 5 lat - spadek o 721 osób, tj.

około 27% względem stanu z 2011 r. przy czym odsetek kobiet wśród osób bezrobotnych utrzymuje się cały czas mniej więcej na poziomie około 57%, a odsetek osób pozostających bez pracy przez okres powyżej 24 miesięcy wzrósł z poziomu 14,3% w roku 2011 do 20,3% w roku 2015. W strukturze osób bezrobotnych w 2015 r. nieznacznie w porównaniu z rokiem 2011 zmniejszył się odsetek osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy ogółem (89,7% w 2011, do 86,3% w 2015). Jednocześnie w grupie tej obserwuje się wzrost udziału osób, które można zaliczyć do tzw. grupy „trudnozatrudnialnej”, które często z przyczyn ograniczonej mobilności, wieku, wykształcenia, szczególnych warunków w jakich się znalazły itp. mają ograniczone możliwości podjęcia pracy. Sytuacja ta dotyczy w szczególności:

- osób długotrwale bezrobotnych (wzrost o 5,6%),
- osób powyżej 50 r. ż. (o 6,1%),
- osób bez kwalifikacji zawodowych (o 10,1%),

a także kobiet, które niepodjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka (3,1%) oraz wychowują co najmniej 1 dziecko do 18 roku życia (o 3,4%).

Tabela 3 Szczegółowa charakterystyka bezrobocia w mieście Nowa Sól

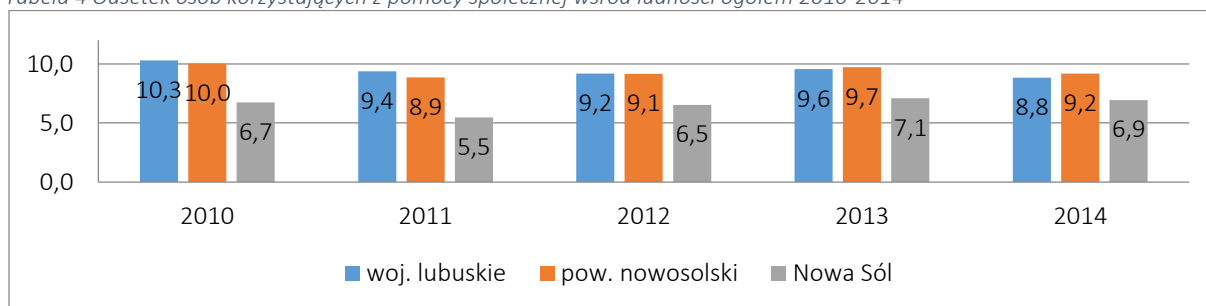
Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	2675	2743	2942	2344	1954
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet	1531	1445	1585	1270	1123
Pozostający bez pracy pow. 24 m-cy	382	420	443	448	396
Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy ogółem	2399	2479	2728	2020	1687
- Do 25 roku życia	379	417	426	263	212
- długotrwale bezrobotne	1414	1401	1570	1338	1088
- kobiety, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka	262	300	347	284	bd
- powyżej 50 roku życia	702	721	786	711	596
- bez kwalifikacji zawodowych	678	718	913	778	647
- bez doświadczenia zawodowego	523	527	607	461	393
- bez wykształcenia średniego	1447	1551	1716	1338	1064
- samotnie wychowujące co najmniej jedno dziecko do 18 roku życia	327	349	408	345	bd
- które po odbyciu kary pozbawienia wolności nie podjęły zatrudnienia	47	63	87	81	bd
- niepełnosprawni	296	288	295	251	213

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Nowej Soli

Pomoc społeczna

Wraz ze spadkiem wskaźników bezrobocia oraz liczby osób pozostających bez pracy, nie idą w parze wskaźniki dotyczące liczby osób korzystających z pomocy społecznej. W mieście Nowa Sól odnotowano na przestrzeni ostatnich 5 lat blisko 7 procentowy wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej oraz niemal 11% wzrost liczby rodzin objętych wsparciem, w stosunku do liczby ludności miasta. W roku 2015 ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej w Nowej Soli korzystało łącznie 2042 osób, podczas gdy w roku 2011 liczba ta wynosiła 1912 osób. Z powyższego wynika, iż ubytek liczby mieszkańców nie przekłada się na spadek liczby osób objętych wsparciem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej. Jednakże wskaźnik udziału osób korzystających z pomocy społecznej w Nowej Soli, jest niższy od wskaźników powiatu nowosolskiego oraz średnich wartości wojewódzkich.

Tabela 4 Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej wśród ludności ogółem 2010-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Nowej Soli

Wśród liczby klientów MOPS w Nowej Soli na przestrzeni 5 ostatnich lat, odnotowano duży wzrost liczby osób korzystających z zasiłków, w tym w szczególności z zasiłków celowych - o 329 osób, tj. wzrost około 30% osób korzystających ze świadczenia w roku 2011 oraz zasiłków okresowych o 279 osób, wzrost o niemal 2/3 względem roku bazowego. Dla porównania liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci posiłków zwiększyła się zaledwie o 50 osób, tj. 5,9% w stosunku do roku 2011. Na uwagę zasługuje także znaczący wzrost liczby świadczonych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, który na przestrzeni lat wzrósł o ponad połowę z poziomu 33 629 świadczeń rocznie, do ponad 52 tys.

Tabela 5 Liczba klientów i liczba udzielonych świadczeń w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	1912	1972	2083	2161	2042
Liczba rodzin	1165	1274	1307	1318	1292
- liczba korzystających z zasiłków stałych	373	382	403	401	416
- liczba korzystających z zasiłków okresowych	429	407	473	497	708
- liczba korzystających z zasiłków celowych	1109	1216	1211	1363	1438
- liczba korzystających z posiłków	852	893	938	1060	902
Liczba udzielonych świadczeń ogółem	156 521	156 622	192 340	195 394	179 336
- liczba zasiłków stałych	3594	3773	3960	4046	4070

	2011	2012	2013	2014	2015
- liczba zasiłków celowych	2674	2921	3008	2664	2438
- liczba posiłków	116 624	116 852	140 959	140 144	120 654
- liczba usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych	33 629	32 674	44 413	48 540	52 174

Źródło: dane MOPS w Nowej Soli

Wraz z liczbą świadczonych usług przez MOPS, znacząco wzrosły także kwoty przeznaczane na pomoc społeczną. W ciągu 5 lat wartość udzielanych świadczeń wzrosła o blisko 900 tys. zł, z czego suma środków przeznaczanych na zasiłki stałe wzrosła o 518 tys. zł, a na zasiłki okresowe o około 284 tys. Zmianom uległa także struktura kwot przeznaczanych na pomoc społeczną, w szczególności dotyczy to kwot przeznaczanych na zasiłki okresowe, które w roku 2011 stanowiły 17,7% wydatków, a w 2015 22,3%. Udział środków przeznaczanych na zasiłki celowe zmniejszył się z 25,6%, do 20,4%.

Tabela 6 Kwoty udzielanych świadczeń w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Kwota udzielonych świadczeń ogółem	1 929 008,00 zł	2 087 773,00	2 486 862,00	2 696 265,00	2 813 253,00 zł
- kwota przeznaczona na zasiłki stałe	1 094 436,00 zł	1 232 815,00	1 507 869,00	1 543 882,00	1 612 998,00 zł
- kwota przeznaczona na zasiłki okresowe	341 462,00 zł	338 884,00	493 008,00	562 092,00	625 996,00 zł
- kwota przeznaczona na zasiłki celowe	493 110,00 zł	516 074,00	485 985,00	590 291,00	574 259,00 zł

Źródło: dane MOPS w Nowej Soli

Uzupełnieniem powyższych informacji są statystyki dotyczące odnotowanych przez MOPS liczby osób objętych wsparciem z zakresu uzależnień. Z danych MOPS wynika, iż w latach 2011-2015 w Nowej Soli wzrosła liczba osób uzależnionych od alkoholu, dzieci z rodzin z problemem alkoholowym oraz osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin.

Tabela 7 Statystyki dot. osób uzależnionych w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
osoby uzależnione od alkoholu	208	304	205	219	220
dzieci z rodzin z problemem alkoholowym	56	88	66	53	103
dorośli członkowie rodziny alkoholowej (w tym współuzależnione)	68	42	77	67	44
osoby eksperymentujące lub uzależnione od narkotyków	2	4	3	7	22
członkowie rodziny osoby uzależnionej od narkotyków	1	4	3	5	18

Źródło: dane MOPS w Nowej Soli

Zgromadzone w podrozdziale dane negatywnie korespondują ze statystykami rosnącego bezrobocia wśród osób z trudnościami na rynku pracy oraz liczbą osób korzystających z pomocy społecznej w mieście. Sytuacja ta wymagała będzie podjęcia przez władze samorządowe działań z zakresu aktywnej polityki społecznej, mających na celu zapobieganie zagrożeniom wynikającym z rosnącego wykluczenia społecznego.

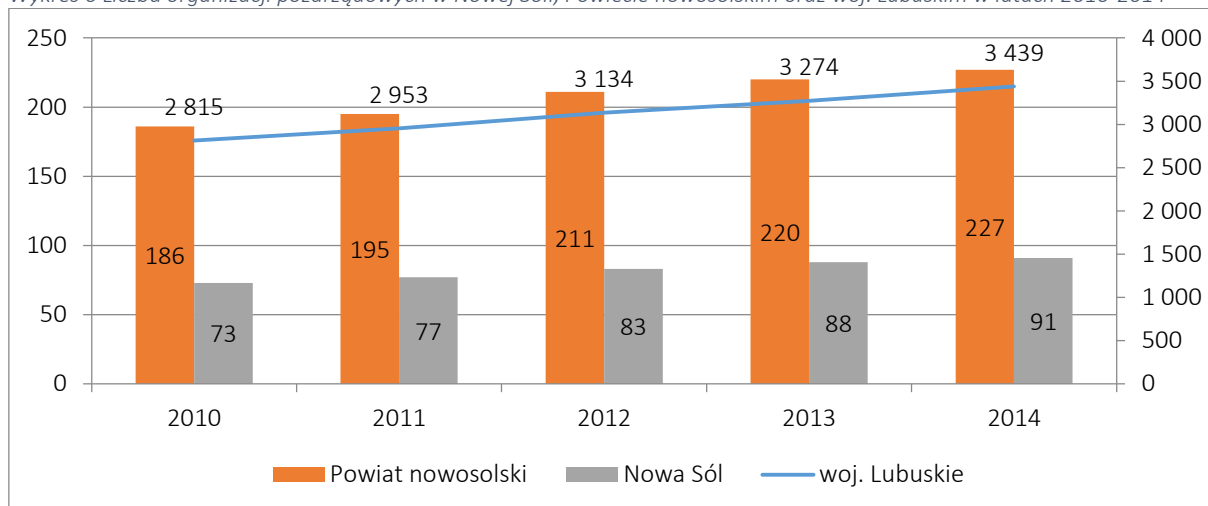
Aktywność społeczna

Liczba działających na terenie danej miejscowości organizacji pozarządowych jest wskaźnikiem rzeczywistej aktywności danej społeczności. Najczęściej spotykaną formą zinstytucjonalizowanej organizacji społecznej jest stowarzyszenie. Organizacje pozarządowe z jednej strony są ważnym elementem wpływającym na rozwój lokalny, z drugiej są w stanie świadczyć profesjonalne usługi publiczne dla społeczności lokalnej, zwłaszcza w dziedzinie sportu, pomocy społecznej, edukacji, kultury oraz działalności na rzecz osób niepełnosprawnych i bezrobotnych.

Według danych zawartych w spisach KRS w maju 2016 roku na terenie miasta Nowej Soli zarejestrowanych było łącznie 99 organizacji pozarządowych (stowarzyszeń, fundacji oraz innych organizacji społecznych). Stanowią one mniej więcej 40% wszystkich około 230 podmiotów zarejestrowanych w powiecie nowosolskim (według danych GUS z 2014 r.), oraz około 2,5% organizacji województwa lubuskiego (3 439 podmiotów). W strukturze organizacji w mieście Nowa Sól, podobnie jak w całym kraju dominują stowarzyszenia (liczba aktywnych podmiotów wynosi około 83 - dane GUS z 2014 r.). Liczba aktywnych fundacji jest zdecydowanie niższa i wynosi około 8 podmiotów.

Według danych GUS opartych o rejestr REGON, liczba podmiotów trzeciego sektora w latach 2010-2014 miała stałą tendencję wzrostową zarówno na poziomie województwa, powiatu nowosolskiego, jak i Nowej Soli.

Wykres 6 Liczba organizacji pozarządowych w Nowej Soli, Powiecie nowosolskim oraz woj. Lubuskim w latach 2010-2014

Źródło: dane GUS

Niemniej jednak wskaźnik liczby podmiotów przypadających na 1000 mieszkańców w mieście Nowa Sól wynosił w roku 2014 zaledwie 2,3 organizacji i był niższy od średniej powiatu nowosolskiego (2,59) oraz średniej całego województwa lubuskiego 3,37. Oznacza to, iż aktywność społeczna mieszkańców miasta Nowa Sól, jest niższa niż w pozostałych częściach województwa.

Spośród ogółu organizacji funkcjonujących w Nowej Soli, 42 podmioty w roku 2015 korzystały z dotacji przekazywanych na wsparcie realizacji zadań publicznych przez miasto Nowa Sól w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Środki przeznaczone na realizację programu zostały podzielone w ramach otwartych konkursów ofert (art.11 ust.2 i art.13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku – o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tj. Dz.U.2016, poz. 239 ze zm.) oraz w ramach procedury tzw. małych grantów (art.19a w/w ustawy). Do konkursu przystąpić mogły organizacje pozarządowe oraz podmioty z nimi zrównane (zgodnie z zapisem art. 3 UoDPPIoW) realizujące zadania określone w katalogu zawartym w art.4 w/w ustawy.

Z danych przedstawionych przez UM w Nowej Soli wynika, iż suma środków przekazywanych na realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym od 2013 r. ma stałą tendencję wzrostową. W roku 2016 szacowana wartość dotacji wyniesie 2 382 420 zł i będzie wyższa o około 700 tys. zł względem roku 2013. Z przekazywanej puli środków, przeciętnie ponad połowę pochłaniają działania związane z pomocą społeczną i ochroną zdrowia. Stosunkowo najmniej środków (około 6-7%) przeznaczanych jest na działania związane z kulturą. Około 1/3 wszystkich środków trafia natomiast do organizacji promujących kulturę fizyczną i turystykę.

Tabela 8 Wartość środków przekazywanych na realizację zadań publicznych w ramach programu współpracy z NGO

Zakres dofinansowania	2013 r.	2014r.	2015r.	2016r.
Kultura	120 000	130 000	128 750	127 600
Kultura Fizyczna I Turystyka	709 000	714 500	699 940	806 900
Pomoc Społeczna I Ochrona Zdrowia, Usługi Opiekuńcze, Prowadzenie	749 337	1 129 535,20	1 230 527,60	1 368 720

Noclegowni				
Działania dofinansowywane ze środków Pełnomocnika D/S Rozwiązywania Problemów Alkoholowych I Narkomanii	94 700	88 500	96 600	79 200
Suma	1 673 037	2 062 535	2 155 818	2 382 420

Źródło: dane Urzędu Miasta w Nowej Soli

Jak wspomniano powyżej, organizacje pozarządowe stanowią ważny czynnik rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i wpływają bezpośrednio na jakość życia mieszkańców, poprzez realizację zadań z zakresu pożytku publicznego. Współpraca pomiędzy samorządem a organizacjami pozarządowymi, opierająca się na aspektach finansowych jak i pozafinansowych, przebiegać powinna na zasadach subsydiarności, partnerstwa, równości i otwartości. Spełnienie wszystkich tych kryteriów prowadzi do tworzenia społecznie odpowiedzialnego terytorium i zwiększenia roli obywateli w procesach decyzyjnych społeczności lokalnych. Z przedstawionych danych wynika, iż podejmowanie i rozszerzanie współpracy między lokalnym samorządem a przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego Nowej Soli, powinno być jednym z priorytetów działań w najbliższych latach, ponieważ aktualny poziom zaangażowania społecznego mieszkańców, znajduje się na bardzo niskim poziomie. Warto również podkreślić, iż udział obywateli w procesach rewitalizacji jest nie tylko wymogiem zapisanym w dokumentach strategicznych dotyczących perspektywy finansowej 2014-2020, ale także pozwoli na stworzenie przestrzeni publicznej przyjaznej i odpowiadającej rzeczywistym potrzebom mieszkańców. Istotnym z tego punktu widzenia może być również wypracowanie mechanizmów instytucjonalnych wspierających rozwój organizacji pozarządowych, działań związanych z aktywnością społeczną i wolontariatem.

Bezpieczeństwo

Biorąc pod uwagę poziom liczby przestępstw odnotowanych w latach 2011-2015 przez Komendę Powiatową Policji w Nowej Soli można stwierdzić, iż bezpieczeństwo w mieście ulega stałej poprawie. Liczba przestępstw odnotowanych na terenie Nowej Soli w roku 2015 jest niższa niż liczba przestępstw odnotowanych w roku 2011 o 478, tj. o około 29% przestępstw odnotowanych w roku bazowym. Najwyższą poprawę bezpieczeństwa w mieście wyrażona w liczbach bezwzględnych w porównaniu do roku 2011 odnotowano w zakresie liczby odnotowanych przestępstw narkotykowych (mniej o 95, tj. 78,5%) oraz liczby nietrzeźwych kierowców (mniej o 228, tj. 74,5%). W żadnym z badanych czynów niezgodnych z prawem nie odnotowano wzrostu liczby zdarzeń.

Tabela 9 Liczba przestępstw odnotowanych w Nowej Soli w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Ogólna liczba przestępstw	1651	1416	1816	1396	1173
Kradzież	193	153	220	142	136
Rozbój	25	20	8	6	9
Pobicie	19	24	6	11	9

Zniszczenie mienia	121	122	91	62	76
Przestępstwa narkotykowe	121	106	209	135	26
Oszustwo	146	124	155	327	107
Nietrzeźwi kierujący	306	207	259	115	78

Źródło: dane Powiatowej Komendy Policji w Nowej Soli

Poniżej zaprezentowane zostały statystyki przestępczości w przeliczeniu na 100 mieszkańców miasta w latach 2011-2015. Zgromadzone dane potwierdzają poprawę stanu bezpieczeństwa w mieście na przestrzeni omawianego okresu.

Tabela 10 Liczba przestępstw odnotowanych w Nowej Soli w przeliczeniu na 100 mieszkańców w latach 2011-2015

	2011	2012	2013	2014	2015
Ogólna liczba przestępstw	4,084	3,519	4,538	3,515	2,964
Kradzież	0,477	0,380	0,550	0,357	0,344
Rozbój	0,062	0,050	0,020	0,015	0,023
Pobicie	0,047	0,060	0,015	0,028	0,023
Zniszczenie mienia	0,299	0,303	0,227	0,156	0,192
Przestępstwa narkotykowe	0,299	0,263	0,522	0,340	0,066
Oszustwo	0,361	0,308	0,387	0,823	0,270
Nietrzeźwi kierujący	0,757	0,514	0,647	0,290	0,197

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Nowej Soli

Statystyki dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wydają się nie potwierdzać danych wskazujących na poprawę bezpieczeństwa w mieście zawartych w statystykach policyjnych, niemniej jednak rosnące wskaźniki odnotowanych zdarzeń mogą być wynikiem wyższej świadomości społecznej i częstszego zgłaszania przypadków pomocy odpowiednim służbom. Zgromadzone dane wskazują, że liczba zgłaszanych zdarzeń na przestrzeni 4 lat wzrosła niemal dwukrotnie, a głównymi ofiarami przemocy są kobiety, niemniej jednak wzrastają także zgłoszenie przemocy wobec osób małoletnich oraz mężczyzn.

Tabela 11 Statystyki przemocy w rodzinie w latach 2012-2015

	2012	2013	2014	2015
Liczba ofiar przemocy:	98	93	122	172
- Liczba ofiar - kobiet	97	79	98	127
- Liczba ofiar - mężczyzn	11	11	19	29
- Liczba ofiar - małoletnich	0	3	5	16
Liczba ofiar przemocy w przeliczeniu na 100 mieszkańców	0,244	0,232	0,307	0,435
- Liczba ofiar - kobiet	0,241	0,197	0,247	0,321
- Liczba ofiar - mężczyzn	0,027	0,027	0,048	0,073
- Liczba ofiar - małoletnich	0,000	0,007	0,013	0,040

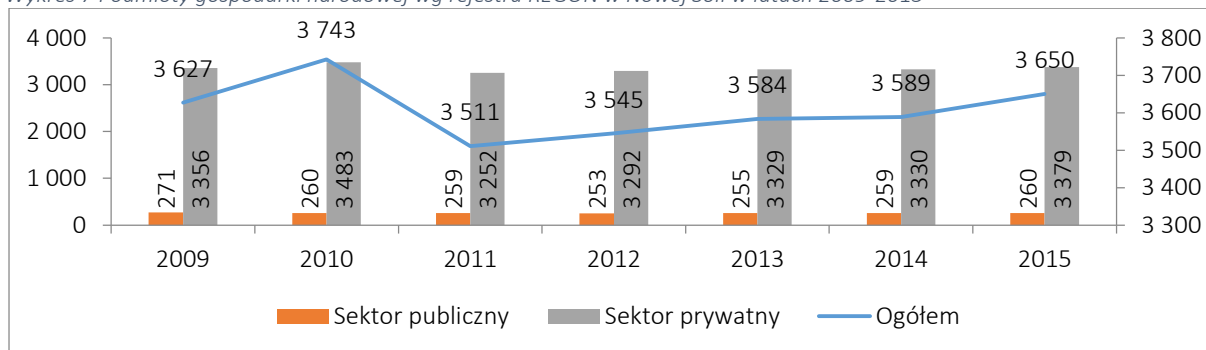
Źródło: dane MOPS w Nowej Soli

3.2 Sfera gospodarcza

Według danych GUS liczba podmiotów gospodarki narodowej wg rejestru REGON w 2015 roku w Nowej Soli wynosiła 3 650. Spośród ogółu zarejestrowanych w mieście podmiotów, 260 stanowiło własność sektora publicznego, a 3 379 prywatnego. Począwszy od roku 2011 notuje się systematyczny wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów, niemniej ich liczba jest niższa od wartości odnotowanej w latach 2009 i 2010.

Wykres 7 Podmioty gospodarki narodowej wg rejestru REGON w Nowej Soli w latach 2009-2015

Źródło: dane GUS

Analiza zgromadzonych danych gospodarczych pozwala stwierdzić, iż mieszkańcy Nowej Soli charakteryzują się niższą od przeciętnej dla województwa lubuskiego przedsiębiorczością. Korzystniej natomiast wypadają na tle mieszkańców powiatu nowosolskiego. Działania zmierzające do poprawy opisywanej sytuacji, mające na celu wsparcie lokalnej przedsiębiorczości, mogą być istotne ze względu na dużą liczbę osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy wśród osób bezrobotnych, a także rosnącą liczbę osób z tzw. grupy osób trudnoatrudnialnych.

Tabela 12 Wskaźniki gospodarcze - porównanie

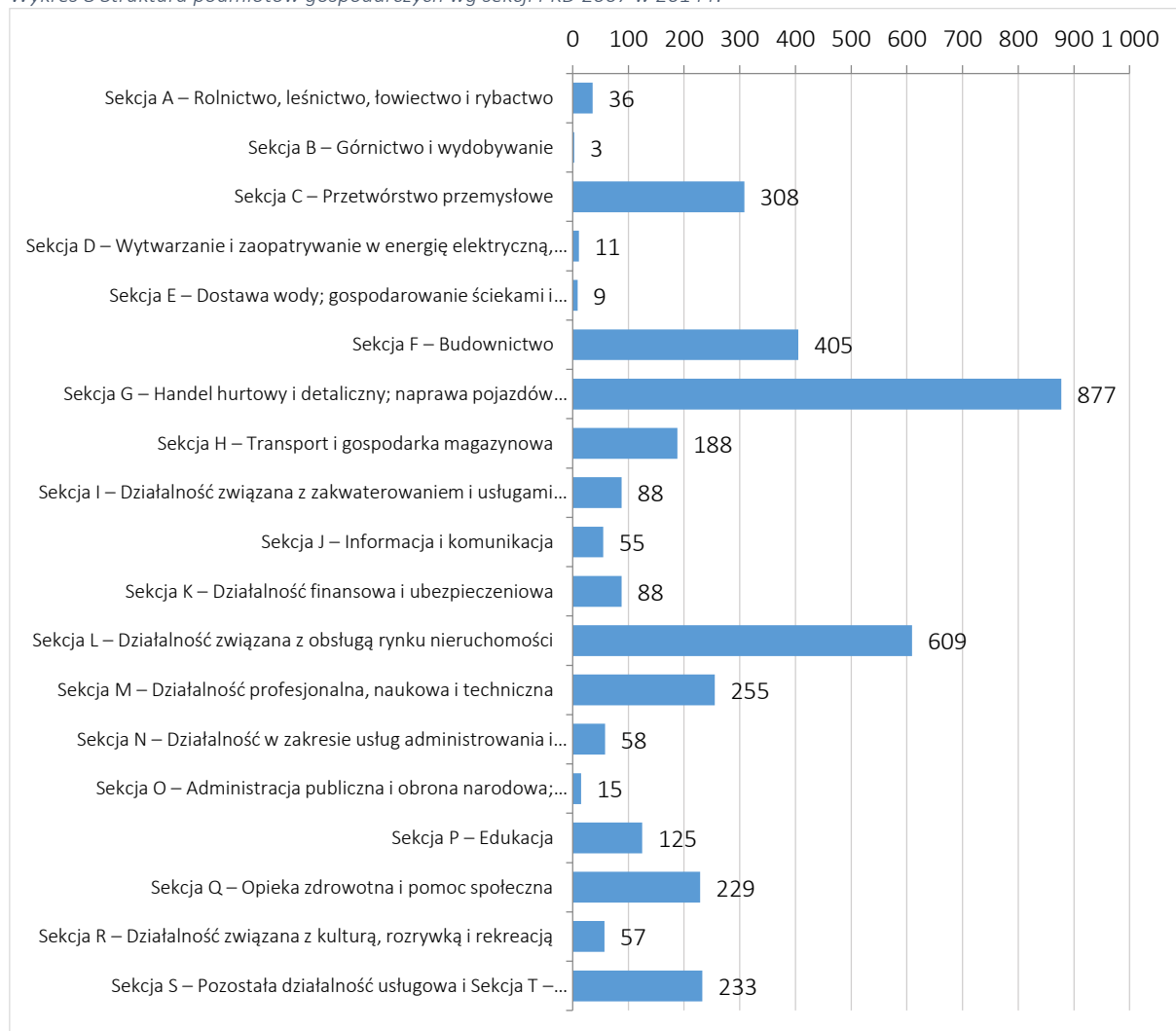
Jednostka terytorialna	jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności				jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Woj. lubuskie	98	106	98	93	114	74	76	89
Pow. nowosolski	83	89	91	89	101	69	72	75
Nowa Sól	83	93	92	81	134	82	78	77
	podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności				podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Woj. lubuskie	102	105	108	108	156,1	162,1	167,1	169,2
Pow. nowosolski	76	78	81	82	118,9	123,0	127,5	131,1
Nowa Sól	87	89	90	91	136,1	139,7	144,1	146,9
	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności				osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Woj. lubuskie	74	75	77	76	11,3	11,6	11,9	11,9
Pow. nowosolski	53	54	56	57	8,3	8,5	8,9	9,0

Nowa Sól	57	57	58	58	8,8	9,0	9,3	9,4
----------	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----

Źródło: dane GUS

W strukturze gospodarczej miasta Nowa Sól blisko 1/4 ogółu zarejestrowanych w 2014 roku podmiotów stanowiły podmioty należące do Sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle. W kolejnej pod względem liczności grupie znalazły się podmioty z Sekcji L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości oraz Sekcji F – Budownictwo, które stanowiły kolejno 17% i 11% ogółu zarejestrowanych w mieście podmiotów.

Wykres 8 Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 w 2014 r.

Źródło: dane GUS

Z punktu widzenia lokalnej gospodarki, istotną rolę w mieście pełni podstrefa Kostrzyńsko Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, która powstała na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z 9 września 1997 r. na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 20 października 1994 r. o specjalnych strefach ekonomicznych Dz. U. Nr 123, poz. 600, późn. zm. Podstrefa Nowa Sól dysponuje powierzchnią: 100,49 ha, z których obszar niezagospodarowany stanowi 36,81 ha. Podstrefa dysponuje niezbędną infrastrukturą energetyczną, wodną, gazową oraz telekomunikacyjną. Położenie podstrefy umożliwiła

łatwy dostęp do drogowych szlaków tranzytowych o znaczeniu lokalnym, krajowym oraz międzynarodowym, a także transportu kolejowego i rzeczno. Ponadto gmina złożyła wniosek o rozszerzenie strefy i objęcie nią kolejnych około 24 ha na południu miasta.

Na terenie miasta od 2013 roku funkcjonuje Park Technologiczny „Interior”, wybudowany dzięki pieniądżom unijnym. Park posiada sześciu różnych udziałowców, wśród których znajdują się miasto Nowa Sól, Kostrzyńsko-Słubicka Specjalna Strefa Ekonomiczna, Uniwersytet Zielonogórski, Organizacja Pracodawców Ziemi Lubuskiej, gmina Bytom Odrzański, a także prywatna firma Sinersio. Park aktualnie posiada 100 proc. obłożenie, a na jego terenie działa 17 firm, mogących korzystać z zaawansowanych laboratoriów: metrologicznych, korozyjnych oraz informatycznych.

Wśród największych pracodawców w Nowej Soli znajdują się m.in.:

1. Gedia Poland - największy prywatny pracodawca w Nowej Soli. Przedsiębiorstwo zatrudnia prawie tysiąc osób, produkuje części do aut rozmaitych światowych marek.
2. Przedsiębiorstwo Projektowo-Produkcyjne Technical Sp. z o.o. - producent maszyn, urządzeń oraz linii technologicznych, głównie dla przemysłu odlewniczego. Zakład zatrudnia około 130 osób.
3. Zakłady Jajczarskie OVOPOL Sp. z o.o.
4. NORD Napędy Zakłady Produkcyjne w Nowej Soli.
5. Zastal Transport Sp. z o.o., to autoryzowany Partner MAN-STAR.
6. AB Foods Polska Sp. z o.o. .
7. Firma VOIT POLSKA do której należy odlewnia produkująca precyzyjne odlewy ciśnieniowe ze stopów aluminium.
8. JOST Sp. z o.o. - producent m.in. części do sprzęgów siodłowych, zaczepów holowniczych, dyszli przyczep, nóg podporowych.
9. Spółka „JADIK” - producentem oraz sprzedawcą mebli tapicerowanych.
10. BCC Polska Sp. z o. o.

3.3 Sfera środowiskowa

Tereny zielone

Jakość środowiska naturalnego jest jednym z istotnych czynników wpływających bezpośrednio na jakość życia mieszkańców. W celu zapewnienia dostępu mieszkańców do wysokiej jakości środowiska naturalnego na terenie Nowej Soli przyjęto 4 formy ochrony przyrody:

- obszar chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,

- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Ograniczona liczba form ochrony przyrody w Nowej Soli wynika między innymi z faktu, iż miasto charakteryzuje się niewielką liczbą terenów zielonych. Grunty leśne i zakrzewione stanowią zaledwie 13,2% ogólnej powierzchni miasta (302 ha), z których ponad 80% stanowią siedliska borowe, a dominującym drzewostanem jest sosna. Ze względu na niską lesistość, dominującą monokulturę drzewostanu oraz niemal całkowity brak lasów naturalnych, na terenie miasta nie zostały utworzone rezerваты przyrody, parki narodowe, czy krajobrazowe, które należą do podstawowych form ochrony przyrody w Polsce.

W zakres obszarów chronionego krajobrazu na terenie miasta Nowa Sól wytyczona została „21 – Nowosolska Dolina Odry”, której łączna powierzchnia wynosi 9852 ha, z czego na obszarze gminy i miasta Nowa Sól obszar zajmuje powierzchnię 2985 ha. Pozostała część obszaru znajduje się w gminach: Bojadła 1 727 ha, Siedlisko 380 ha, Otyń 271 ha, Sulechów 287 ha, Trzebiechów 1 133 ha, Zabór 2 771 ha, Zielona Góra 298 ha.

W gminie Nowa Sól - Miasto zostały wydzielone 2 obszary Natura 2000 obejmujące:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Nowosolska Dolina Odry” (PLH080014),
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków „Dolina Środkowej Odry” (PLB080004).

Nowosolską Dolinę Odry stanowią najlepiej wykształcone i zachowane płaty wciąż zalewanych lasów łągowych i niskich grądów, podlegających zalewom oraz szuwały turzycowe, wilgotne łąki i zarośla wierzbowe. Ponadto, obszar ten stanowi ważny korytarz ekologiczny. Jako główne zagrożenia dla tego regionu wymienia się wycinanie lasów i zarośli łągowych oraz regulację rzeki.

Dolina Środkowej Odry to natomiast obszar, gdzie zachowane są liczne starorzecza, a ponadto - duże kompleksy wilgotnych łąk oraz zarośli i lasów łągowych. Wśród tych ostatnich najcenniejsze są fragmenty łągów jesionowo-wiązowych (np. kompleks k. Krępy) i łągów wierzbowych. W obszarze tym występuje co najmniej 18 gatunków ptaków. Jako główne zagrożenia dla tego obszaru wymienia się zarzucanie gospodarki łąkowo – pastwiskowej oraz wycinanie lasów łągowych.

Na terenie miasta Nowa Sól znajduje się 17 pomników przyrody, w tym: 11 pojedynczych drzew, 3 pomniki ochrony powierzchniowej, 1 stanowisko grupowe drzew, 1 aleja drzew, 1 głąz narzutowy.

Uzupełnieniem wymienionych obszarów chronionych, są parki miejskie pełniące rolę zabytków kultury, formę zagospodarowania przestrzeni miejskiej, czy wreszcie obszary wypoczynku i rekreacji dla mieszkańców. Na terenie miasta Nowa Sól zlokalizowanych jest 6 parków miejskich, wśród których należy wymienić:

- Park „Kacza Górka” – o powierzchni 137 586 m², w tym zbiornik wodny 38 762 m²,
- Park „Odra” – 23 395 m², dawniej cmentarz Braci Morawskich,
- Park Kopernika – 8 077 m²,

a także:

- Park Krasnala przy al. Wolności,
- Park przy ul. Zjednoczenia,
- Park szpitalny, Lasek Bertholda przy ul. Sienkiewicza.

Stan środowiska naturalnego

Z danych zawartych w dokumencie pt. „Informacja o stanie środowiska w powiecie nowosolskim na tle wyników badań kontrolnych i monitoringowych przeprowadzonych w 2014 r. w województwie lubuskim” ogólny stan środowiska naturalnego na obszarze miasta Nowa Sól ocenić można jako dopuszczalny, w zakresie wód, gleb i gruntów. Jednakże utrzymanie tego stanu warunkowane jest zapewnieniem prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, w tym wyposażenie projektowanych obiektów w instalacje wodno-kanalizacyjne, co zabezpieczy rejon przed niekontrolowanym rozprzestrzenianiem się zanieczyszczeń, w tym również - niesformalizowanym zrzutem ścieków.

Głównym problemem całego województwa oraz obszaru Nowej Soli jest zanieczyszczenia powietrza, którego podstawowym źródłem jest emisja niska związana ze stosowaniem paliw o niskiej jakości. Jednym z podstawowych nośników energii pierwotnej do ogrzewania budynków jedno- i wielorodzinnych w Nowej Soli jest węgiel kamienny. Spalanie węgla w piecach kaflowych czy domowych kotłach c.o. o niskiej sprawności i bez systemu oczyszczania spalin prowadzi do emisji substancji szkodliwych dla środowiska, takich jak: CO, CO₂, SO₂, NO_x, pyły, zanieczyszczenia organiczne – w tym rakotwórcze wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne WWA, dioksyny, furany, metale ciężkie i wiele innych. Niska emisja związana jest także z działalnością małych zakładów, które nie podlegają obowiązkowi posiadania pozwolenia na emisję do powietrza gazów i pyłów. Zanieczyszczenia te można jednak minimalizować poprzez modernizacje i wymianę źródeł ciepła na bardziej wydajne i przyjazne dla środowiska, do których zaliczona może zostać np. kotłownia lokalna, zaopatrująca okoliczne budynki, opalana gazem, olejem opałowym lub odnawialnymi źródłami energii.

Kolejnym zagrożeniem dla środowiska naturalnego w miastach województwa lubuskiego, w tym Nowej Soli są zanieczyszczenia i hałas powiązane z komunikacją samochodową i kolejową. Biorąc pod uwagę intensywny rozwój komunikacji i wzrost natężenia ruchu pojazdów samochodowych można przyjąć, że emisja hałasu będzie się zwiększać. Świadczą o tym ostatnie badania, które generalnie wskazują na wzrost obszarów o niekorzystnym klimacie akustycznym. Należy jednak podkreślić, że uciążliwość akustyczna powodowana przez transport samochodowy uległa w ostatnim czasie redukcji z powodu oddania do użytku drogi S3, łączącej Nową Sól z Zieloną Górą, co w sposób znaczący przyczyniło się do zmniejszenia ilości pojazdów przejeżdżających przez ten obszar. Kolejnym krokiem w stronę poprawy sytuacji mogą być inwestycje związane z modernizacją i usprawnieniem publicznego transportu, który pozwoli na zmniejszenie ilości pojazdów poruszających się po newralgicznych obszarach miasta. Rozwój komunikacji publicznej pozwoli także na zmniejszenie nakładów niezbędnych na remonty dróg

oraz tworzenie nowych miejsc postojowych. Korzystna dla mieszkańców będzie także zmiana organizacja ruchu, polegająca na wyłączeniu śródmieścia Nowej Soli z ruchu samochodów ciężarowych. Działanie to w sposób istotny zmniejszy hałas oraz powstające zanieczyszczenia.

3.4 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Układ przestrzenny Nowej Soli tworzy szereg elementów, które powstawały w historycznym cyklu rozwojowym miasta. Względem rzeki, miasto ma układ jednostronnie styczny. Zapoczątkowane zostało przez osadę, która powstała na zachodnim brzegu rzeki Odry, a następnie rozwinęło się pasmowo wzdłuż drogi łączącej północ z południem. W późniejszym etapie, w części środkowej, rozwój nastąpił w kierunku zachodnim, natomiast naturalnym ograniczeniem rozwoju w kierunku wschodnim, była dolina rzeki Odry oraz tereny zalewowe. Kolejnymi elementami struktury przestrzennej miasta w trakcie jego rozwoju były tereny przemysłowe, położone na południe i północ od centrum. Konsekwencją rozwijania funkcji przemysłowej, zwłaszcza w powojennym okresie, była budowa osiedli mieszkaniowych zlokalizowanych na zachód, południe i północ od centrum. Zabudowę miasta otacza system terenów otwartych, na który składają się tereny rolnicze, kompleksy leśne i sieć cieków wodnych. Wpisany jest on w wielkoprzestrzenne wnętrze krajobrazowe doliny Odry.

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej miasta wyróżniają się w szczególności:

1. zespół zabudowy śródmiejskiej położony w pobliżu portu rzecznego, charakteryzuje wysoka intensywność zabudowy, przeważnie dziewiętnastowiecznej. Zabudowa ta przybiera kształt zabudowanych obrzeżnie, zamkniętych w całości lub częściowo kwartałów zabudowy. Przy części ulic (Piłsudskiego, Wyspiańskiego, Dąbrowskiego) zlokalizowane są ciągi zieleni, składające się na miejski system zieleni, którego podstawowe elementy stanowią zieleńce i parki miejskie;
2. odrębnym w swoim charakterze w skali całego miasta jest zespół zabudowy portowej z zabudowaniami dawnego browaru i składów soli. Zabudowa tego obszaru jest w znacznym stopniu zdekapitalizowana, co sprawia, że atrakcyjny niegdyś obszar miasta pozostaje w tej chwili na uboczu, mimo prób przywrócenia jego roli przez poczynione tam w ostatnim czasie inwestycje;
3. tereny zabudowy mieszkalnej i w części produkcyjne, położone na północ od obszaru obecnego śródmiejskiego. Charakteryzują się wyraźnie niższą intensywnością zabudowy, obejmują zabudowania dawnych Dolnośląskich Zakładów Odlewniczych „Dozamet” oraz osiedla Pleszówek;
4. zespół zabudowy usługowej, baz i składów wraz z towarzyszącą zabudową mieszkalną, położony na południu miasta;

5. tereny zabudowy mieszkaniowej wysokiej intensywności osiedli, Konstytucji 3 Maja, XXX-lecia, Armii Krajowej;
6. wielkoprzestrzenna dolina Odry, rozszerzająca się wyraźnie na południe i północ od terenów śródmiejskich, z charakterystycznym przewężeniem w rejonie zakola obok portu rzecznego;
7. tereny rozwoju funkcji produkcyjno-usługowej – strefa przemysłowa w północnej części miasta, częściowo zainwestowana o bardzo dobrych uwarunkowaniach komunikacyjnych i infrastrukturalnych,
8. tereny oferty inwestycyjnej wielofunkcyjnej w południowo-zachodniej części miasta.

W dokumencie pt. „Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Nowa Sól” przyjęto, iż generalne kierunki rozwoju miasta kontynuują zasady rozwoju przestrzennego przyjęte w dotychczasowym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Nowa Sól i innych aktach prawa miejscowego. Niemniej jednak struktura funkcjonalno – przestrzenna miasta powinna w przyszłości uwzględnić zmiany zachodzące w układzie komunikacyjnym miasta oraz zmianą oczekiwań i potrzeb inwestorów, głównie wzrostu zapotrzebowania na tereny rozwoju działalności gospodarczej i usługowej.

Główne kierunki rozwoju struktury funkcjonalno – przestrzennej miasta zawarte w „Studium...” nakierowane zostały na:

- rozwój funkcji miasta jako ośrodka o znaczeniu subregionalnym,
- rozwój zabudowy mieszkaniowej poprzez jej uzupełnienie, przebudowę i modernizację a także realizację nowych terenów tego typu zabudowy,
- odnowa i uzupełnienie zabudowy na terenie śródmieścia,
- przebudowa i uzupełnienie istniejącego układu komunikacyjnego,
- wyposażenie zespołów zabudowy w infrastrukturę techniczną,
- rozwój strefy produkcyjnej w północnej części miasta,
- rozwój strefy inwestycyjnej jako terenów wielofunkcyjnych w południowo- zachodniej,
- wprowadzenie spójnego systemu urządzonych terenów zieleni miejskiej, powiązanej głównymi ciągami ekologicznymi miasta z terenami doliny Odry oraz układem istniejących alej i szpalerów.

Działania te realizowane były dotychczas ze środków budżetu miasta oraz środków programów operacyjnych UE. W chwili obecnej wytyczone kierunki rozwoju wymagają dalszej kontynuacji oraz rozwinięcia już podjętych działań. Ponadto Nowa Sól powinna intensyfikować działania na rzecz podniesienia atrakcyjności przestrzeni publicznych (w tym zwłaszcza w centrum miasta) poprzez stworzenie warunków dla rozwoju usług centrotwórczych, funkcji integracyjnych oraz reprezentacyjnych miasta. W celu dalszego rozwoju Nowej Soli wykorzystane mogą także zostać

niezagospodarowane dotychczas tereny pofabryczne, które wymagają rewitalizacji i zmiany obecnych funkcji.

3.5 Sfera techniczna

Gospodarka mieszkaniowa

Na podstawie wyników badań z powszechnego spisu ludności w 2002 roku można obliczyć, że spośród 14889 mieszkań zlokalizowanych na terenie miasta 1/3 wybudowano przed 1945 rokiem, z czego ponad połowa powstało przed 1918 rokiem. Większość z nich wymaga kapitalnych remontów. Zabudowa centrum Nowej Soli w większości obejmuje budynki wybudowane przed 1989 rokiem. Obiekty znajdujące się przy głównej ulicy i deptaku przy pl. Wyzwolenia częściowo zostały odnowione. W latach wcześniejszych dokonano także odnowy i ponownego zagospodarowania Basenu Portowego. Dodatkowo wzmocniono wały przeciwpowodziowe. Na terenie części osiedli mieszkaniowych rozpoczęte są prace związane z termoizolacją budynków i mieszkań.

Zabudowa mieszkaniowa o wysokiej intensywności zlokalizowana jest w centralnej i zachodniej części miasta (osiedla: XXX-lecia i Konstytucji 3 Maja). Są to bloki, powstałe w latach 70- i 80-tych XX wieku. Jednorodzinna zabudowa mieszkaniowa zlokalizowana jest przeważnie na południowych, zachodnich i północnych krańcach terenów zainwestowania miejskiego.

Budynkami komunalnymi zarządza Zakład Usług Mieszkaniowych sp. z o.o. w Nowej Soli podporządkowany bezpośrednio Urzędowi Miejskiemu w Nowej Soli. W skład mieszkaniowego zasobu miasta wchodzi między innymi mieszkania socjalne na ul. Grobla, Armii Krajowej, Wyspiańskiego, Staszica, Wyspiańskiego oraz ul. Długiej. W mieście występuje niedobór lokali socjalnych. Obecnie mieszkań socjalnych na 1900 będących w zasobach komunalnych jest 200. W Nowej Soli funkcjonuje także nowo oddana noclegownia dla osób bezdomnych, zlokalizowana przy ul. Topolowej. Obiekt dysponujący 34 miejscami noclegowymi, mieści się w budynku po byłej bibliotece pedagogicznej. Standard zamieszkania w mieście jest zróżnicowany. Blisko 1/3 mieszkańców miasta zamieszkuje w kamienicach, około 40% w zabudowie zwartej osiedlowej, a około 28% w domach jednorodzinnych. Jak wskazano powyżej duża część zasobów mieszkaniowych ma powyżej 60 lat i wymaga remontów oraz modernizacji, w tym wymiany/zmiany źródeł ogrzewania.

W porównaniu do powiatu, Nową Sól charakteryzują mieszkania o niewielkiej powierzchni użytkowej wyrażonej w m² na 1 osobę. Przeciętna powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca wynosi bowiem 22,8 m², w powiecie około 24,1 m² a w całym województwie 26 m². Mieszkania w Nowej Soli są również mniejsze od lokali w powiecie 59,6 m² w stosunku do 70,3 m² w powiecie oraz od średniej powierzchni lokali w województwie 73,1 m².

W nawiązaniu do przedstawionych danych, konieczne będą działania mające na celu zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych ludności oraz ich modernizację i dostosowanie do aktualnych wymagań technicznych.

Transport

System infrastruktury transportu w Nowej Soli charakteryzuje się ogólnie dobrym stanem rozwoju. Nowa Sól jest ważnym węzłem komunikacji drogowej, kolejowej, a także jednym z portów na Odrzańskiej drodze wodnej. Nowa Sól położona jest na skrzyżowaniu drogi krajowej klasy ekspresowej S3 z drogami wojewódzkimi nr 292, 297 i 315. Południowa obwodnica miejska w znacznym stopniu wyprowadziła ruch kołowy obrzeżami miasta pozwalając na uniknięcie uciążliwego ruchu tranzytowego w centrum.

Generalnie stan dróg na terenie miasta jest zadowalający zarówno pod względem jakości nawierzchni, jak i możliwości obsługiwanego przez nie poszczególnych obszarów zabudowy. Sieć ta wymaga jednak bieżących napraw (dotyczy to generalnie wszystkich dróg powiatowych i większości gminnych) i rozbudowy w niektórych rejonach miasta, zwłaszcza w jego południowej części w rejonie Zatorza.

W roku 2010 w mieście zostało zrealizowanych wiele nowych inwestycji. Znaczącym przedsięwzięciem była budowa drogi łączącej węzeł Nowa Sól w ciągu drogi krajowej S3 z Kostrzyńsko-Słubicką Specjalną Strefą Ekonomiczną – z Podstrefą Nowa Sól. Po wykonaniu inwestycji dojazd do Wielospecjalistycznego Szpitala Powiatowego przy ul. Chałubińskiego w Nowej Soli z zachodniej, południowej i wschodniej części powiatu nowosolskiego odbywa się z pominięciem zatłoczonego obszaru miasta – osiedli Konstytucji 3 Maja i XXX-lecia oraz wielu kolizyjnych skrzyżowań, co znacząco skróciło czas dojazdu karetka pogotowia ratunkowego. Realizacja inwestycji zapewniła najdogodniejsze połączenie dwóch obszarów aktywności gospodarczej w Nowej Soli – istniejącej K-SSSE w północnej części miasta oraz projektowanej Południowej Strefy Rozwoju w południowej, poprzez węzeł Nowa Sól i południową obwodnicę Nowej Soli.

W ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych oraz Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego realizowany jest wewnętrzny program budowy dróg, obejmujący drogi gminne oraz przebudowę dróg przejętych od powiatu. Miasto obecnie realizuje wiele inwestycji dotyczących przebudowy dróg, głównie w centrum. Potrzeby w tym zakresie pozostaną aktualne w perspektywie do 2022 roku.

W mieście funkcjonuje komunikacja miejska obsługiwana przez spółkę z o.o. Warbus z Warszawy, która w chwili obecnej zapewnia transport na 11 liniach. Uzupełnieniem oferty spółki są przewozy oferowane przez PKS Gorzów Wielkopolski sp. z o.o. oraz PKS Nowa Sól sp. z o.o.. Transport zbiorowy dociera do niemal każdego rejonu miasta oraz kilku sołectw poza granicami Nowej Soli. Główne kierunki do których dociera komunikacja lokalna to: Zielona Góra, Kożuchów, Bytom Odrzański, Nowe Miasteczko.

Nowa Sól znajduje się w Środkowoeuropejskim Korytarzu Transportowym CETC, tzw. zielonym korytarzu, zapewniającym dostęp do gałęzi transportu przyjaznych środowisku takich jak kolej, żegluga śródlądowa i transport morski. Jego rozwój wpłynie na redukcję negatywnego wpływu transportu na środowisko, umożliwiając korzystanie ze środowiska w sposób zintegrowany, zrównoważony i bezpieczny. Komunikacja drogowa w mieście oparta jest na:

- drodze krajowej,
- drogach wojewódzkich,
- drogach powiatowych,
- drogach gminnych.

Duża liczba mieszkańców Nowej Soli wykorzystuje rowery jako podstawowy środek transportu do pracy, szkoły czy na zakupy, jednak brakuje systemu ścieżek rowerowych, zarówno w mieście, jak i wyprowadzających ruch rowerowy poza miasto do okolicznych miejscowości. Brak odpowiedniej infrastruktury ścieżek rowerowych wpływa na duże zagrożenie ludności w ruchu komunikacyjnym.

Infrastruktura techniczna

Większość mieszkańców Nowej Soli ma dobry dostęp do podstawowych mediów komunalnych. W Nowej Soli zlokalizowany jest wodociąg publiczny zaopatrujący w wodę mieszkańców miasta, a także okolicznych miejscowości: Rudno, Kiełcz, Stara Wieś, Lubieszów, Wrociszów. Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Nowej Soli eksploatuje sieci wodociągowe na terenie miasta Nowa Sól. Stopień zwodociągowania dla Miasta Nowa Sól wynosi 99,8% i był nieznacznie wyższy od średniej wartości odnotowanej w powiecie nowosolskim i województwie lubuskim. Na podobnym poziomie rozwoju znajduje się sieć kanalizacyjna. W Nowej Soli do kanalizacji podłączonych jest łącznie 99,6% mieszkańców i jest to wskaźnik o blisko 30 p.p. wyższy od średniej dla województwa i powiatu. Ponadprzeciętnie w porównaniu z resztą województwa oraz powiatu nowosolskiego, kształtuje się także odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej.

Tabela 13 Korzystający z instalacji sieciowych w % ogółu ludności

	2010	2011	2012	2013	2014
	Sieć wodociągowa				
woj. lubuskie	89,4	89,6	89,7	89,9	94,3
pow. nowosolski	89,8	89,8	89,8	89,9	95,4
Nowa Sól	97,2	97,3	97,3	97,3	99,8
	Sieć kanalizacyjna				
woj. lubuskie	63,3	64,4	64,9	65,5	70,4
pow. nowosolski	58,7	58,9	60,2	61,3	70,5
Nowa Sól	87,0	87,1	88,6	89,6	99,6
	Sieć gazownicza				
woj. lubuskie	52,6	52,6	52,3	52,3	51,7

pow. nowosolski	48,1	48,3	49,1	49,4	49,3
Nowa Sól	90,2	90,1	91,2	91,5	91,1

Źródło: dane GUS

Znaczna część zabudowy mieszkalno-usługowej miasta jest podłączona do centralnej sieci ciepłowniczej. Energia cieplna jest dostarczana głównie do terenów zabudowy o wysokiej intensywności, położonej w centrum miasta i dużych osiedlach mieszkaniowych. Jej źródłem jest system ośmiu kotłowni. Są to obiekty wbudowane lub wolnostojące, wytwarzające ciepło na potrzeby centralnego ogrzewania i przygotowania ciepłej wody użytkowej. Kotłownie miejskie są eksploatowane przez Zakład Energetyki Ciepłej w Nowej Soli. Część potrzeb miasta jest pokrywana z wykorzystaniem indywidualnych rozwiązań grzewczych. Szczególnie dotyczy to budynków zlokalizowanych poza terenem centrum i dużych osiedli mieszkaniowych. Ciepło jest w tych przypadkach wytwarzane w indywidualnych kotłowniach, spalających przede wszystkim paliwa stałe: węgiel, koks i drewno. Skutkiem ich spalania jest emisja do atmosfery szkodliwych substancji, powodujących jej zanieczyszczenie, głównie związków siarki.

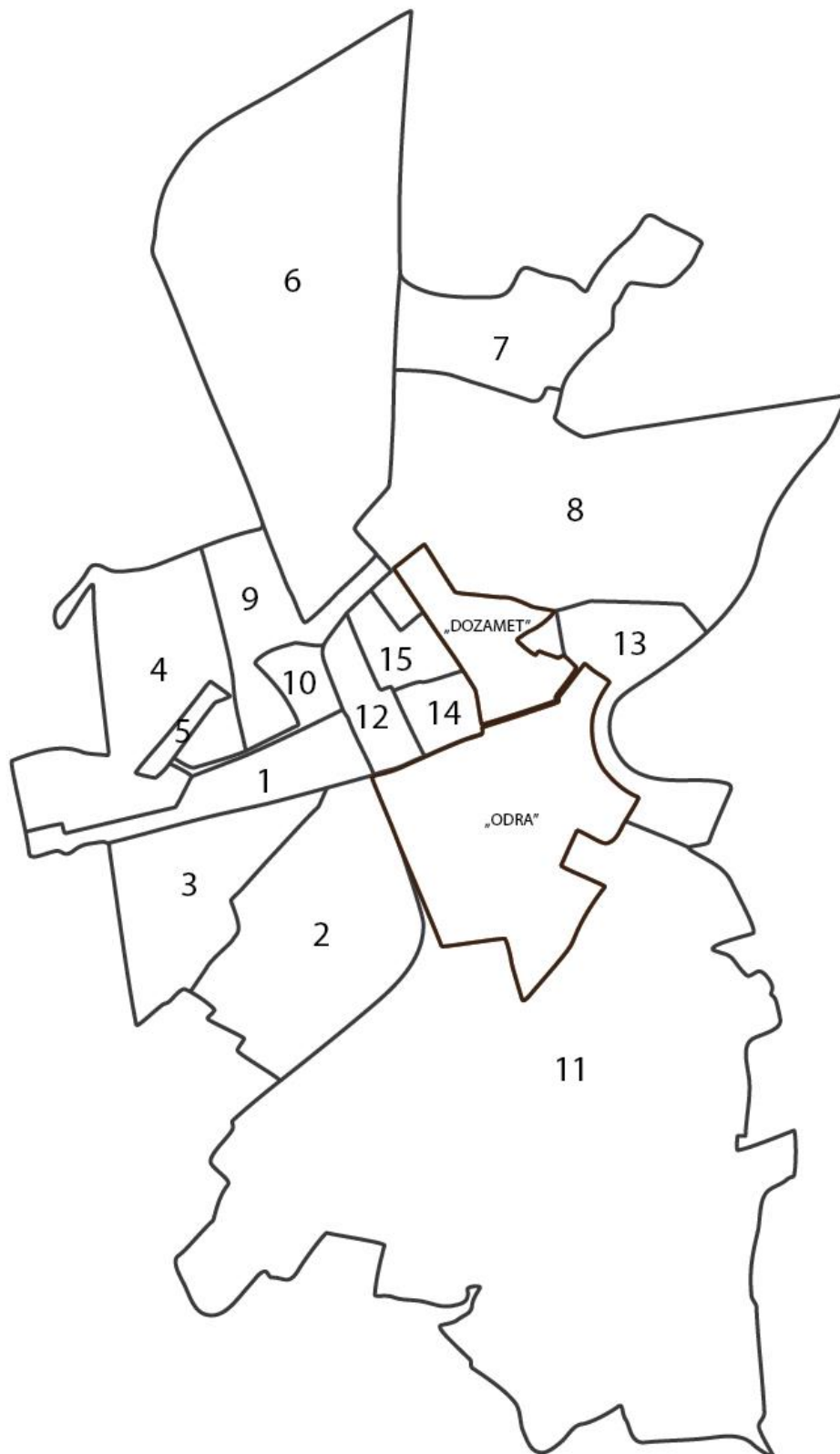
Przedstawione powyżej dane wskazują, że poziom rozwoju instalacji sieciowej w mieście Nowa Sól znajduje się na bardzo wysokim poziomie. Nieco gorzej rozwinięta jest sieć ciepłownicza, do której dostęp mają przede wszystkim mieszkańcy dużych osiedli oraz centrum miasta. W dłuższej perspektywie może okazać się konieczne inwestowanie w rozwój ciepłownictwa, ze względu na pojawiające się w mieście zagrożenia związane ze skażeniem powietrza atmosferycznego.

4. Diagnoza obszarów zdegradowanych

4.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego

W ramach prowadzonych prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 zdecydowano się na wyróżnienie 17 jednostek statystycznych. Dla skutecznego przeprowadzenia tego procesu wykorzystano podział miasta na okręgi wyborcze, częściowo je modyfikując ze względu na występujące powiązania funkcjonalne części obszarów (łączyąc część okręgów wyborczych), jak również identyfikowane zjawiska kryzysowe. Następnie dokonano analizy porównawczej w obrębie wyłonionych jednostek, co umożliwiło wskazanie obszarów znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji ze względu na odnotowywane negatywne zjawiska społeczne. Poniżej przedstawiono podział miasta na obszary poddane analizie.

Grafika 1 Jednostki statystyczne analizowane w ramach prac nad LPR Nowej Soli na lata 2016-2023

Źródło: opracowanie własne

W poniższej tabeli wyspecyfikowano 17 jednostek statystycznych, obszary które w efekcie prac diagnostycznych zostały uznane za zdegradowane i przewidziane do rewitalizacji określono zgodnie z przyjętym dla tych obszarów nazewnictwem. Ostatecznie podział obejmował całość mieszkańców miasta – 39 571 osób. Numeracja poszczególnych części ma charakter porządkowy.

Tabela 14 Wyszczególnienie obszarów statystycznych poddanych analizie porównawczej

Obszar	Liczba ludności
Obszar ODRA	6 932
Obszar DOZAMET	4 549
Obszar 1	2 214
Obszar 2	1 693
Obszar 3	1 524
Obszar 4	2 253
Obszar 5	2 126
Obszar 6	1 283
Obszar 7	1 571
Obszar 8	1 786
Obszar 9	2 003
Obszar 10	2 516
Obszar 11	1 764
Obszar 12	1 457
Obszar 13	1 502
Obszar 14	2 130
Obszar 15	2 268

Źródło: opracowanie własne

4.1.1 Wyróżnione jednostki statystyczne

4.1.2 Dobór kryteriów delimitacji obszarów zdegradowanych

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter miasta i występujące w nim zjawiska społeczne i demograficzne, jak również środowiskowe, przestrzenne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę na każdym ze wskazanych w ustawie o rewitalizacji poziomach. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych zaprezentowanych w poniższej tabeli.

Tabela 15 Kryteria delimitacji

Kategoria	Zmienna/wskaźnik	Opis zmiennej
Sfera techniczna i przestrzenno-funkcjonalna	Stopień degradacji budynków	Zmienna obrazująca stopień zniszczenia budynków oraz ich zapotrzebowania na prace remontowe. Źródłem danych dla oceny stopnia degradacji były informacje poszczególnych właścicieli i zarządców, jak również wizje lokalne w terenie oraz spacer studyjne.
	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej na 100 mieszkańców. Źródło danych: MOPS w Nowej Soli.
Sfera społeczna	Wartość	Wskaźnik prezentujący skalę pomocy udzielanej lokalnej

	udzielonych świadczeń przez MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców	społeczności. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej obrazującej kwotę udzielanych świadczeń przez MOPS na 100 mieszkańców. Źródło danych: MOPS w Nowej Soli.
	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców obszaru	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę osób bezrobotnych na 100 mieszkańców. Źródło danych: PUP w Nowej Soli.
	Liczba ofiar przemocy domowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa i tzw. patologii życia społecznego wśród rodzin na danym obszarze. Zmienna prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę przestępstw na 100 mieszkańców. Źródło danych: KP Policji w Nowej Soli.
Sfera gospodarcza	Wskaźnik aktywności gospodarczej (zarejestrowana działalność gospodarcza w stosunku do liczby ludności)	Wskaźnik obrazujący poziom rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych obszarach, prezentowany w formie przeliczeniowej, wyrażanej stosunkiem zarejestrowanych działalności gospodarczych do liczby ludności. Źródło danych: CEIDG i KRS rejestr przedsiębiorców.
Sfera środowiskowa	Dostęp do przestrzeni zielonych i rekreacyjnych	Wskaźnik prezentujący dostęp do przestrzeni zielonych w poszczególnych obszarach. Wskaźnik został oceniony na podstawie danych przestrzennych obrazujących udział terenów zielonych na danym obszarze. Źródło: badania własne.

Źródło: opracowanie własne

Powyżej wymienione zmienne zostały zaprezentowane w kolejnych rozdziałach. Podkreślić należy, iż w trakcie prowadzonych prac rozważano użycie znacznie większej liczby wskaźników, jednakże ich niewielka zmienność powodowała niski poziom istotności, który z punktu widzenia delimitacji obszarów czynił je nieprzydatnymi.

4.2 Sfera techniczna i przestrzenno-funkcjonalna

Analiza funkcjonalna miasta wskazuje przede wszystkim na problemy wynikające ze struktury przestrzennej zdeterminowanej rozwojem dużych zakładów przemysłowych – ODRY oraz DOZAMETU. Dla zaspakajania potrzeb mieszkaniowych pracowników tych przedsiębiorstw rozwijano w ich sąsiedztwie wielorodzinne budownictwo mieszkaniowe. W efekcie przemian społeczno-ekonomicznych lat 90 XX wieku dynamicznie postępowała degradacja uprzemysłowionych części miasta i przestrzeni usługowo-mieszkaniowych stanowiących swoiste zaplecze dla pracowników obu głównych zakładów pracy. Ze względu na wiodącą rolę miastotwórczą wskazanych przedsiębiorstw nowosolanie powszechnie utożsamiają stworzone przez zakładydzielnice z nazwami obu firm, jest to szczególnie silnie akcentowane w przypadku Nadodrzańskiego Zakładu Przemysłu Lniarskiego "Odra" w Nowej Soli

Działania te podejmowano już w okresie powojennym. Efektem wspomnianych przemian gospodarczych w ostatniej dekadzie XX wieku jest zły stan części budynków – publicznych i mieszkalnych i przede wszystkim tych o charakterze pofabrycznym. Wynika to z jednej strony z niedoinwestowania, z drugiej z wieku i technologii budowy budynków powstających jako efekt dynamicznego wzrostu przemysłu w Nowej Soli.

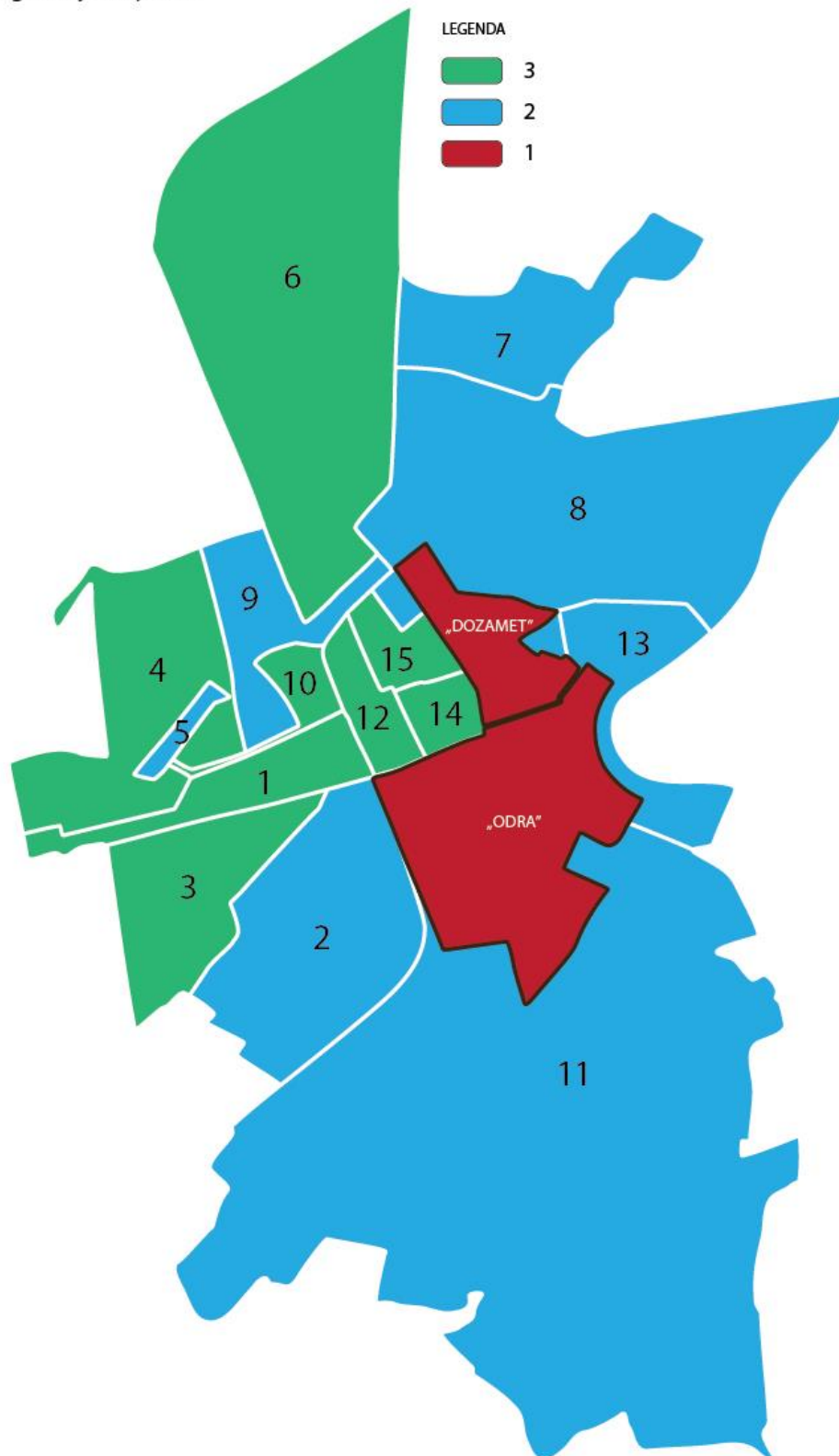
Powyższe wskazania pozwoliły na określenie wskaźnika pozwalającego na ocenę sytuacji w obszarze układu funkcjonalno-przestrzennego miasta, którym jest stopień degradacji budynków. Wskaźnik stworzono na podstawie danych uzyskanych od zarządców budynków: zarządców publicznych, spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych, jak również wizyt studyjnych, podczas których oceniano stan infrastruktury. Pierwszym krokiem w tworzeniu wskaźnika było określenie stanu technicznego budynków, a na podstawie danych dotyczących liczby obiektów obliczono wartość średnią dla poszczególnych jednostek statystycznych. Efektem tych działań było podzielenie jednostek statystycznych na trzy grupy, w zależności od stopnia degradacji: wysokiego, średniego i niskiego.

Jak wskazano na poniższej mapie, stopień degradacji bezpośrednio zależy od czynników wskazanych powyżej: dominującej roli zakładów przemysłowych w strukturze przestrzennej miasta. Obszary o szczególnie wysokim stopniu degradacji to DOZAMET i ODRA. W pozostałych częściach miasta zjawisko dewaloryzacji budynków jest mniejsze i najczęściej wynika z ograniczonych środków finansowych zarządców nieruchomości znajdujących się na danym obszarze (średni poziom degradacji odnotowano w następujących okręgach: 2, 7, 8, 9, 11 i 13). Tereny o niskim poziomie degradacji to obszary o dominującej nowej zabudowie, zwłaszcza jednorodzinnej.

Grafika 2 Stopień degradacji budynków w Nowej Soli

Stopień degradacji budynków

Źródło: opracowanie własne

4.3 Sfera społeczna

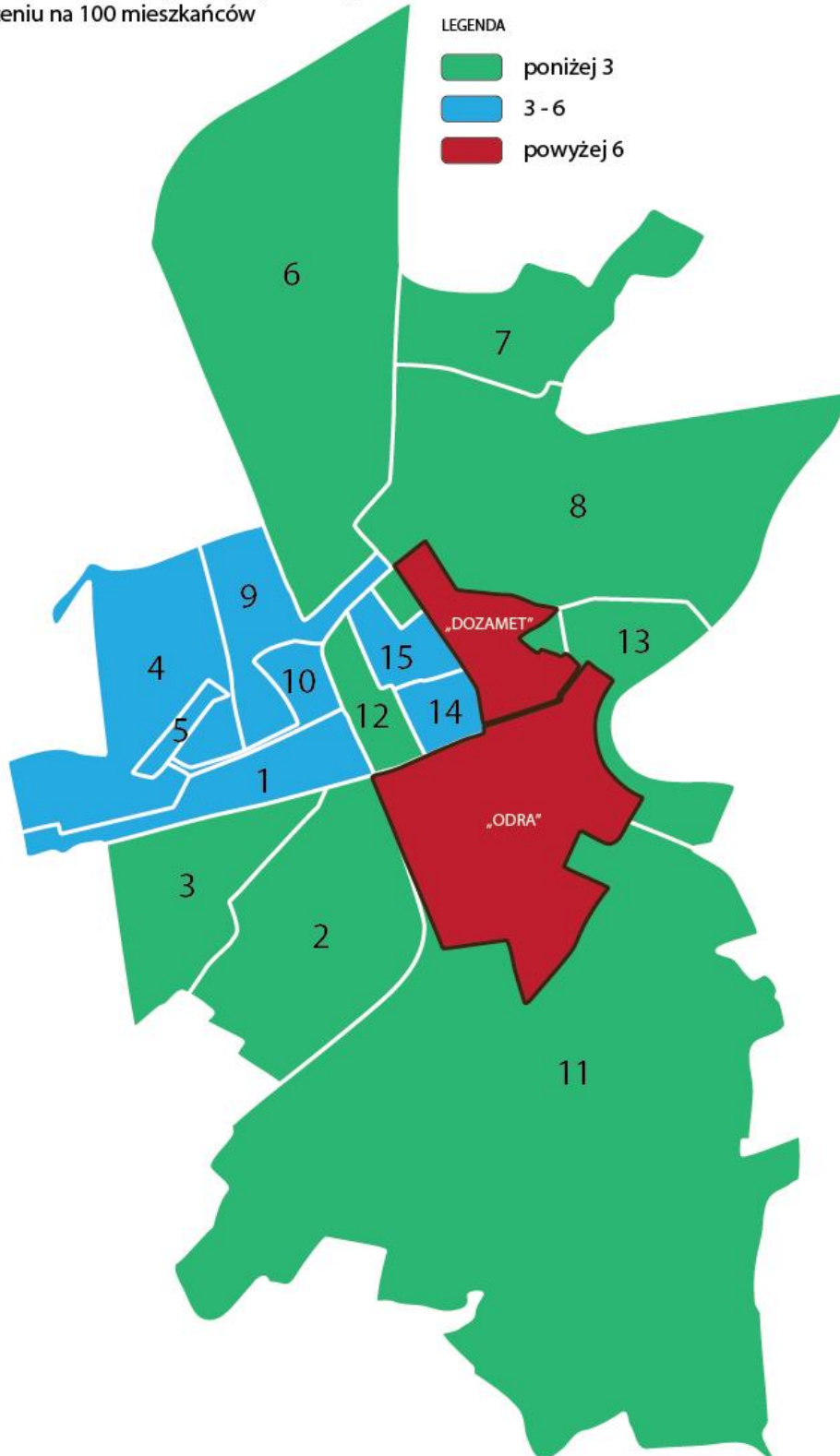
Nową Sól, jak zostało to wykazane w poprzednim dotykają głównie dwa podstawowe problemy związane z depopulacją miasta oraz starzeniem się lokalnej społeczności. Oba zjawiska są charakterystyczne dla podobnych ośrodków miejskich. Pierwszy z nich wynika w znacznej mierze z migracji, która w części ma wymiar lokalny i związana jest z rozlewaniem się miasta (urban sprawl). Jednocześnie miasto dysponuje ograniczoną liczbą terenów pod zabudowę, w tym zabudowę mieszkaniową, co powoduje poszukiwanie przez mieszkańców działek poza jego granicami. Tym samym proces starzenia się społeczeństwa, jako zjawisko obserwowane w całym kraju, w Nowej Soli wzmacniane jest suburbanizacją, która jest swoistym katalizatorem. Obydwa czynniki w niewielkim stopniu różnicują poszczególne części miasta. W związku z powyższym zdecydowano się na analizę sfery społecznej na trzech poziomach:

1. Pomocy społecznej, w szczególności liczby klientów i świadczeń im wypłacanych;
2. Bezrobocia, jak ważnego czynnika wpływającego na jakość życia;
3. Występowaniu negatywnych zjawisk społecznych, liczbą ofiar przemocy w rodzinie.

Osoby będące klientami pomocy społecznej znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Właśnie tę grupę uznają się za kluczową z punktu widzenia rewitalizacji, która ma mieć głównie wymiar społeczny. Ich liczbę poddano analizie poprzez obliczenie średniej liczby klientów MOPS na 100 mieszkańców danej jednostki statystycznej. Średnia wartość dla Nowej Soli wynosi 3,73. Znacząco od tej średniej odbiegają wartości wskazane dla Dozamet (9,82) oraz Odry (7,47). Wskaźniki niższe są charakterystyczne dla obszarów o dominującej zabudowie jednorodzinnej, co wynika z wyższej zamożności ich mieszkańców co jest efektem ich niskiego poziomu zurbanizowania.

Grafika 3 Analiza porównawcza – liczba klientów MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej MOPS
w przeliczeniu na 100 mieszkańców

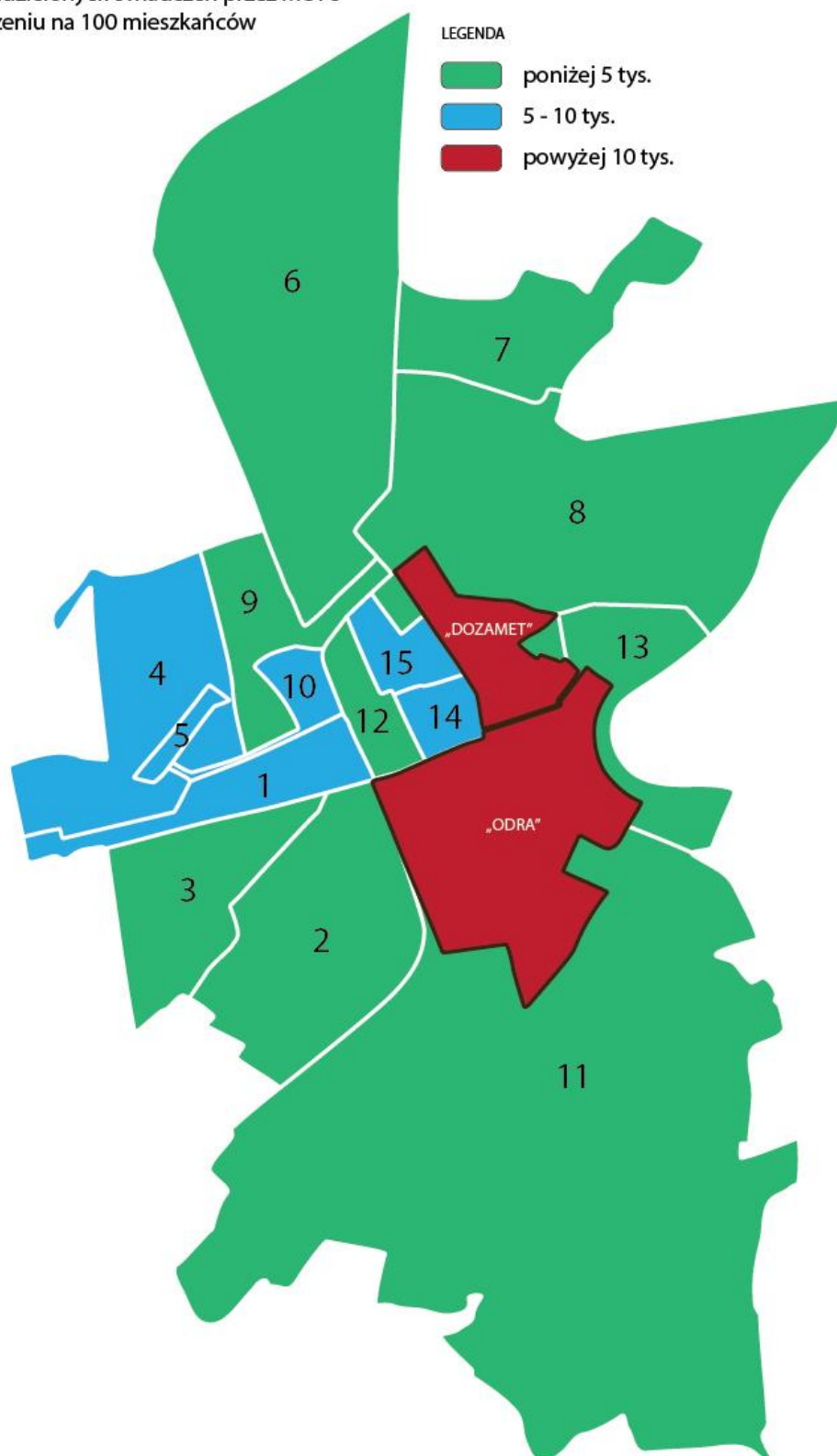

Źródło: opracowanie własne

Analiza liczby klientów MOPS musi zostać uzupełniona przez analizę świadczeń, które osoby te otrzymują. Ponieważ liczba świadczeń jest bardzo duża, zdecydowano się na użycie uniwersalnej miary jaką jest ich wartość. Podkreślić tu należy, iż analizowano łączną wartość świadczeń przypadających na każdego klienta MOPS, a następnie dokonano jej przeliczenia na 100 mieszkańców. Grafika zaprezentowana poniżej pokrywa się z danymi prezentującymi przeliczeniową liczbę klientów MOPS. Zauważyć należy, iż szczególnie negatywnie wyróżniają się jednostki Odra i Dozamet, gdzie dostrzega się konsekwencje negatywnych przemian ekonomicznych, głównie w zakresie upadku dużych przedsiębiorstw przemysłowych. Ponownie niższe wskaźniki odnotowano w jednostkach o dominującej zabudowie jednorodzinnej i słabiej zurbanizowanych.

Grafika 4 Analiza porównawcza – kwoty udzielanych świadczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Wartość udzielonych świadczeń przez MOPS
w przeliczeniu na 100 mieszkańców

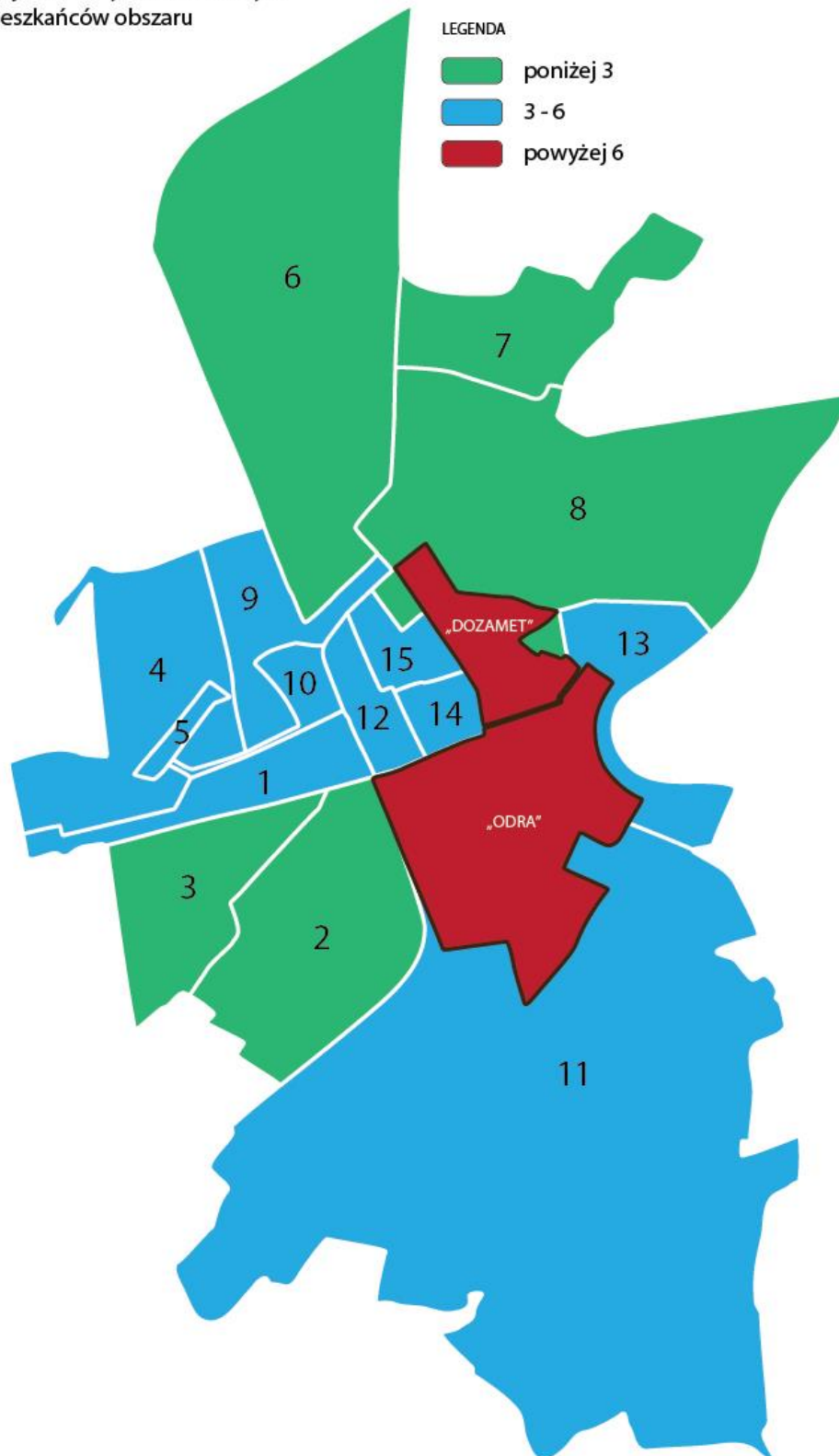

Źródło: opracowanie własne

W Nowej Soli występują bezpośrednia zależność pomiędzy zjawiskiem bezrobocia a pomocą społeczną. Przy czym podkreślić, należy iż zjawisko to ma silniejszy wpływ na wysokość otrzymywanych świadczeń. Trudności w sytuacji na rynku pracy przeżywają zwłaszcza mieszkańcy Dozamet i Odry. Najkorzystniejsza sytuacja została odnotowana z okręgach oddalonych od centrum miasta, gdzie dominuje zabudowa jednorodzinna.

Grafika 5 Analiza porównawcza – liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców

Liczba zarejestrowanych bezrobotnych
na 100 mieszkańców obszaru

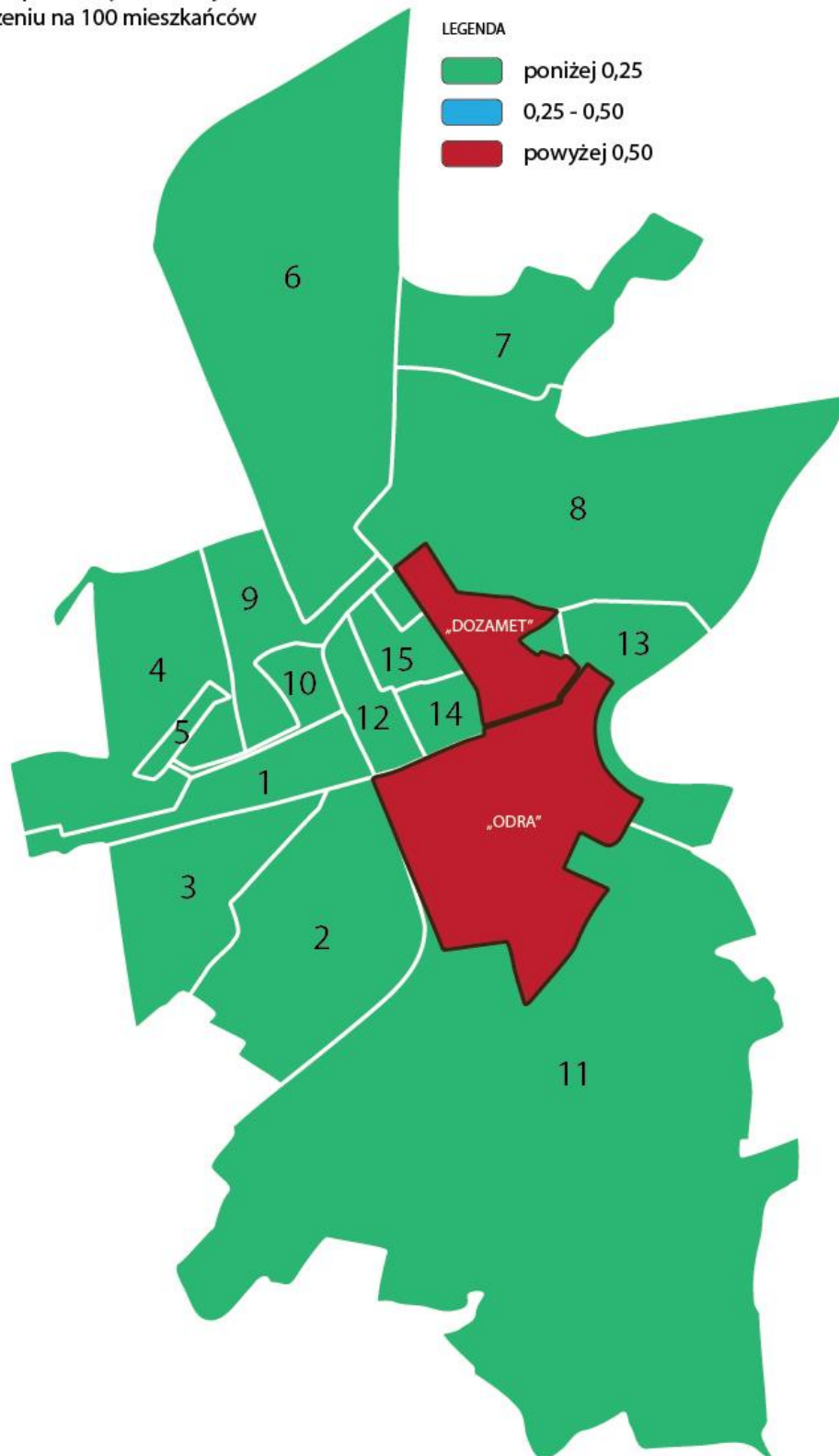
Źródło: opracowanie własne

Ostatnim elementem rozpatrywanym w ramach analizy sfery społecznej jest bezpieczeństwo. Jako zmienną najsilniej różnicującą poddano analizie zjawisko ofiar przemocy domowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W obrębie całego miasta dostrzega się umiarkowane natężenie wskazanym problemem, poza dwoma silnie zurbanizowanymi obszarami: Odrą i Dozametem, gdzie liczba odnotowywanych zjawisk przekracza 0,5. Wysoka obecność problemu przemocy domowej na wskazanych obszarach to wypadkowa problemów wynikających z bezrobocia oraz marginalizacji społecznej. Wskazana analiza świadczy o konieczności zwalczania patologii życia społecznego, które są w zasadniczej większości udziałem części mieszkańców Odry oraz Dozamet.

Grafika 6 Analiza porównawcza – ofiary przemocy domowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Liczba ofiar przemocy domowej
w przeliczeniu na 100 mieszkańców

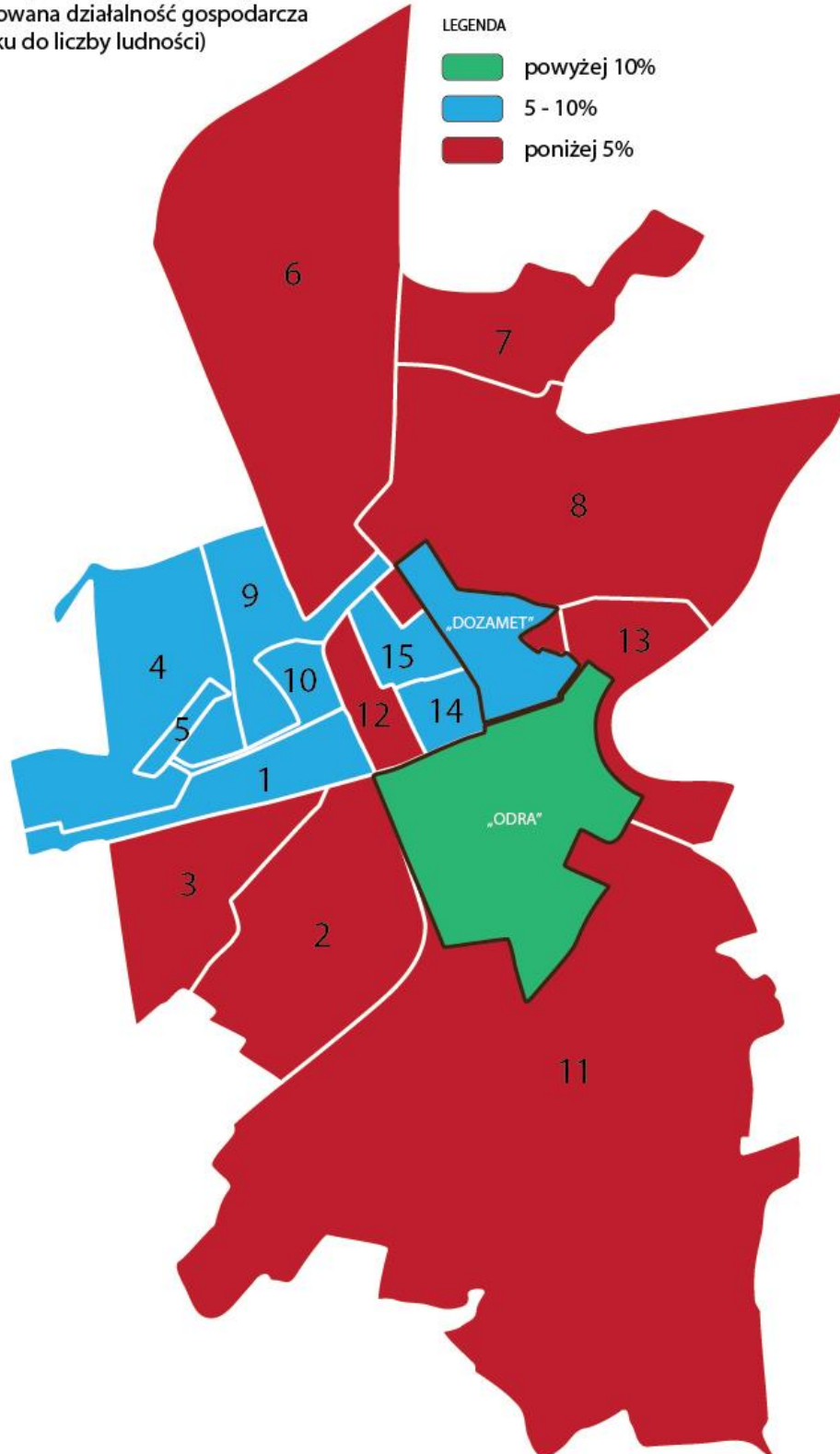
Źródło: opracowanie własne

4.4 Sfera gospodarcza

Rozpatrując całość miasta Nowej Soli z punktu widzenia poziomu rozwoju gospodarczego zdecydowano się na analizę aktywności gospodarczej w stosunku do liczby ludności dokonując przeliczenia zidentyfikowanych podmiotów gospodarczych w odniesieniu do liczby mieszkańców. Poniższa grafika ilustruje istotne zróżnicowanie w zakresie omawianej zmiennej. W przeciwieństwie do wskaźników opisujących sferę społeczną oraz techniczną i funkcjonalno przestrzenną, w zakresie gospodarczym najwyższy poziom przedsiębiorczości odnotowano na terenie Odry. Pomimo znacznej degradacji tego obszaru, głównie technicznej oraz problemów społecznych, struktura urbanistyczna miasta determinuje konieczność prowadzenia działalności gospodarczej w obrębie Odry, głównie ze względu na brak stref aktywności gospodarczej dedykowanych dla sektora MŚP (również zdegradowanie Odry, wpływa na relatywnie niskie koszty prowadzenia tam działalności gospodarczej, problemem z kolei jest niski poziom bezpieczeństwa, który wpływa negatywnie na pozyskiwanie chętnych do pracy). Najniższy poziom przedsiębiorczości został odnotowany w częściach miasta o relatywnie niskim stopniu urbanizacji.

Grafika 7 Wskaźnik aktywności gospodarczej w stosunku do liczby ludności

Wskaźnik aktywności gospodarczej
(zarejestrowana działalność gospodarcza
w stosunku do liczby ludności)

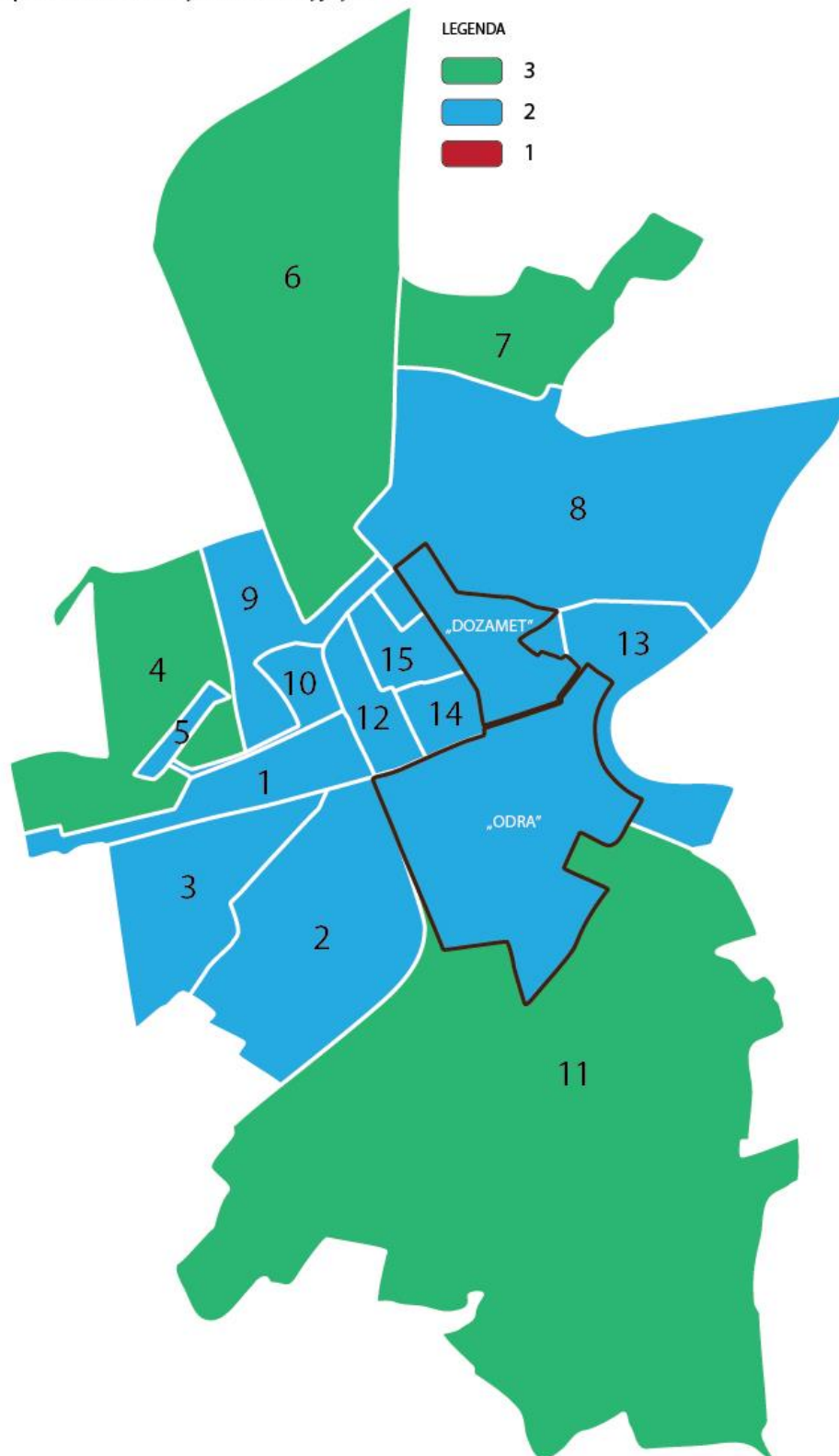
Źródło: opracowanie własne

4.5 Sfera środowiskowa

Czynnikiem mającym bezpośredni wpływ na jakość życia jest stan środowiska. W miastach wyraża się on przede wszystkim dostępem do przestrzeni zielonych o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym. Dostęp do przestrzeni zielonych mierzono ich powierzchnią w poszczególnych jednostkach statystycznych korygując wskaźniki w zależności od stanu, możliwości korzystania przez mieszkańców. Ze względu na dość równomierną możliwość korzystania z terenów zielonych, żadnej jednostki nie zakwalifikowano do tej kategorii. Średnią dostępność terenów zielonych odnotowano zwłaszcza na obszarach silnie zurbanizowanych w centralnych okręgach miasta.

Grafika 8 Dostęp do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych

Dostęp do przestrzeni zielonych i rekreacyjnych

Źródło: opracowanie własne

4.6 Podsumowanie

Powyżej zaprezentowane obszary zostały podsumowane w formie zbiorczej tabeli obrazującej poziom natężenia negatywnych zjawisk w Nowej Soli. Stanowiło to podstawę do wyłonienia obszaru zdegradowanego, który jednocześnie stanowi obszar rewitalizacji.

Na podstawie danych przedstawionych w poniższej tabeli należy przyjąć, że terenami, w których koncentruje się najwięcej negatywnych zjawisk są dwa podobszary (oznaczone w pierwszej kolumnie tabeli): obszar ODRA oraz obszar DOZAMET. Zostały one szczegółowo scharakteryzowane w kolejnym rozdziale pn. Analiza pogłębiona obszarów rewitalizacji, gdzie w oparciu o dodatkowe kryteria uzasadniono podjętą decyzję. Poza dominującymi problemami społecznymi na wskazanych obszarach dostrzega się znaczną degradację techniczną oraz przestrzenno-funkcjonalną (zgodnie w wytycznych obszary rewitalizacji muszą cechować się poza koncentracją problemów społecznych również dodatkowymi kryzysami – w tym przypadku wiodącym czynnikiem jest aspekt techniczny). Tym samym ODRA oraz DOZAMET kwalifikują się do przeprowadzenia na ich obszarze kompleksowej rewitalizacji i z punktu widzenia niniejszego opracowania są uznane za obszary zdegradowane i zarazem obszary rewitalizacji.

Tabela 16 Podsumowanie analizy obszarów

	Wskaźniki						
	Stopień degradacji budynków	Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wartość udzielonych świadczeń przez MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców obszaru	Liczba ofiar przemocy domowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik aktywności gospodarczej (zarejestrowana działalność gospodarcza w stosunku do liczby ludności)	Dostęp do przestrzeni zielonych i rekreacyjnych
Obszar ODRA	1	1	1	1	1	3	2
Obszar DOZAMET	1	1	1	1	1	2	2
Obszar 1	3	2	2	2	3	2	2
Obszar 2	2	3	3	3	3	1	2
Obszar 3	3	3	3	3	3	1	3
Obszar 4	3	2	2	2	3	2	2
Obszar 5	2	2	2	2	3	2	2
Obszar 6	3	3	3	3	3	1	3
Obszar 7	2	3	3	3	3	1	3
Obszar 8	2	3	3	3	3	1	2
Obszar 9	2	2	2	2	3	2	2
Obszar 10	3	2	2	2	3	2	2
Obszar 11	2	3	3	2	3	1	3
Obszar 12	3	3	3	2	3	1	2
Obszar 13	2	3	3	2	3	1	2
Obszar 14	3	2	2	2	3	2	2
Obszar 15	3	2	2	2	3	2	2

5. Analiza pogłębiona obszarów rewitalizacji

5.1 Metodyka wyznaczania obszarów zdegradowanych

Pierwszym krokiem w zakresie wyznaczania obszaru rewitalizacji było wstępne rozpoznanie sytuacji lokalnej pod kątem potrzeb rewitalizacyjnych, ten etap został przeprowadzony przez miejski Zespół ds. Rewitalizacji.

Drugim działaniem było przeprowadzenie delimitacji obszarów zdegradowanych (uwzględniającej wskaźniki obligatoryjne dotyczące powierzchni – maksymalnie 20% udział oraz ludności – limit 30% wszystkich zamieszkujących miasto) i poddanie ich konsultacjom społecznym poprzez realizację badania ankietowego (kwestionariusz był dystrybuowany zarówno w wersji papierowej, jak również elektronicznej – szczegółowe informacje oraz analiza pozyskanych w ten sposób danych znajduje się w rozdziałach 5.2.1 oraz 5.3.1). Badanie ankietowe zrealizowane z mieszkańcami Nowej Soli uzupełnione zostało o zestandaryzowane wywiady z przedsiębiorcami mieszczącymi się na terenie dawnej fabryki nici „Odra”. Wyniki badania również zostały zaprezentowane w części 5.2.1.

Trzecim krokiem było przeprowadzenie spotkań warsztatowych z interesariuszami w celu prezentacji wyników badań ankietowych oraz ostatecznego ustalenia zasięgu terytorialnego obszaru zdegradowanego. Ponadto na etapie konsultowania kształtu obszaru przeprowadzono wizję lokalną w formie spaceru studyjnego, który dodatkowo korzystnie wpłynął na wytyczenie ostatecznych granic obszaru.

Na potrzeby szczegółowej dziedzinowej diagnozy wybranego obszaru wsparcia pozyskano wyselekcjonowane dane dotyczące wyznaczonego obszaru m.in. z Powiatowego Urzędu Pracy, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji oraz Urzędu Miejskiego w Nowej Soli. Analiza obszarów została przeprowadzona z podziałem na sferę społeczną, gospodarczą, środowiskową oraz funkcjonalno-przestrzenną. Jednocześnie analiza wskaźnikowa przeprowadzona w kolejnych podrozdziałach uzasadnia i tym samym kwalifikuje obszary jako spełniające kryteria terenu zdegradowanego.

Wyznaczone obszary rewitalizacji, ich zasięg i delimitację prezentuje się w rozdziale 5.2.2 oraz 5.3.2 Charakterystyka obszaru rewitalizacji.

Szczegółowe elementy związane z partycypacją społeczną oraz udziałem społeczności lokalnej m.in. we wskazanych powyżej działaniach znajduje się w rozdziale 13. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej.

W dalszych częściach rozdziału została przeprowadzona analiza obszarów rewitalizacji obejmująca badania społeczne, spotkania warsztatowe oraz analizę wskaźnikową dla wyodrębnionych dziedzin tematycznych. Elementem spinającym treść rozdziału jest analiza potencjałów obszaru rewitalizacji traktowana jako ważny przyczynek do części postulatywnej dokumentu.

5.2 Obszar Odra

5.2.1 Wyniki badań ankietowych

Na potrzeby opracowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023” przeprowadzono badanie ankietowe wśród mieszkańców, które służyło pozyskaniu opinii na temat rewitalizacji obszarów miasta. Kwestionariusz ankietowy dostępny był w formie elektronicznej (ankieta on line dostępna pod adresem www.deltapartner.pl/ankieta_nowa_sol) oraz w formie tradycyjnej (ankieta dostępna była w Urzędzie Miejskim w Nowej Soli).

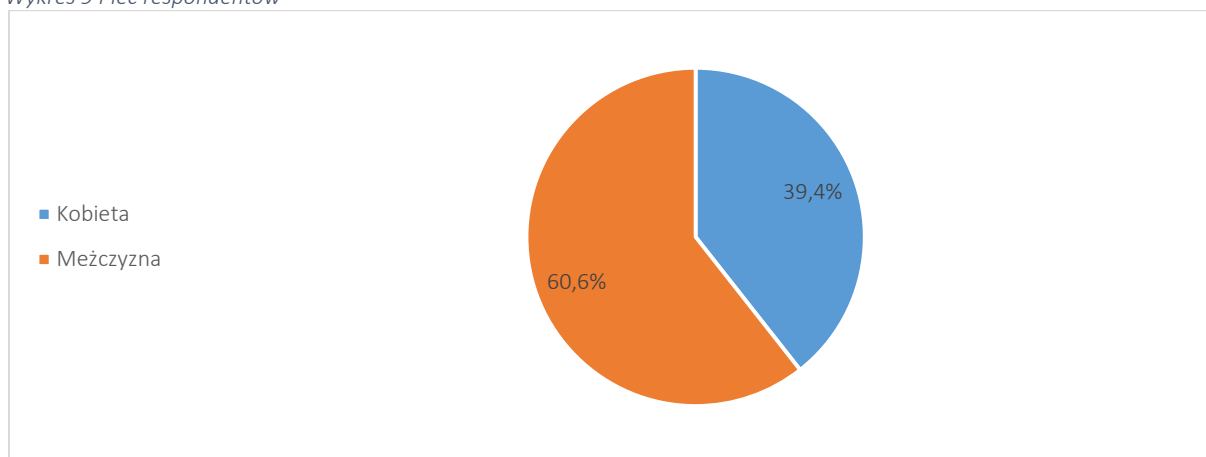
Łącznie wpłynęło 68 wypełnionych formularzy, z czego 36 zostało wypełnionych przez mieszkańców którzy wskazywali na konieczność rewitalizacji obszaru „Odra” a kolejnych 31 przez osoby wskazujące na konieczność rewitalizacji obszaru „Dozamet”. Uzyskane informacje oraz opinie ankietowanych stanowią ważny punkt odniesienia podczas konstruowania LPR.

Wśród wszystkich 68 ankiet znajdowały się takie, które nie posiadały kompletu odpowiedzi na wszystkie zadane w ankiecie pytania. Stąd liczba odpowiedzi (n) nie zawsze jest równa ogółowi badanych osób.

Badanie mieszkańców

Spośród ogółu badanych, 36 osób wskazało na konieczność rewitalizacji obszaru „Odra”. Wszystkie badane osoby wskazały, iż wyznaczony obszar jest obszarem prawidłowo wyznaczonym i nie wymaga modyfikacji. W strukturze badanych przeważali mężczyźni - 60% badanych.

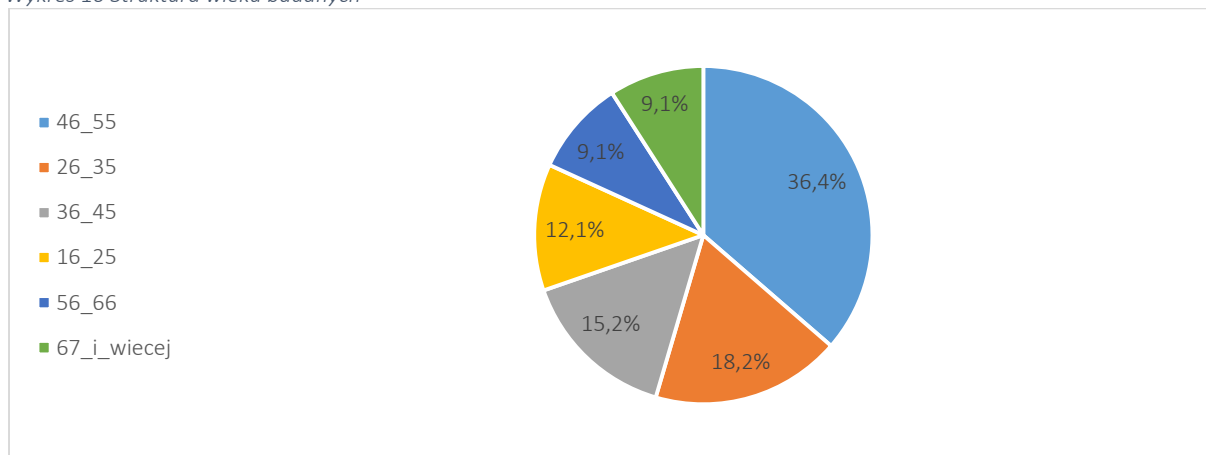
Wykres 9 Płeć respondentów

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=33

W strukturze wiekowej badanych znaleźli się przedstawiciele wszystkich grup wiekowych objętych badaniem. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziale wiekowym 46-55 lat (36% badanych). O połowę mniej liczną grupą były osoby w wieku 26-35 lat.

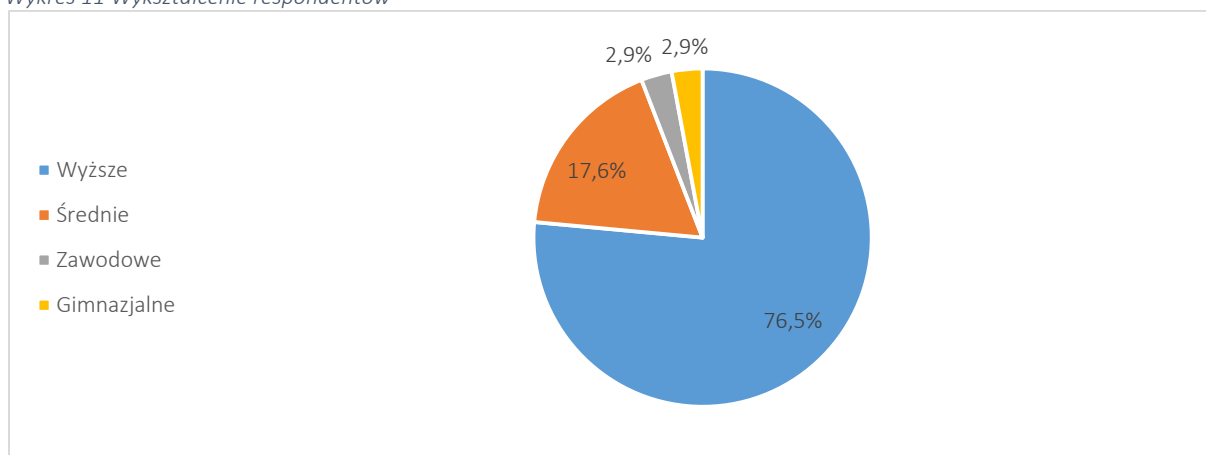
Wykres 10 Struktura wieku badanych

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=33

Ponad 3/4 respondentów zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego. Zaledwie 1 osoba wskazała posiadanie wykształcenia zawodowego oraz 1 gimnazjalnego. W badanej grupie nie znalazły się osoby legitymujące się wyłącznie wykształceniem podstawowym.

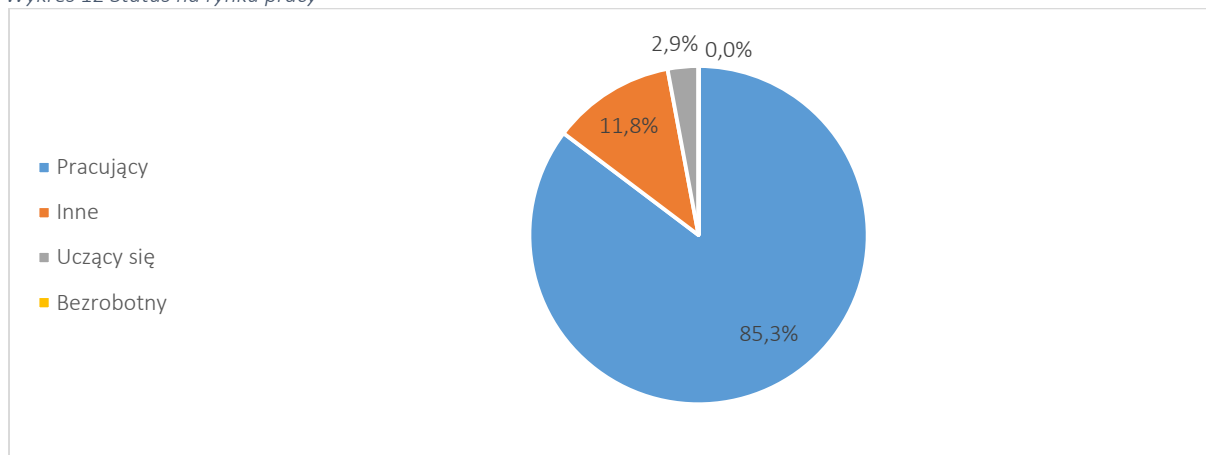
Wykres 11 Wykształcenie respondentów

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=34

Wśród badanych znalazło się łącznie 85,3% osób pracujących. Osoby które wskazały kategorię „uczący się” lub „inne” stanowiły razem niemal 15% ogółu badanych. Duży odsetek osób pracujących wśród ogółu badanych, może wynikać z faktu, iż dla tej grupy osób działania rewitalizacyjne stanowią istotną wartość.

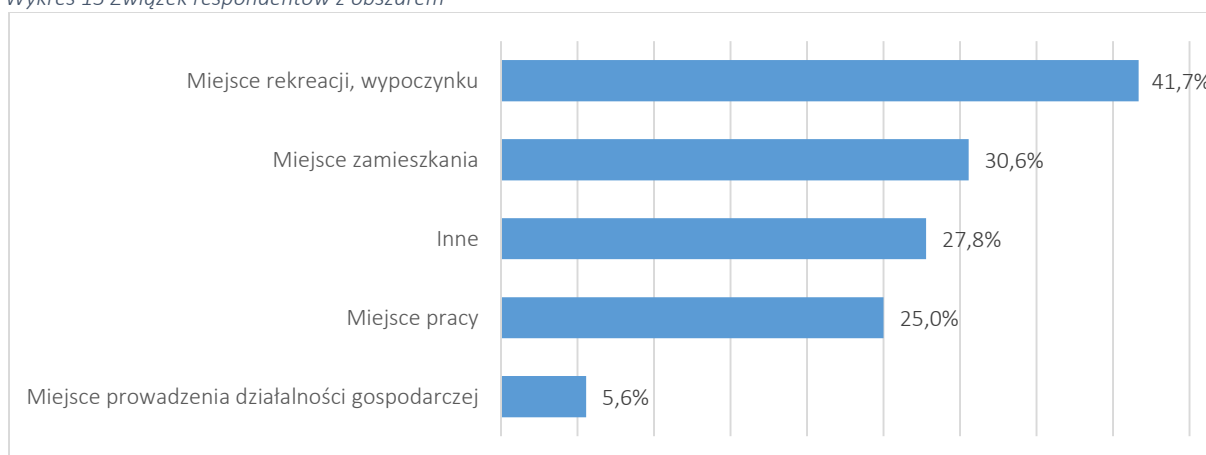
Wykres 12 Status na rynku pracy

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=34

Kolejnym badanym w ankiecie zagadnieniem był związek respondentów z terenem wskazanym do rewitalizacji. Badani mogli zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi. Spośród ogółu respondentów mniej niż 1/3 deklaruwała zamieszkiwanie na terenie obszaru „Odra”. Dla co 4 badanego, teren „Odry” jest miejscem, w którym wykonuje obowiązki zawodowe. Najczęściej wskazywano natomiast odpowiedź sugerującą, iż obszar „Odra” ma dla badanych znaczenie związane z miejscem wypoczynku i rekreacji. Zgromadzone dane wskazują, iż obszar „Odra” ma dla badanych znacznie szersze niż wyłącznie związane z partykularnym interesem wynikającym z zamieszkiwania na obszarze i chęci pozyskania nowych inwestycji. Wskazywanie obszaru jako miejsca rekreacji i wypoczynku, wiąże się także z informacją, iż mieszkańcy Nowej Soli chętnie spędzają tam swój czas wolny, nawet jeśli na danym terenie nie zamieszkują, co świadczy o jego potencjale i atrakcyjności.

Wykres 13 Związek respondentów z obszarem

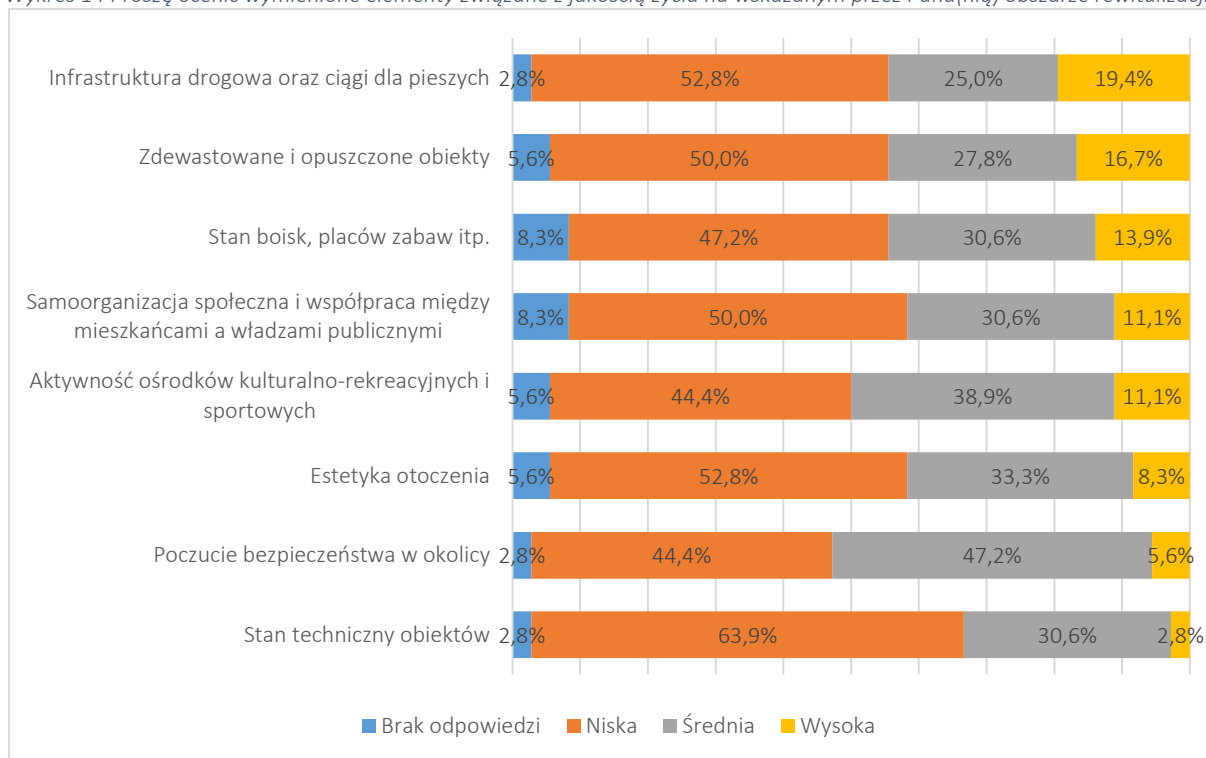

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=33

W następnej kolejności badani proszeni byli o ocenę aspektów związanych z jakością życia na obszarze rewitalizacji. Spośród ocenianych elementów najgorzej ocenione zostały stan techniczny obiektów - 63,9% wskazań odpowiedzi niski, estetyka otoczenia oraz dostępna na obszarze infrastruktura drogowa i ciągi dla pieszych - po 52,8% wskazań oceny niskie. Stosunkowo najlepiej ocenione zostały natomiast zasoby takie jak aktywność ośrodków kulturalno-rekreacyjnych i sportowych oraz poczucie

bezpieczeństwa w okolicy, co przekłada się na deklarowaną chęć spędzania wolnego czasu na terenie „Odry” przez badanych.

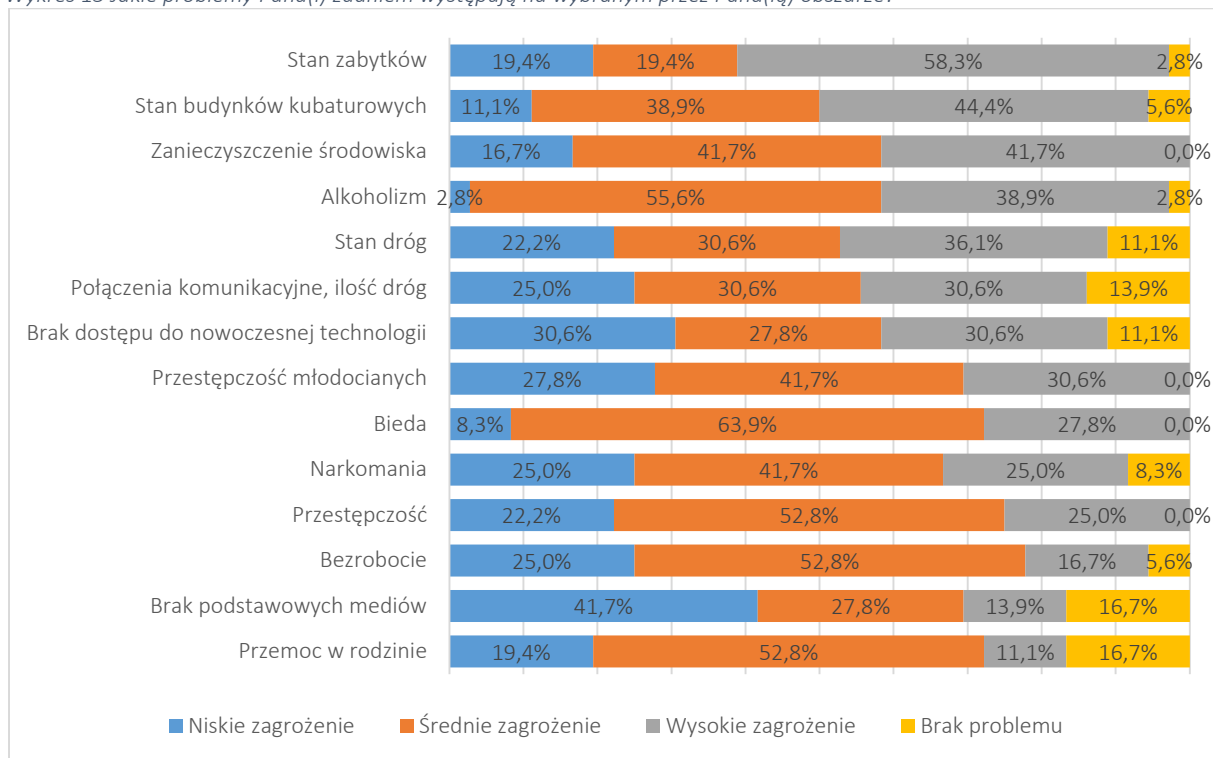
Wykres 14 Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym przez Pana(nią) obszarze rewitalizacji

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=36

Wśród problemów jakie wskazywali badani na obszarze „Odra” najczęściej stan wysokiego zagrożenia przypisywano stanowi mieszczących się na obszarze zabytków oraz stanowi w jakim znajdują się obiekty kubaturowe. Duże zagrożenie upatrywane jest także w związku zanieczyszczeniem środowiska obszaru, alkoholizmem, stanem dróg oraz połączeniami komunikacyjnymi w obrębie obszaru. Stosunkowo niskie zagrożenia wynikają natomiast zdaniem badanych w związku z zagrożeniem bezpieczeństwa czy przemocy w rodzinach zamieszkujących obszar Odry. Z przedstawionych danych wynika po raz kolejny, że kluczowym elementem wymagającym poprawy na tym terenie jest stan zabytków i dostępnej na miejscu infrastruktury, ponieważ mieszkańcy miasta chcą na tym terenie spędzać czas wolny, o czym świadczy także przekonanie o niskim poczuciu zagrożenia bezpieczeństwa.

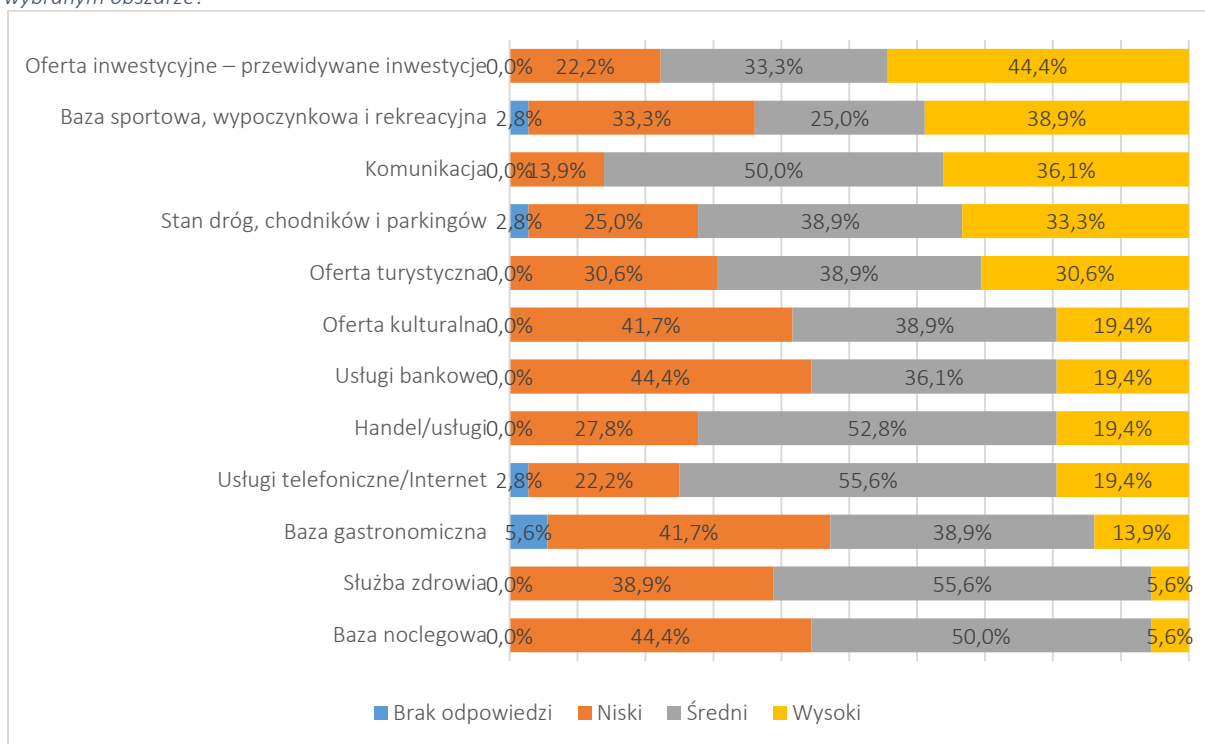
Wykres 15 Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(iq) obszarze?

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=36

Zdaniem badanych osób, istnieje duży potencjał wyrażający się w skłonności władz samorządowych oraz lokalnych instytucji do podjęcia działań związanych z nowymi inwestycjami na obszarze Odra, rozwojem bazy sportowej i wypoczynkowej, a także rozwojem oferty kulturalnej, turystycznej i poprawą komunikacji na terenie obszaru. Niewystarczająco natomiast oceniane jest zaangażowanie w rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej, co może skutkować trudnościami w pozyskaniu potencjalnych turystów spoza Nowej Soli.

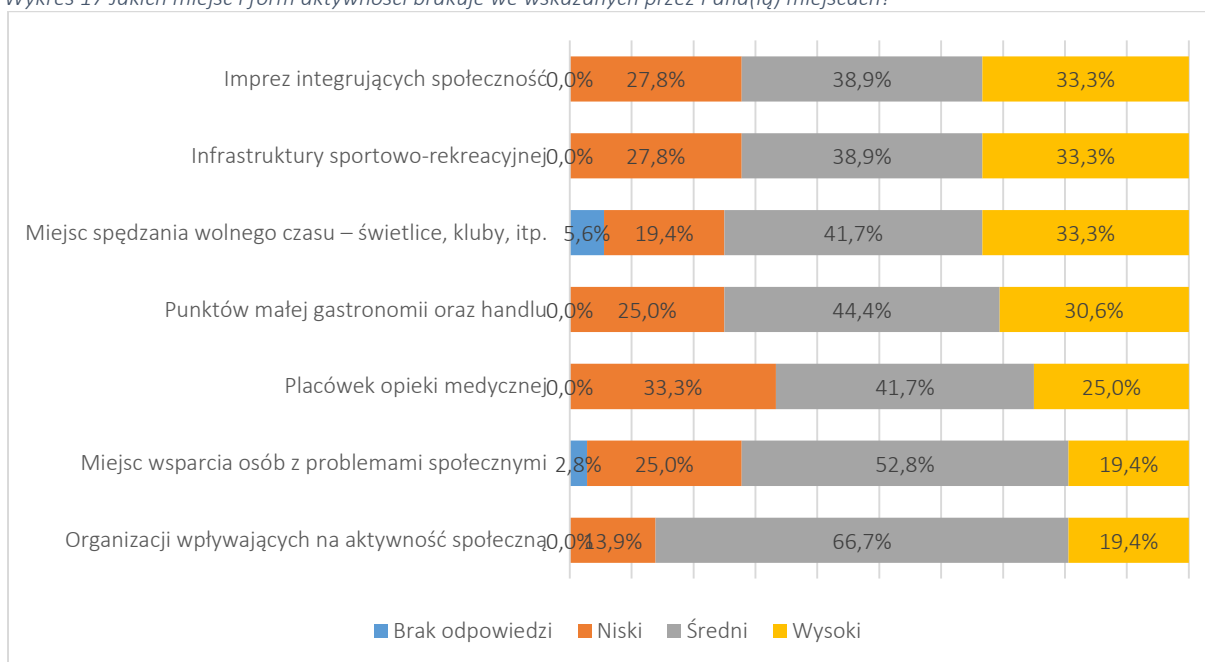
Wykres 16 Jak ocenił(a) by Pan(i) poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji w działania wskazane poniżej na wybranym obszarze?

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=36

Wśród dostrzegalnych słabych stron obszaru, respondenci wskazywali przede wszystkim na słabo rozwiniętą infrastrukturę sportowo-rekreacyjną, małą liczbę imprez integrujących społeczność, deficyt w zakresie dostępności do miejsc spędzania wolnego czasu oraz ograniczoną bazę gastronomii i handlu.

Wykres 17 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych przez Pana(iq) miejscach?

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=36

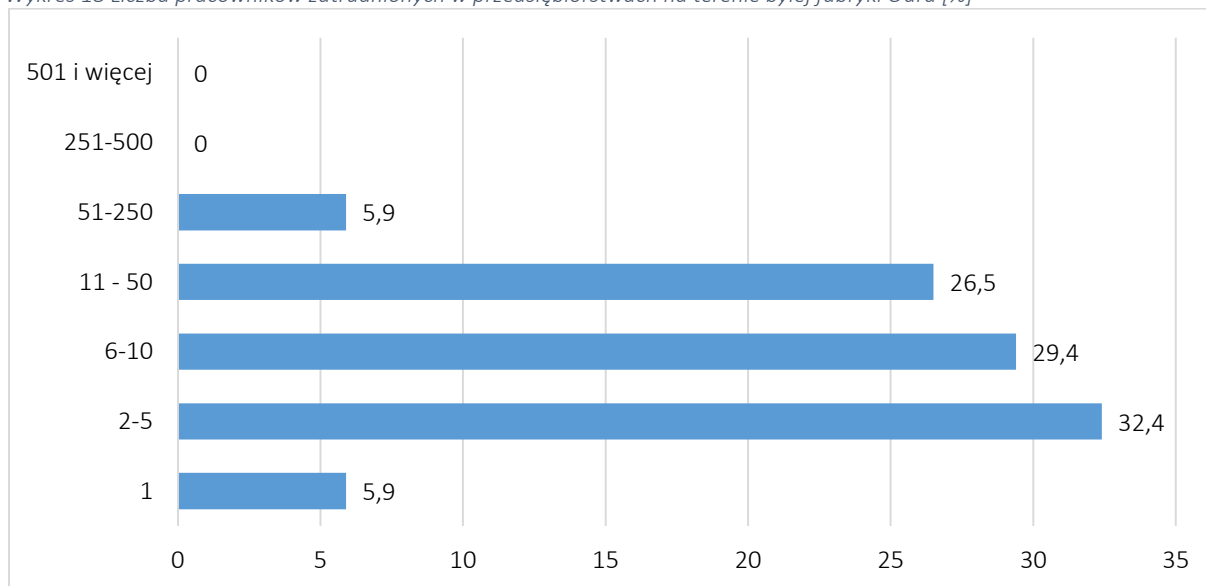
Przedstawione wyniki badań obrazują duże zainteresowanie mieszkańców Nowej Soli przeprowadzeniem działań rewitalizacyjnych na terenie obszaru Odry. Działania te zdaniem mieszkańców przede wszystkim powinny być związane z poprawą funkcji turystyczno-rekreacyjnych obszaru, poprawą jego estetyki oraz oferty spędzania wolnego czasu. Mogą one także przyczynić się do stopniowego rozwoju usług gastronomicznych i handlowych na wskazanym terenie, dzięki czemu możliwe będzie pozyskanie turystów spoza Nowej Soli.

Badanie przedsiębiorców obszaru Odra

Badanie przedsiębiorców zrealizowane zostało w miesiącu kwietniu 2016 r. wśród przedsiębiorców funkcjonujących na terenie byłej fabryki nici Odra. Łącznie zidentyfikowano 44 podmioty gospodarcze, spośród których 34 wzięły udział w badaniu. Kolejnych 4 przedsiębiorców odmówiło udziału, a przedstawiciele pozostałych 6 firm byli nieosiągalni lub nie prowadzą już aktywnie działalności.

Wśród badanych podmiotów ponad 1/3 to przedsiębiorstwa zatrudniające 2-5 pracowników a ponad 1/4 zatrudnia od 11 do 50 osób. Szczegółowe dane dotyczące wielkości podmiotów zostały zilustrowane na następnym wykresie.

Wykres 18 Liczba pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach na terenie byłej fabryki Odra [%]

Źródło: wyniki badań przedsiębiorców

Główną formą prowadzonej przez przedsiębiorców z badanego obszaru, jest działalność handlowa - 38%, w następnej kolejności produkcja (32%) oraz usługi 30%. Najczęściej pojawiającą się branżą jest działalność związana z pierwotną funkcją fabryki - 17,65% przedsiębiorstw prowadzi działalność związaną z włókiennictwem i tekstyliami.

W ciągu ostatnich 12 miesięcy 65% badanych przedsiębiorców poszukiwało pracowników. Osoby, które nie poszukiwały dodatkowych kadr wskazywały najczęściej, że nie potrzebują dodatkowych pracowników lub posiadają stabilną kadrę. 5% respondentów wskazała na problemy ekonomiczne, które ograniczają możliwość dodatkowego zatrudnienia.

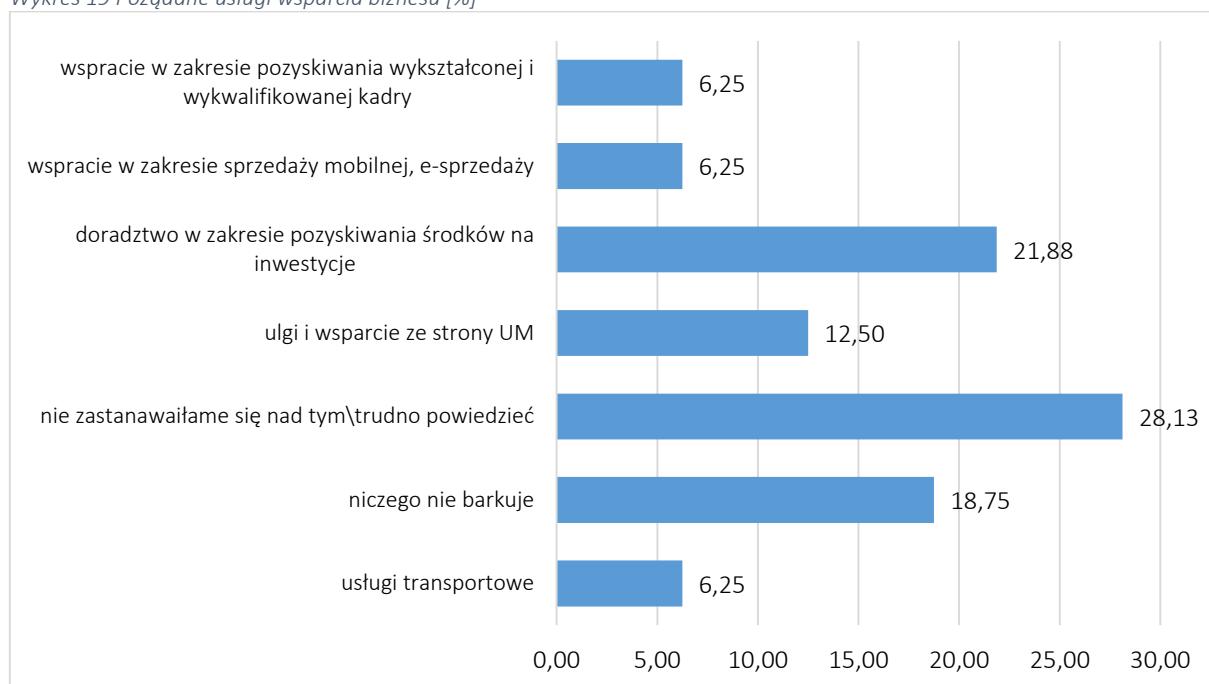
Ponad połowa badanych przedsiębiorców (56%) zwracała uwagę na trudności związane z poszukiwaniem pracowników. Do głównych przyczyn trudności związanych z pozyskaniem pracowników respondenci zaliczali zbyt niskie ferowane wynagradzania/zbyt wysokie oczekiwania kandydatów (26%) oraz brak kandydatów na dane stanowisko (23%).

Najczęściej poszukiwanymi profesjami był kierowca, handlowiec, spedytor, magazynier – 27% przedsiębiorców zadeklarowało zapotrzebowanie na tego typu profesję. Na kolejnym miejscu znalazły się osoby związane z przemysłem włókienniczym i tekstylnym – 18%. Około 14% badanych poszukiwało osób na stanowiska związane z branżą samochodową - mechanik, lakiernik.

Zdecydowana większość badanych przedsiębiorców stwierdziła, że Nowa Sól wykorzystuje swój potencjał do przyciągania inwestorów (79%) pozostali przedsiębiorcy mieli trudności z jasną odpowiedzią na to pytanie. Kłopoty wynikały najczęściej z tego, iż dostrzegają oni intensywny rozwój miasta, lecz głównie przez pryzmat stworzonych stref ekonomicznych. Jednak w ich subiektywnej opinii władze miasta mocno zaniedbały już funkcjonujących przedsiębiorców, w szczególności tych działających w centralnych obszarach miasta.

Na pytanie dotyczące potrzebnych a słabo dostępnych usług wsparcia ankietowani najczęściej wskazywali na doradztwo w zakresie pozyskiwania środków na inwestycje oraz stwierdzili, że UM Nowa Sól, poprzez różnego rodzaju ulgi mógłby wspierać lokalną przedsiębiorczość. Najczęściej pojawiające się wypowiedzi zostały zilustrowane na poniższym wykresie.

Wykres 19 Pożądane usługi wsparcia biznesu [%]

Źródło: wyniki badań przedsiębiorców

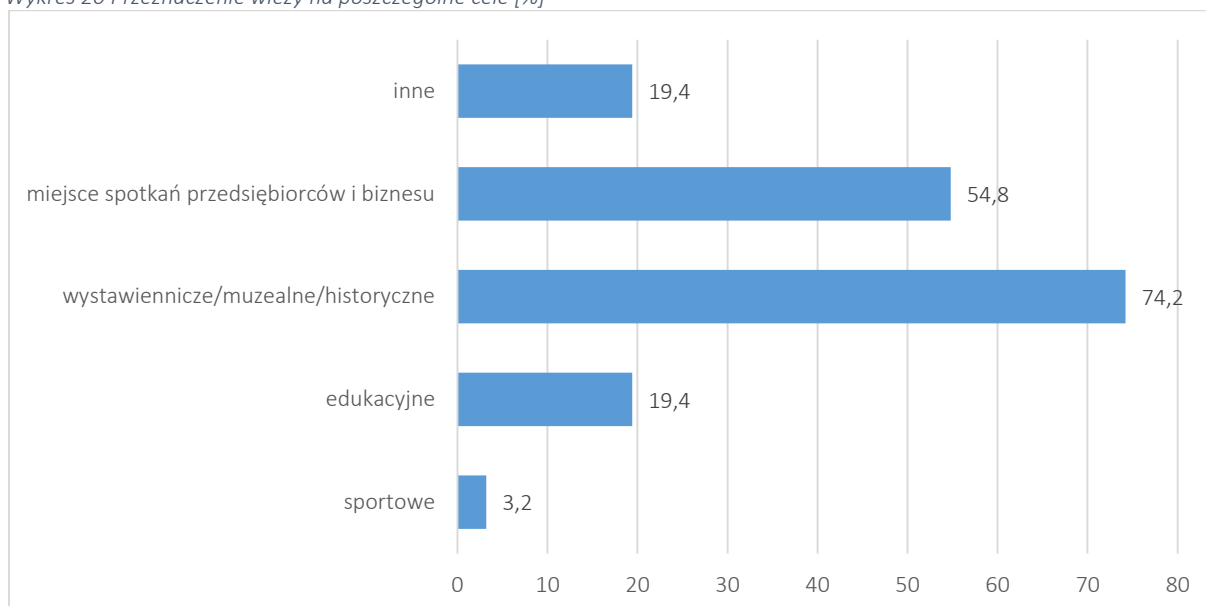
Co istotne aż 85% badanych przedsiębiorców wyraziła zainteresowanie procesem rewitalizacji miasta i zadeklarowała chęć uczestnictwa w planowanych działaniach. Oznacza to duży potencjał, który

można wykorzystać w celu wsparcia rewitalizacji obszaru. Dominującą formą deklarowanego zaangażowania przedsiębiorców, jest możliwość udziału w działaniach promocyjnych, informacyjnych i wspierających oraz takich, które nie wymagałyby znacznego zaangażowania materialnego a także możliwość wykorzystania potencjału przedsiębiorstwa.

Ostatnim badanym aspektem procesu rewitalizacji dawnej fabryki Odra była opinia respondentów na temat przeznaczenia budynku wieży fabrycznej, obiektu mającego wartość zabytkową oraz sentymentalną dla lokalnych przedsiębiorców, ponieważ wielu z nich oraz znaczna część osób z ich rodzin powiązanych było z fabryką w latach jej świetności. Najczęściej pojawiającym się motywem zagospodarowania budynku, był cel wystawienniczy bądź muzealny, w drugiej kolejności badani wskazywali, że budynek wieży mógłby zostać przeznaczony dla spotkań przedsiębiorców i wspierania ich rozwoju.

Wykres 20 Przeznaczenie wieży na poszczególne cele [%]

Źródło: wyniki badań przedsiębiorców

Z zebranych danych wynika, iż przedsiębiorcy prowadzący działalność na terenie byłych zakładów Odry, mimo ograniczonych środków finansowych chętnie podejmą współpracę w zakresie rewitalizacji obszaru. Wskazują także na konieczność podjęcia działań przez władze miasta oraz instytucje otoczenia biznesu, które sprzyjałyby dalszemu rozwojowi lokalnego biznesu oraz równoważyły wsparcie okolicznych podmiotów, ze wsparciem jakie otrzymują podmioty w zlokalizowanej na terenie miasta strefy ekonomicznej. Innym ważnym wątkiem poruszonym w badaniu, jest problem pozyskiwania wykwalifikowanych ludzi do pracy. Jest to problem istotny w szczególności w zestawieniu z ponadprzeciętną w skali miasta liczbą osób bezrobotnych zarejestrowanych na terenie obszaru zdegradowanego. Wskazuje to zatem na konieczność podjęcia działań mających na celu

przekwalifikowanie osób pozostających bez pracy, uwzględniających zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy.

5.2.2 Charakterystyka obszaru

Pierwszy z wyznaczonych obszarów zdegradowanych - Odra obejmuje teren wokół portu (dzielnica portowa) oraz obszar pofabryczny po byłej Fabryce Nici Odra. Całkowita powierzchnia obszaru wynosi 152,92 ha, co stanowi 7,01% ogólnej powierzchni miasta. Wyznaczony obszar zamieszkiwany jest przez około 6 932 osoby, czyli 17,52% mieszkańców Nowej Soli.

Na terenie wyznaczonego obszaru wyróżnić można 2 jednostki urbanistyczno - funkcjonalne:

- 1) dzielnica portowa tzw. „ODRA 1” na terenie której występują zjawiska kryzysowe w sferach:
  - a. społecznej: trwałe ubóstwo społeczne, bezrobocie dotyczące w szczególności ludzi młodych, niski poziom aktywności zawodowej,
  - b. przestrzennej: zły stan techniczny budynków, brak estetyki zagospodarowania,
  - c. gospodarczej: ciągły brak rozwoju usług para turystycznych, pomimo posiadanego potencjału tj. marina, port rzeczny wraz z ofertą rejsów statkiem Laguna, Park Krasnała, tereny zielone tzw. kaczej Górki.

Obszar ten stanowi istotne wyzwanie w sferze rozwoju usług turystyczno – rekreacyjnych w oparciu o społeczną akceptację i współpracę z mieszkańcami dzielnicy. Na terenie tym potęgują się plany: powstania zintegrowanego centrum obsługi turystów, Muzeum Odry w zabytkowym magazynie solnym, Parku Fizyki, placów zabaw, siłowni, rozwoju usług hotelarsko – gastronomicznych itp. Działania z uwagi na swoją różnorodność, wymagają obecnie opracowania spójnej koncepcji architektoniczno – urbanistycznej i skonsolidowanych prac w oparciu o jej wytyczne.

- 2) obszar pofabryczny po Fabryce Nici „Odra” wraz z najbliższym otoczeniem tzw. „ODRA 2” to enklawa poprzemysłowa po byłych zakładach, o powierzchni 28 ha, która w wyniku przemian utraciła swoją dawną funkcję i przeznaczenie. To obszar ten charakteryzuje się zniszczoną zabytkową zabudową pofabryczną, jest odcięty komunikacyjnie i wyłączony z tkanki miejskiej również za sprawą braków w sferze infrastruktury technicznej. Jest to swoisty „park przemysłowy” z funkcjonującymi na jego terenie 44 przedsiębiorstwami (rodzime firmy MŚP) z branży handlowej, usługowej i produkcyjnej o niskiej konkurencyjności i innowacyjności. Dodatkową barierą dla działań na tym terenie jest skomplikowany stan prawny własności terenów na tym obszarze oraz ograniczone możliwości działań inwestycyjnych miasta, jedynie na terenach należących do mienia Skarbu Państwa (często wymagających natychmiastowej rozbiórki z uwagi na stan zagrażający bezpieczeństwu). Mieszkańcy miasta (pracownicy byłego zakładu ODRA)

przejawiają sentymentalny stosunek do tego zabytkowego obszaru dlatego stanowi on dla miasta wyzwanie w sferze zachowania dziedzictwa kulturowego.

Działania rewitalizacyjne prowadzone w mieście sukcesywnie od 2005 r., na podst. LPR-u opracowanego na lata 2009-2015. m.in. rewitalizacja dzielnicy portowej (4.3 LRPO) oraz aktywizacja rekreacyjnej Odry (EWT) zapoczątkowała proces ożywienia gospodarczego najbardziej zdegradowanego obszaru w mieście. Obecnie, działania te wymagają kontynuacji oraz poszerzenia ich zasięgu w oparciu o zdiagnozowane zjawiska kryzysowe i szeroki program naprawczy. Przywrócenie tych terenów do pełnienia funkcji pełnowartościowych dzielnic, jest jednym z priorytetów miasta na najbliższe lata.

W kolejnych częściach diagnozy przeprowadzono analizę poszczególnych elementów, części składowych istotnych z punktu widzenia wymogów i wytycznych rewitalizacji. Mając na uwadze przejrzystość struktury opracowania przyjęto podział na sfery już wykorzystany w przeprowadzonej charakterystyce miasta.

Zasięg terytorialny obszaru zdegradowanego „Odra” ograniczają następujące ulice:

- Południowa
- Lipowa
- Cicha
- Składowa
- Zaułek
- Wrocławska
- Topolowa
- Zamenhoffa
- Muzealna
- Gimnazjalna
- Wróblewskiego
- Bankowa
- Garbarska
- Portowa
- Al. Wolności
- Towarowa
- Zjednoczenia
- Moniuszki
- Odrzańska
- Szeroka
- Kuśnierska
- Korzeniowskiego
- Żwirki i Wigury
- Krzywa
- Fabryczna
- Boh. Getta
- Arciszewskiego
- Kościelna
- Pl. Floriana
- Poczтовая
- Pl. Wyzwolenia
- 9-go Maja
- Waryńskiego
- Grota Roweckiego
- Wojska Polskiego
- Witosa (parzyste)

Na poniższej mapce prezentuje się schematycznie oznaczony zasięg terytorialny obszaru zdegradowanego „Odra”.

Grafika 9 Schematyczne granice obszaru Odra

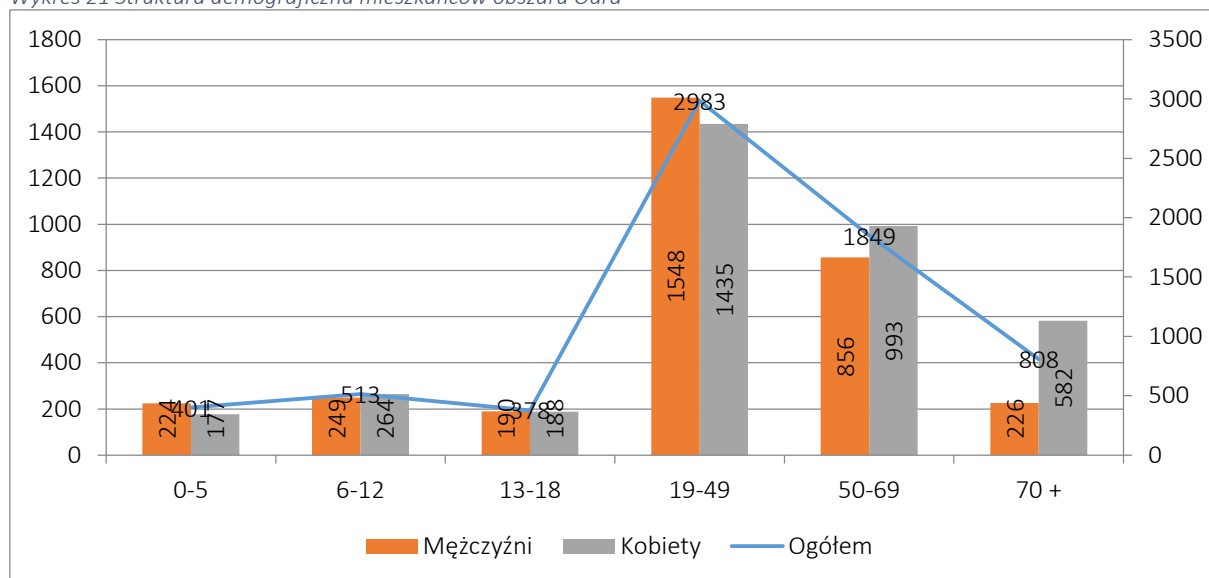
Źródło: opracowanie własne

5.2.3 Sfera społeczna

Demografia

Obszar rewitalizacji „Odra” zamieszkiwany jest łącznie przez 6932 osoby (17,52% ogółu mieszkańców miasta), wśród których łączna liczba kobiet wynosi 3 639 osób (52,49%), a liczba mężczyzn 3 293 osoby (47,5%). Przeciętny wiek kobiet zamieszkujących obszar wynosi około 44 lat, podczas gdy średnia wieku mężczyzn jest niższa i waha się w okolicach 38 lat, co wynika z przeciętnie niższej długości życia mężczyzn zamieszkujących obszar.

Wykres 21 Struktura demograficzna mieszkańców obszaru Odra

Źródło: dane UM Nowa Sól

Struktura wiekowa mieszkańców obszaru nie odbiega nadmiernie od struktury populacji całego miasta. Nieznaczne różnice zauważalne są wyłącznie w zakresie liczby osób po 70 r. ż. którzy stanowią 11,7% mieszkańców terenu Odry oraz niemal 20% ogółu mieszkańców miasta w tym przedziale wiekowym. Obszar Odry charakteryzuje się ponadto nieznacznie wyższym odsetkiem osób w przedziale wiekowym do 18 roku życia, którzy w przypadku miasta stanowią około 18,1% populacji, natomiast na analizowanym terenie współczynnik ten jest wyższy o około 0,5%.

Tabela 17 Struktura wiekowa mieszkańców Odry oraz miasta Nowa Sól - porównanie

Wiek	Odra		Nowa Sól	
	Ogółem		Ogółem	
0-5	401	5,8%	2 388	6,0%
6-12	513	7,4%	2 586	6,5%
13-18	378	5,5%	2 218	5,6%
19-49	2983	43,0%	16 612	42,0%
50-69	1849	26,7%	11 643	29,4%
70 +	808	11,7%	4 124	10,4%
Suma	6932	100,0%	39 571	100,0%

Źródło: dane UM Nowa Sól

Prezentowana struktura wiekowa mieszkańców wskazuje, iż wśród działań podejmowanych na obszarze Odry, powinny znaleźć się działania nakierowane w szczególności na realizację potrzeb grup

osób najmłodszych (do 18 r.ż.) oraz grup senioralnych, których odsetek jest wyższy niż w pozostałych częściach miasta.

Bezrobocie

Z danych Powiatowego Urzędu Pracy w Nowej Soli wynika, iż liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych zamieszkujących teren obszaru Odra na przestrzeni ostatnich 3 lat miał tendencję malejącą. Ponadto zmniejszała się liczba osób bezrobotnych pozostających w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Tabela 18 Struktura osób bezrobotnych na terenie Odry

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	683	717	745	611	504
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet	383	377	387	315	272
Pozostający bez pracy pow. 24 m-cy	98	100	105	106	89
Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy ogółem	358	358	410	345	271
- długotrwale bezrobotne	84	90	91	68	70

Źródło: dane PUP Nowa Sól

Niemniej jednak odnosząc udział osób bezrobotnych zamieszkujących obszar w przeliczeniu na 100 mieszkańców, do analogicznego wskaźnika dla pozostałej części miasta, zauważalne jest to, iż wskaźnik udziału osób bezrobotnych na analizowanym obszarze jest wyższy o niemal 50% względem średniej dla miasta. Oznacza to, iż mimo stopniowego spadku liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych, ich udział w strukturze mieszkańców obszaru pozostaje nadal bardzo wysoki. Wyższy od przeciętnego jest także odsetek osób bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 24 miesięcy.

Tabela 19 Struktura bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze

obszar ODRA	na 100 mieszkańców obszaru	% ogółu bezrobotnych obszaru	na 100 mieszkańców Nowej Soli	% ogółu bezrobotnych Nowej Soli
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	7,27	-	4,94	-
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet	3,92	54,0%	2,84	57,47%
Pozostający bez pracy pow. 24 m-cy	1,28	17,7%	1,00	20,3%
Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy ogółem	3,91	53,8%	4,26	86,3%
- długotrwale bezrobotne	1,01	13,9%	2,75	64,5%

Źródło: dane PUP Nowa Sól

Pomoc społeczna

Liczba mieszkańców obszaru Odra korzystających z pomocy społecznej w latach 2011-2015 utrzymywała się na względnie stałym poziomie. W omawianym okresie zauważalnie wzrastała jedynie liczba osób korzystających z zasiłków celowych oraz osób korzystających z posiłków.

Tabela 20 Liczba mieszkańców obszaru Odra korzystających z ośrodka pomocy społecznej w latach 2011-2015

obszar ODRA	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	671	666	695	720	681
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem	638	661	681	707	664
- liczba korzystających z zasiłków stałych	142	127	134	133	139
- liczba korzystających z zasiłków okresowych	144	135	158	173	186
- liczba korzystających z zasiłków celowych	330	407	313	495	485
- liczba korzystających z posiłków	274	298	315	328	310

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Mimo utrzymującej się od lat względnie stałej liczby osób korzystających ze wsparcia MOPS, zauważalna jest znaczna dysproporcja w stosunku do liczby osób korzystających z pomocy instytucjonalnej w porównaniu z pozostałymi obszarami miasta. Wśród mieszkańców obszaru Odry z pomocy społecznej korzysta blisko dwukrotnie więcej osób, niż w pozostałych częściach miasta. Mieszkańcy obszaru zdegradowanego częściej niż pozostali mieszkańcy korzystają z zasiłków celowych oraz ze wsparcia w postaci posiłków. Oznacza to, iż sytuacja ekonomiczna osób zamieszkujących obszar, jest gorsza od przeciętnej dla miasta.

Tabela 21 Struktura osób korzystających z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze

obszar ODRA	Osoby korzystające ze wsparcia w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru	Osoby korzystające ze wsparcia w przeliczeniu na 100 mieszkańców Nowej Soli
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	9,82	5,16
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem	9,58	3,27
- liczba korzystających z zasiłków stałych	2,01	6,58
- liczba korzystających z zasiłków okresowych	2,68	5,03
- liczba korzystających z zasiłków celowych	7,00	1,05
- liczba korzystających z posiłków	4,47	1,79

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Wraz ze względną stabilizacją liczby klientów OPS w parze nie idzie liczba udzielanych świadczeń. W latach 2011-2015 zauważalny jest stały wzrost liczby świadczeń udzielanych klientom ośrodka, wśród których znaczną część obejmuje świadczenie w postaci wydawanych posiłków. W bieżącym okresie odnotowano także znaczny wzrost liczby świadczonych usług opiekuńczych z poziomu 11 484 w roku 2011 do ponad 17 tys. w roku 2015. Zgromadzone dane wskazują na to, iż wzrost liczby udzielanych świadczeń jest wynikiem zwiększonego zapotrzebowania na wsparcie przez wciąż tych samych klientów, co może obrazować z jednej strony realne problemy związane z nagromadzeniem

osób wykluczonych na terenie obszaru Odry, jak i przyzwyczajaniem klientów do pobierania świadczeń.

Tabela 22 Liczba świadczeń OPS udzielanych mieszkańcom obszaru Odra w latach 2011-2015

obszar ODRA	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba udzielonych świadczeń ogółem	52 390	52 563	64 688	65 998	60 553
- liczba zasiłków stałych	1198	1258	1345	1359	1357
- liczba zasiłków okresowych	541	490	585	670	777
- liczba zasiłków celowych	892	973	995	894	811
- liczba posiłków	38 275	38 951	46 954	46 890	40 216
- liczba usług opiekuńczych	11 484	10 891	14 809	16 185	17 392

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Kolejne zestawienie prezentuje wskaźniki porównawcze liczby udzielanych świadczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru Odry oraz miasta Nowej Soli. W zestawieniu zauważalny jest blisko dwukrotnie wyższy wskaźnik liczby świadczeń przypadających na 100 mieszkańców obszaru, względem analogicznego wskaźnika dla obszaru całego miasta. Na uwagę zasługuje także dwukrotnie wyższy odsetek udzielanych świadczeń opiekuńczych, który może wynikać z dużego nagromadzenia na obszarze osób po 70 r. ż.

Tabela 23 Struktura udzielanych świadczeń MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze

obszar ODRA	Liczba udzielanych świadczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru	Liczba udzielanych świadczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców Nowej Soli
Liczba udzielonych świadczeń ogółem	873,53	453,20
- liczba zasiłków stałych	19,58	10,29
- liczba zasiłków celowych	11,70	6,16
- liczba posiłków	580,15	304,91
- liczba usług opiekuńczych	250,89	131,85

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Poniżej zaprezentowano wartość udzielanych świadczeń mieszkańcom korzystającym z usług OPS z terenu Odry. Suma wydatków na świadczenia w ciągu 5 lat wzrosła o ponad 150 tys. tj. ponad 20% względem roku 2011. Główna pula przekazywanych środków trafia na potrzeby udzielanych zasiłków stałych, ta kwota również w omawianym okresie wzrosła najmocniej - o 172 tys. tj. o blisko połowę względem roku 2011, co wydaje się potwierdzać wcześniejsze przypuszczenie o stopniowym uzależnieniu mieszkańców obszaru od świadczeń pomocowych.

Tabela 24 Struktura i wartość udzielanego wsparcia w latach 2011-2015

obszar ODRA	2011	2012	2013	2014	2015
Kwota udzielonych świadczeń ogółem	717 283	696 038	800 538	839 704	868 932
- kwota przeznaczona na zasiłki stałe	364 812	410 938	502 623	514 627	537 654
- kwota przeznaczona na zasiłki okresowe	153 974	113 190	137 163	126 984	140 247

- kwota przeznaczona na zasiłki celowe	198 497	171 910	160 752	198 093	191 031
--	---------	---------	---------	---------	---------

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Skutkiem zwiększonych wydatków na wsparcie udzielane mieszkańcom obszaru Odry, jest ponadprzeciętna wartość świadczeń przeliczanych na 100 mieszkańców obszaru. W każdym z analizowanych zakresów wartość udzielanego wsparcia jest wyższa od przeciętnej o 30-90%.

Tabela 25 Wartość i struktura udzielanych świadczeń MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze

obszar ODRA	Osoby korzystające ze wsparcia w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru	Osoby korzystające ze wsparcia w przeliczeniu na 100 mieszkańców Nowej Soli
Kwota udzielonych świadczeń ogółem	12535,08	7109,38
- kwota przeznaczona na zasiłki stałe	7756,12	4076,21
- kwota przeznaczona na zasiłki okresowe	2023,18	1581,96
- kwota przeznaczona na zasiłki celowe	2755,78	1451,21

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Bezpieczeństwo

Z danych statystyk Policji w Nowej Soli wynika, iż ogólna liczba przestępstw odnotowywanych w mieście w latach 2011-2015 ulega zmniejszeniu, oznacza to stałą poprawę bezpieczeństwa w mieście. W roku 2015 odnotowano mniej przestępstw o charakterze rozboju, kradzieży, czy oszustw niż w latach poprzednich. Mniej niż w latach ubiegłych zatrzymano także nietrzeźwych kierowców.

W zakresie bezpieczeństwa drogowego na obszarze Odra, w latach 2011-2015 obserwuje się stopniowy wzrost liczby zdarzeń drogowych oraz liczbę odnotowanych kolizji. Ogólna liczba zdarzeń drogowych w 2015 r. (119) stanowiła około 31% wszystkich odnotowanych zdarzeń tego typu w mieście Nowa Sól. Liczba odnotowanych kolizji wyniosła natomiast aż 37% ogółu odnotowanych kolizji w mieście, co świadczy o tym, iż obszar ten wymaga przeprowadzenia inwestycji mających na celu poprawę bezpieczeństwa kierujących oraz pozostałych użytkowników jezdni.

Tabela 26 Zdarzenia w ruchu drogowym

Rok wystąpienia zdarzenia	Liczba zdarzeń	Liczba wypadków	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba kolizji	Kontrole stanu trzeźwości
2011	97	5	0	5	92	568
2012	104	8	1	8	96	3201
2013	141	8	0	10	133	4926
2014	110	4	0	4	106	10298
2015	119	5	0	5	114	10899

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Nowej Soli

Uzupełnieniem dostępnych statystyk bezpieczeństwa obszaru, są statystyki Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej odnoszące się do zjawiska przemocy domowej. Na obszarze zdegradowanym Odra, podobnie jak w całym mieście, zauważalny jest trend szybkiego wzrostu liczby odnotowanych zdarzeń

przemocy domowej. Liczba odnotowanych zdarzeń może być pochodną rosnącej świadomości społecznej i częstszego niż w latach ubiegłych zgłaszania przypadków pobić. Spośród ogółu odnotowanych zdarzeń, w blisko 90% przypadków ofiarami przemocy były kobiety. Zdecydowanie rzadziej wśród ofiar przemocy domowej znajdowali się mężczyźni lub osoby małoletnie. Wskaźnik odnotowanych zdarzeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców w roku 2015 wyniósł 0,53 i był wyższy od wskaźnika dla całego miasta (0,43).

Tabela 27 Statystyki przemocy domowej obszaru Odra

Rok wystąpienia zdarzenia	2012	2013	2014	2015
Liczba ofiar przemocy:	19	23	31	37
- Liczba ofiar - kobiet	18	21	28	33
- Liczba ofiar - mężczyzn	1	2	1	1
- Liczba ofiar - małoletnich	0	0	2	3

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Zgromadzone dane wskazują, iż ogólny poziom bezpieczeństwa na drogach obszaru Odra jest niższy niż w pozostałych częściach miasta. Wyższa od wskaźnika przeciętnego jest także liczba ofiar przemocy w rodzinie, co może wskazywać na konieczność podjęcia adekwatnych działań, polegających zarówno na profilaktyce poprawy bezpieczeństwa jak i rozwijania oferty wsparcia ofiar przemocy.

5.2.4 Sfera gospodarcza

Obszar rewitalizacji „Odra” zamieszkiwany jest przez około 17,52% ogółu mieszkańców miasta. Jednocześnie na terenie tym działalność prowadzi około 1207 firm zarejestrowanych w Nowej Soli, tj. niemal 1/3 ogółu podmiotów gospodarczych funkcjonujących w mieście. Oznacza to, iż na przeciętnego mieszkańca obszaru Odra, przypada blisko dwukrotnie więcej podmiotów gospodarczych, niż w pozostałych częściach miasta. Sytuacja ta może wynikać z faktu, iż obszar Odra zlokalizowany jest w śródmieściu Nowej Soli, przez co w naturalny sposób pełni on funkcję centrum gospodarczego miasta.

Tabela 28 Wskaźnik aktywności gospodarczej 2016 r.

Wyszczególnienie	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych	Wskaźnik aktywności gospodarczej (zarejestrowana działalność gospodarcza w stosunku do liczby ludności)
Obszar rewitalizowany	6 932	1207	17,41%
Miasto Nowa Sól	39 571	3 664	9,26%

Źródło: dane CEIDG

5.2.5 Sfera środowiskowa

Obszar rewitalizacji Odra cechuje się dużym zróżnicowaniem przestrzennym i środowiskowym terenu. Jego podział na podobszary Odra 1 i Odra 2, wpływa na to iż występujące na obszarze warunki środowiskowe należy analizować osobno.

Odra 1 czyli obszar obejmujący zarówno śródmieście Nowej Soli, jak i tereny portowe oraz brzeg rzeki Odry, jest jednym z najbardziej zielonych fragmentów miasta. Na tym terenie usytuowane są aż 3 z 6 parków miejskich, w tym największy z nich Park „Kacza Górka” – o powierzchni 137 586 m², obejmujący zbiornik wodny o powierzchni 38 762 m². Pozostałe parki to Park „Odra” – 23 395 m², dawniej cmentarz Braci Morawskich, oraz Park Krasnała przy al. Wolności.

Pod względem jakości środowiska naturalnego, obszar Odra 1 stanowi jedną z najciekawszych przestrzeni miejskich, o czym świadczą między innymi wyniki badań ankietowych przeprowadzonych z mieszkańcami Nowej Soli. Obszar Odra 1 należy bowiem do obszarów, na terenie których mieszkańcy najchętniej spędzają swój czas wolny.

Biorąc pod uwagę stan powietrza atmosferycznego, obszar Odra nie wyróżnia się na tle pozostałych części miasta. Głównym problemem miasta jak i całego województwa jest bowiem zanieczyszczenia powietrza związane z niską emisją. Jakość powietrza w Nowej Soli jest nieznacznie lepsza w dzielnicach o intensywnej zabudowie bloków mieszkalnych, które podłączone są do wspólnej sieci ciepłowniczej. Gorzej natomiast kształtuje się jakość powietrza w terenach o zabudowie domów wolnostojących, które wykorzystują indywidualne rozwiązania grzewcze spalając często paliwa niskiej jakości. Intensywna zabudowa terenu Odra znajduje się w części śródmiejskiej. Część południowa obszaru składa się przede wszystkim z domów wolnostojących oraz obszarów pofabrycznych Odra 2.

Ze względu na usytuowanie na planie przestrzennym miasta, obszar Odra narażony jest na drugie z niekorzystnych zjawisk obserwowanych w Nowej Soli - zanieczyszczenia komunikacyjne i hałas. Zagrożenia te wynikają przede wszystkim, ze zlokalizowanej na terenie obszaru ul. Wrocławskiej, będącej jedną z głównych ulic miasta oraz przebiegającej przy granicy obszaru sieci kolejowej. Szczegółowy opis stanu środowiska Nowej Soli zawarty został w rozdziale 3.3. Sfera środowiska.

5.2.6 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Wyznaczony obszar rozprzestrzenia się w układzie osi wschód-zachód między rzeką Odram, a trasą kolejową, które tworzą jego naturalne granice. W układzie północ-południe zamyka się między ulicami Wojska Polskiego i Witosa, aż do ulicy Południowej obejmując śródmieście Nowej Soli. Przez środek obszaru biegnie główny trakt miasta - ul. Wrocławska. Duża powierzchnia obszaru oraz jego centralne usytuowanie powodują, iż obszar rewitalizacji Odra obejmuje mocno zróżnicowane tereny miasta, które podzielić można na 2 podobszary funkcjonalne:

1. Odra 1 - do którego można zaliczyć główne zabytki, centrum historyczne i administracyjne, tereny zielone, najważniejsze obiekty użyteczności publicznej, w tym Muzeum Miejskie, szkoły, dworzec kolejowy, obiekty architektury mieszkaniowej indywidualnej jak i wielorodzinnej, a także elementy zabudowy portowej oraz infrastruktury turystycznej powstałej wzdłuż rzeki w ostatnich latach.
2. Odra 2 - do którego zalicza się obszar pofabryczny po Fabryce Nici „Odra” wraz z najbliższym otoczeniem.

Oba obszary znacząco różnią się między sobą zarówno pod względem funkcjonalnym i użytkowym.

W podobszarze Odra 1 głównym wyzwaniem jest stan techniczny budynków, brak estetyki zagospodarowania oraz w sferze gospodarczej: ciągły brak rozwoju usług para turystycznych, pomimo potencjału tj. marina, port rzeczny wraz z oferta rejsów statkiem Laguna, Park Krasnała, tereny zielone tzw. kaczej Górki. Obszar ten jest także wyzwaniem w sferze rozwoju usług turystyczno – rekreacyjnych. Tu potęgują się plany: powstania zintegrowanego centrum obsługi turystów, Muzeum Odry w zabytkowym magazynie solnym, Parku Fizyki, placów zabaw, siłowni, rozwoju usług hotelarsko–gastronomicznych itp.

Niewątpliwie miasto Nowa Sól jest ciekawym miejscem turystycznym z dużym potencjałem do wykorzystania głównie w zakresie sportów wodnych i turystyki wodnej. Jednakże niedostatek inwestycyjny widoczny jest przede wszystkim w skąpej ofercie noclegowej, której praktycznie nie ma w centrum miasta a także w ubogiej ofercie gastronomicznej. Z kolei na potrzeby rozwoju usług rekreacyjno-sportowych obszaru i przystosowania ich do wymogów mieszkańców niezbędne będzie przeprowadzenie prac mających na celu poprawę skomunikowania obszaru z pozostałymi częściami miasta np. poprzez rozwój usług transportu publicznego, wytyczenie i przystosowania nowych ciągów pieszo-rowerowych, a także remontów nawierzchni i przygotowania miejsc parkingowych. Nie bez znaczenia będzie także zagospodarowanie stosunkowo największych w mieście połąci terenów zielonych, w tym największego z miejskich parków „Kacza Górka”. Poza wymienionymi kierunkami przedsięwzięć, Nowa Sól powinna intensyfikować działania na rzecz podniesienia atrakcyjności przestrzeni publicznych (w tym zwłaszcza w centrum miasta) poprzez stworzenie warunków dla rozwoju usług centrotwórczych i przestrzeni sprzyjających integracji społecznej.

Obszar Odra 2 zlokalizowany na terenie dawnej Fabryki Nici „Odra” to skupisko budynków, z których znaczna część utraciła już swoją funkcjonalność. Na terenie byłej fabryki funkcjonuje co prawda w dalszym ciągu ponad 40 firm, jednakże teren ten wymaga podjęcia niezwłocznych prac z zakresu uprzątnięcia terenu, zabezpieczenia elementów konstrukcji budynków zagrażających przebywającym w ich pobliżu osobom, rozbiórki części budynków, a także ponownego połączenia komunikacyjnego i funkcjonalnego z pozostałą częścią miasta. Działania w obszarze Odra 2 przyczynią się także do

poprawy konkurencyjności firm działających na tym terenie, co z kolei może pozytywnie przełożyć się na zmianę niekorzystnych dotychczas statystyk bezrobocia mieszkańców obszaru. Teren fabryki ze względu na ważne znaczenie dla historii miasta i jego mieszkańców, stanowi ponadto element istotny w zachowaniu dziedzictwa kulturowego Nowej Soli. Na terenie zakładów Odry przewiduje się realizację planów aktywizacji społeczno-gospodarczej tego terenu w partnerstwie instytucjonalnym z Wojewodą Lubuskim oraz głównymi interesariuszami tj. przedsiębiorstwami z tego terenu oraz Parkiem Technologicznym Interior – w sferze działań rozwojowych firm i kształcenia zawodowego. Obszar w założeniu musi zostać uzupełniony nowymi funkcjami rozwojowymi, dlatego planuje się tu m.in. utworzenie oddziału parku Interior, dzięki czemu realizacja planów i założeń będzie mogła wejść w sferę działań praktycznych.

5.2.7 Sfera techniczna

Położenie komunikacyjne Nowej Soli z punktu widzenia połączeń regionalnych i międzynarodowych jest korzystne, zaś sama sieć drogowa na obszarze zdegradowanym jest dość dobrze rozbudowana, gdyż obszar ten obejmuje ściśle centrum gminy i jego główne szlaki komunikacyjne. W bezpośredniej bliskości od zachodnich granic Nowej Soli przebiega odcinek drogi ekspresowej S3 dzięki czemu znaczna część ruchu tranzytowego, przebiegającego niegdyś ulicą Wrocławską (centralną ulicą miasta i obszaru) wypchnięta została poza miasto, co wyeliminowało bardzo dokuczliwy dla mieszkańców ruch samochodowy. Niemniej jednak główna ulica obszaru w dalszym ciągu narażona jest na intensywną eksploatację i konieczność prowadzenia bieżących remontów.

Na terenie obszaru znajduje się jedyna w mieście stacja kolejowa, będąca częścią ważnej dwutorowej, zelektryfikowanej transeuropejskiej magistrały kolejowej nr 355, łączącej się ze szlakiem nr 366 prowadzącym z Rzepina do Szczecina i nr 265 z Głogowa do Wrocławia. W chwili obecnej dworzec i jego stan techniczny wymaga remontu oraz realizacji zadań pozwalających na poprawę jego skomunikowania z pozostałymi częściami miasta np. poprzez budowę sieci centrów przesiadkowych.

Wschodnią granicę miasta i obszaru wyznacza rzeka Odra. Zgodnie z koncepcją zagospodarowania tej rzeki zakłada się jej włączenie do europejskiego systemu dróg wodnych. Obecnie Odra jest drożna poniżej Nowej Soli oraz w górę rzeki do Głogowa.

Jak wspomniano w części dotyczącej stanu technicznego zabudowań w mieście, około 1/3 wszystkich miejskich budynków zostało wybudowano przed 1945 rokiem, z czego ponad połowa powstało przed 1918 rokiem. Ponieważ teren Odry obejmuje swym obszarem zarówno centrum miasta, jak i jego obszary południowe, zabudowa terenu nie odbiega w istotny sposób od przeciętnej struktury urbanistycznej miasta. Na terenie Odry w zakresie budownictwa mieszkaniowego występuje znaczna

ilość bloków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 rokiem. Wiele z tych budynków wymaga podjęcia pracy remontowych, estetycznych i termomodernizacyjnych.

Stan infrastruktury sieciowej obszaru nie odbiega od standardów całego miasta. Zdecydowana większość mieszkańców posiada podłączenia sieci kanalizacyjnej, wodociągowej oraz gazowej.

Głównym mankamentem wpływającym na ocenę stanu technicznego, jest teren „Odra 2” - teren po dawnej Fabryce Nici „Odra”, który ze względu na aktualny stan techniczny, a także planowane prace rewitalizacyjne wymaga podjęcia koniecznych inwestycji związanych z uprzątnięciem i zagospodarowaniem terenu. Obszar Odra 2 i znajdujące się na jego terenie budynki pofabryczne, wymagają pilnych prac remontowych, zabezpieczenia przed dalszym niszczeniem oraz rozbiórki części budynków nie nadających się do dalszej eksploatacji.

5.2.8 Potencjały obszaru

Obszar rewitalizacji Odra co zostało wskazane w przeprowadzonej szczegółowej diagnozie boryka się z wieloma problemami, które w zasadniczy sposób wpływają na obniżenie jakości życia jego mieszkańców, jak również implikują przeciętną atrakcyjność turystyczną, osiedleńczą i gospodarczą. Wśród głównych problemów społecznych obszaru wymienić należy ponadprzeciętny udział w strukturze mieszkańców osób w wieku poprodukcyjnym, koncentrację bezrobocia oraz zdecydowanie wyższą niż w pozostałych obszarach miasta liczbę osób korzystających z usług ośrodka pomocy społecznej, który wskazuje na duże zagęszczenie ubóstwa materialnego mieszkańców obszaru.

W zakresie technicznym i funkcjonalnym obszaru zauważalne jest duże zróżnicowanie przestrzeni miejskiej, połączone ze znaczną degradacją terenów pofabrycznych, odcięciem komunikacyjnym poszczególnych kwartałów obszaru, a także słabością infrastruktury społecznej służącej rekreacji, integracji oraz spędzania czasu wolnego. Obszar wymaga także działań wspierających rozwój infrastruktury drogowej oraz ciągów pieszych i rowerowych, o czym świadczą ponadprzeciętnie negatywne w skali Nowej Soli statystyki zarejestrowanych zdarzeń drogowych.

Obszar Odra posiada jednak duży potencjał rozwojowy, który może w przyszłości przyczynić się do poprawy jego atrakcyjności osiedleńczej, turystycznej i gospodarczej. Wśród najważniejszych atutów obszaru wymienić można:

1. Duży potencjał w zakresie oferty turystyczno-rekreacyjnej związany z występującymi na terenie obszaru terenami parkowymi, a także rzeką Odrą. Ponad 40% osób biorących udział w badaniu zaznaczyło, iż obszar Odra stanowi dla nich miejsce wypoczynku i rekreacji.

2. Drugim z istotnych potencjałów obszaru, jest ponadprzeciętna liczba osób młodych wśród ogółu mieszkańców. Potencjał ten przy odpowiednim wsparciu i rozbudowie infrastruktury może w przyszłości skutkować wzrostem atrakcyjności kulturalnej i rozrywkowej.
3. Kolejnym zasobem obszaru jest jego wartość symboliczna i sentymentalna. Obszar, a w szczególności tereny dawnej Fabryki Nici Odra stanowi dużą wartość historyczną i kulturową dla mieszkańców miasta, przez co są oni skłonni do podejmowania działań wspierających rewitalizację obszaru. Potwierdzeniem tej tezy są wyniki badań przedsiębiorców z terenu dawnej fabryki, wśród których aż 85% wyraziła zainteresowanie procesem rewitalizacji miasta i zadeklarowała chęć uczestnictwa w planowanych działaniach.
4. Obszar Odra obejmuje swym zasięgiem część śródmieścia Nowej Soli, przez co jego zasobem stają się ważne z punktu widzenia historii miasta obiekty takie jak zabytkowe budynki związane z przemysłową spuścizną miasta, budynki użyteczności publicznej, muzeum, wille fabrykantów, zabytkowe szkoły oraz ważne dla mieszkańców obiekty o znaczeniu symbolicznym.
5. Ostatnim, lecz nie najmniej ważnym zasobem obszaru, jest ponadprzeciętna przedsiębiorczość jego mieszkańców. Na terenie zdegradowanym Odra, funkcjonuje blisko 1/3 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w mieście Nowa Sól. Podmioty te mogą stać się bazą zarówno do niwelowania negatywnych zjawisk społecznych - bezrobocia, ubóstwa, ale także stanowić punkt wyjściowy do rozwoju usług turystycznych i okołoturystycznych, ważnych z punktu widzenia przyszłości całego miasta.

5.3 Obszar Dozamet

5.3.1 Wyniki badań ankietowych

Zgodnie z przyjętą koncepcją opracowania „Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023” zrealizowano badanie ankietowe wśród mieszkańców, które służyło pozyskaniu opinii na temat rewitalizacji wyznaczonych obszarów miasta.

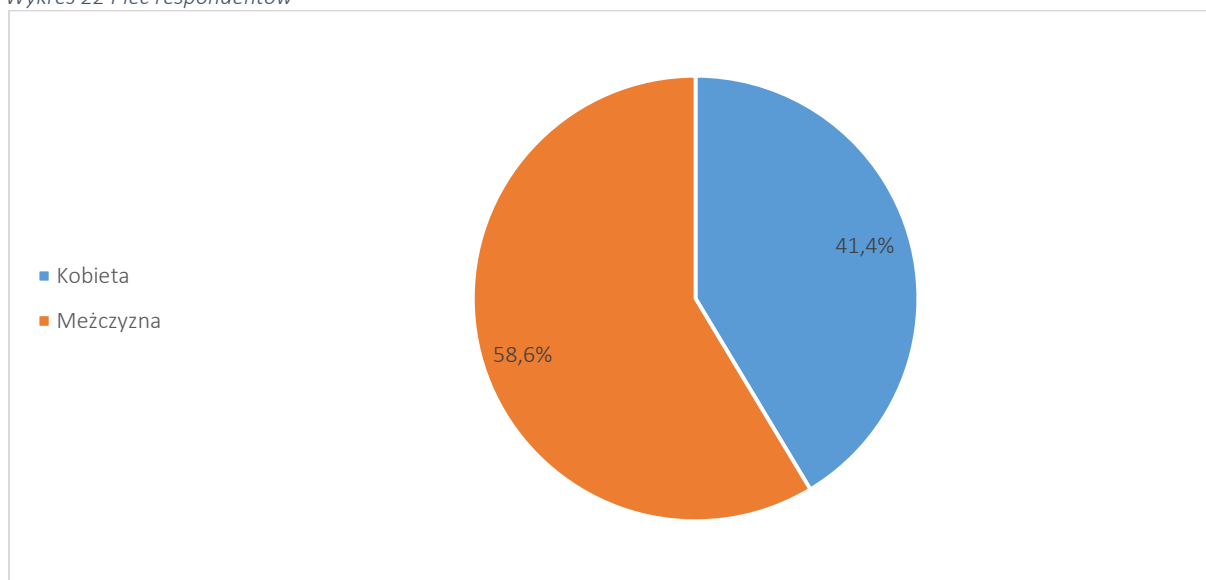
Kwestionariusz ankietowy dostępny był w formie elektronicznej (ankieta on line dostępna pod adresem www.deltapartner.pl/ankieta_nowa_sol) oraz w formie tradycyjnej (ankieta dostępna była w Urzędzie Miejskim w Nowej Soli).

Łącznie wpłynęło 68 wypełnionych formularzy, z których 31 wypełnili mieszkańcy wskazujący na konieczność rewitalizacji obszaru „Dozamet”. Uzyskane informacje oraz opinie ankietowanych stanowią ważny punkt odniesienia podczas konstruowania LPR.

W prezentowanych wynikach badań ankietowych znajdowały się takie, które nie posiadały kompletu odpowiedzi na wszystkie zadane w ankiecie pytania. Stąd liczba odpowiedzi (n) nie zawsze jest równa ogółowi badanych osób.

Spośród 31 respondentów, którzy wypełnili ankiety dotyczące rewitalizacji obszaru Dozamet, 29 osób podało swoją płeć. Wśród badanych 58,6% stanowili mężczyźni, a 41,4% kobiety.

Wykres 22 Płeć respondentów

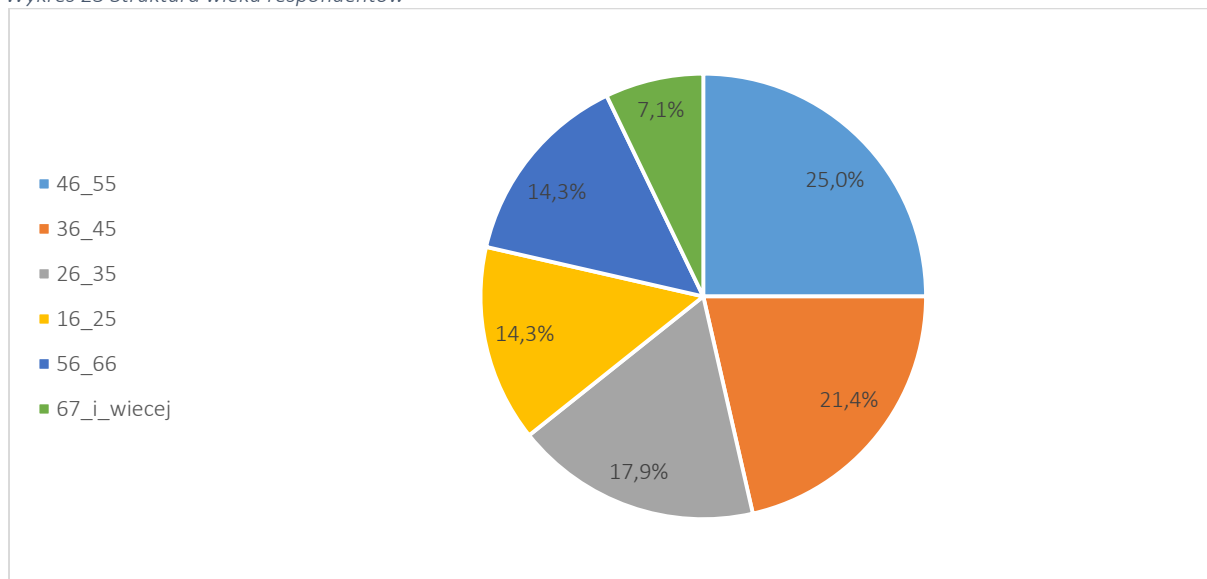

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=29

Pod względem struktury wieku badanych najliczniejszą grupę stanowiły osoby w przedziałach wiekowych 46-55 lat oraz 36-45 lat. Stosunkowo najmniej badanych znajdowało się w wieku powyżej 67 roku życia. W badaniu udział wzięły osoby reprezentujące każdą z grup wiekowych mieszkańców.

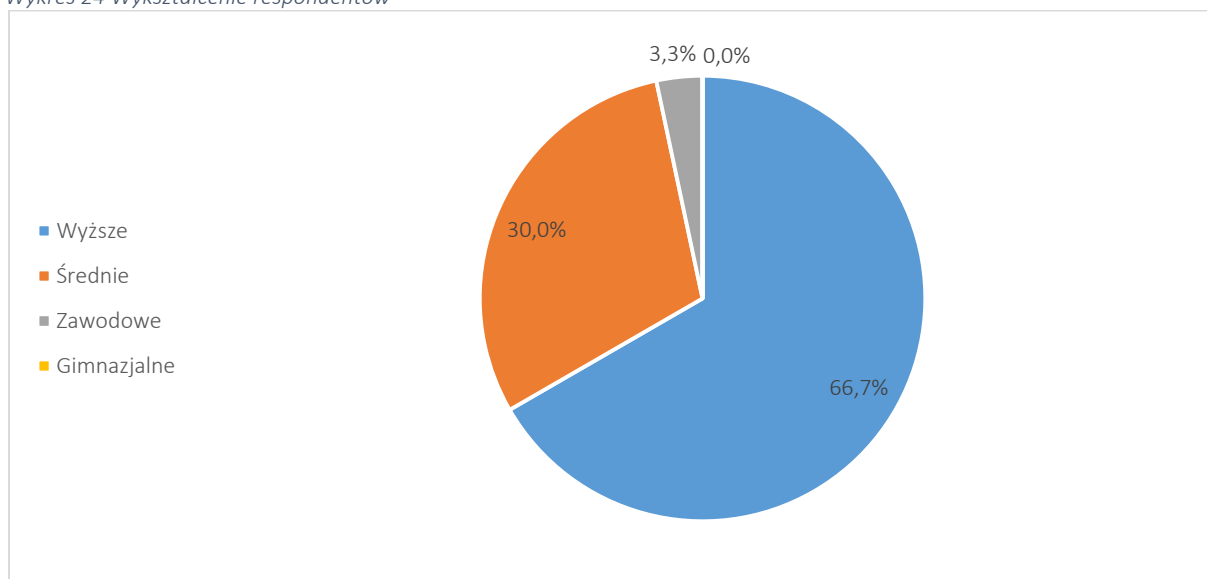
Wykres 23 Struktura wieku respondentów

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=28

W grupie badanych mieszkańców Nowej Soli odnoszących się w ankietach do obszaru Dozamet 2/3 stanowiły osoby z wykształceniem wyższym. Pozostała 1/3 respondentów w to badani z wykształceniem średnim (30%) lub zawodowym (3,3%).

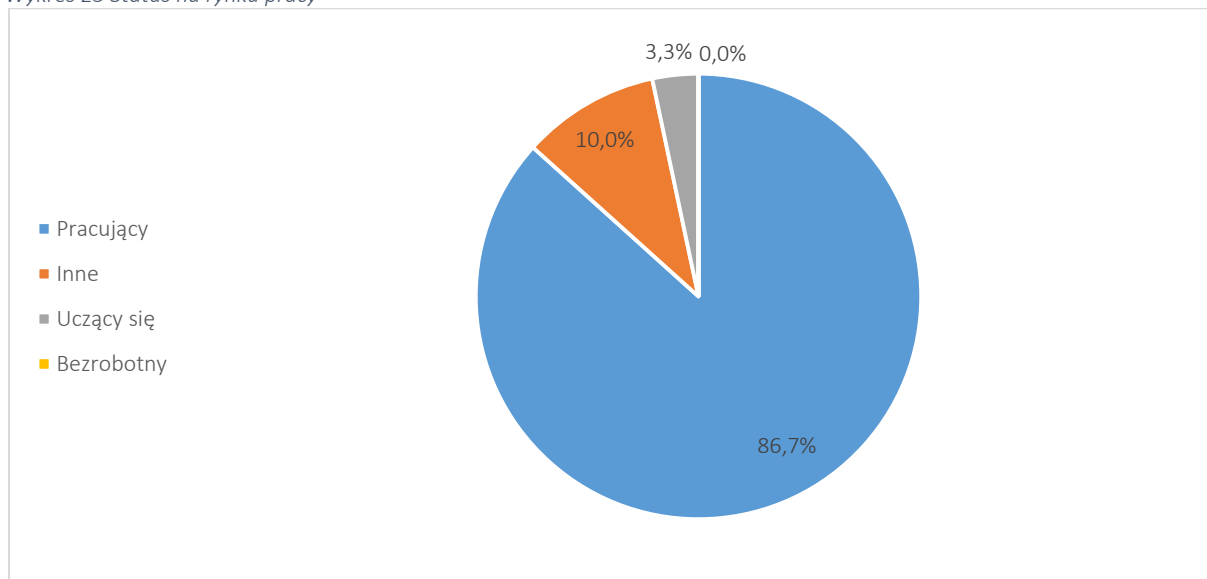
Wykres 24 Wykształcenie respondentów

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=30

Wśród ogółu badanych ponad 86% stanowiły osoby pracujące, 3,3% osoby uczące się, a 10% osoby znajdujące się w innej sytuacji na rynku pracy.

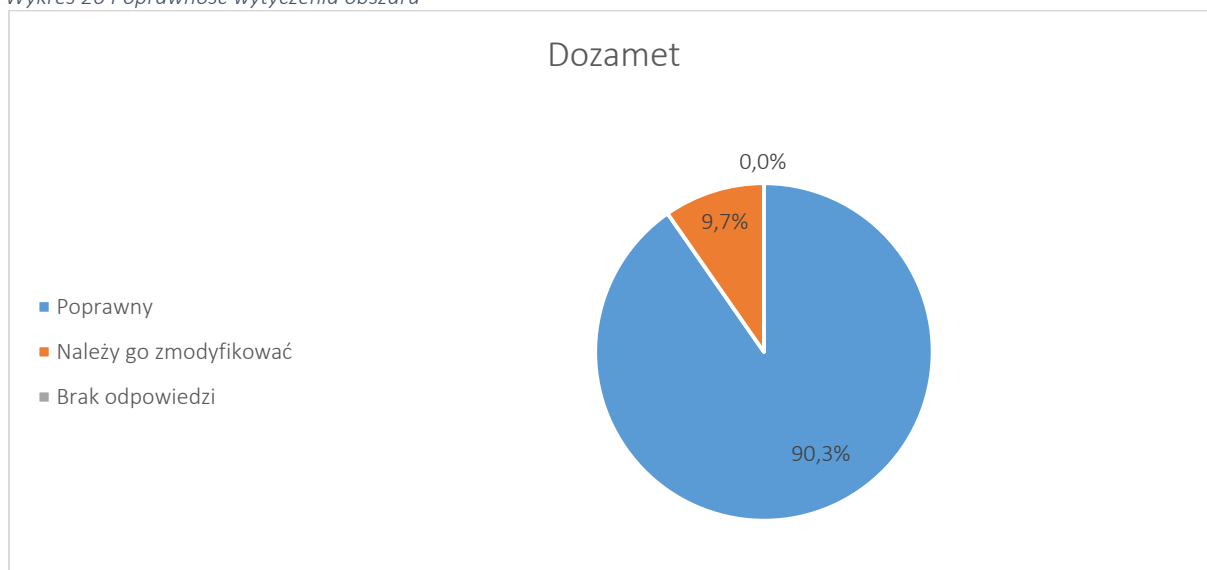
Wykres 25 Status na rynku pracy

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=30

Na pytanie dotyczące poprawności wyznaczonego obszaru rewitalizacji w rejonie Dozamet, 90% badanych stwierdziło, iż zaproponowany obszar jest dobrze wyznaczony. Kolejnych 10% respondentów proponowało zmiany lub rozszerzenie obszaru.

Wykres 26 Poprawność wytyczenia obszaru

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=30

Wśród wskazanych propozycji zmian znalazły się:

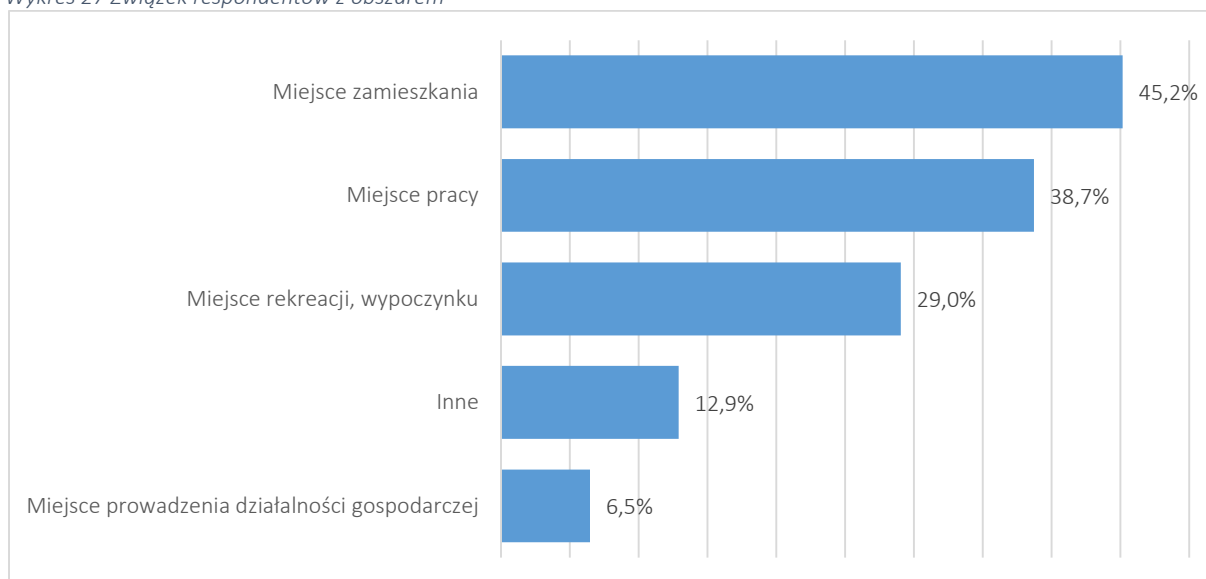
1. Proponuję rozszerzenie do drogi gminnej oznaczonej nr 138/2 na wschodzie i czarnej strugi na północy. Wówczas obejmiemy większość terenów po byłym Dozamecie. Wówczas (nie wiem na ile to realne ale skoro piszecie ze dokument ten jest nam niezbędny do ubiegania się o środki unijne na realizację inwestycji w naszym mieście). Zwiększą się szanse na pozyskanie (razem z powiatem) środków na likwidację hałdy odpadów niebezpiecznych, która tam zalega.

2. A co z resztą terenu po (dozamecie) uważam, że obszar rewitalizacji powinien sięgać do granicy z czarną strugą. Długi szary mur wygląda tragicznie jego stan techniczny również pozostawia dużo do życzenia.
3. Wyłączenie ul. Drzewnej, Skargi, Reja dla pojazdów ciężarowych. Niszczą chodniki, domy drżą.

Wskazane głosy zostały wzięte pod uwagę, lecz ze względu na ograniczenia terytorialne (20% powierzchni miasta) oraz demograficzne (30% ludności gminy) nie zostały w całości uwzględnione.

Dla blisko połowy badanych (45%) obszar Dozametetu stanowi przede wszystkim obszar będący miejscem zamieszkania. Kolejnych 38% badanych wskazuje, iż jest to obszar związany z pełnieniem przez nich obowiązków zawodowych. Dla 29% wskazany obszar to miejsce odpoczynku i rekreacji, a 6,5% badanych prowadzi na tym terenie własną działalność gospodarczą. Pozostałych 13% badanych jest związana w inny sposób z obszarem.

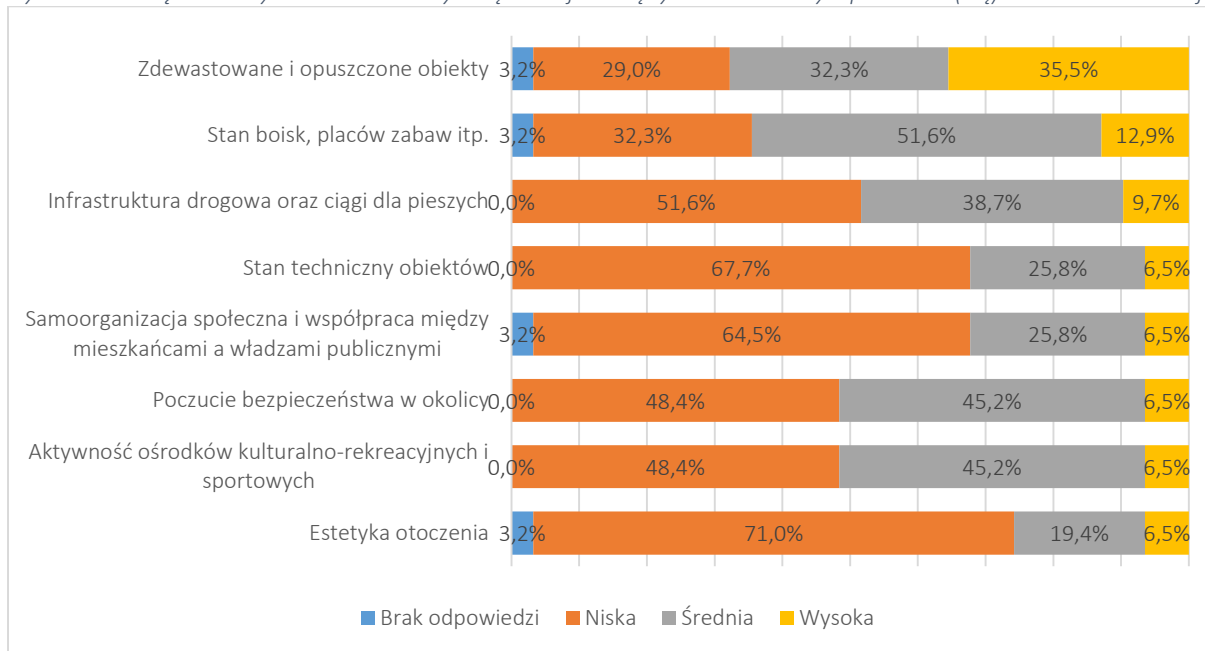
Wykres 27 Związek respondentów z obszarem

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=31

Spośród ocenianych elementów, badani najgorzej ocenili aktualny stan zdemastowania opuszczonych obiektów. Wśród kolejnych elementów negatywnie wpływających na jakość życia na obszarze Dozametetu badani wskazywali zły stan boisk i placów zabaw, infrastrukturę drogową oraz ciągi dla pieszych, a także zły stan techniczny obiektów.

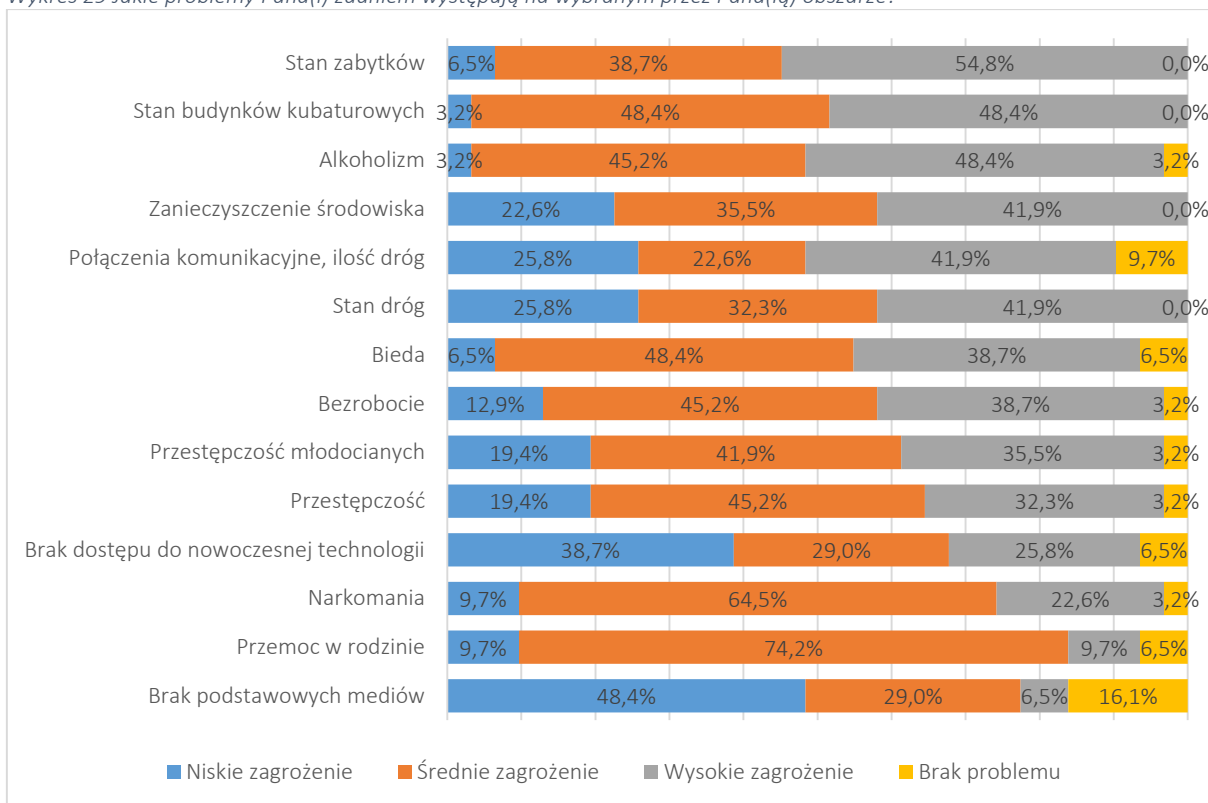
Wykres 28 Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym przez Pana(nią) obszarze rewitalizacji

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=31

Do największych zagrożeń/problemów występujących na obszarze badani zaliczyli stan zabytków, stan budynków kubaturowych oraz alkoholizm i zanieczyszczenie środowiska. Mniej więcej w połowie tabeli znalazły się zagrożenia związane z biedą, bezrobociem i przestępczością, co świadczy o dużym zdegradowaniu społecznym, środowiskowym i technicznym obszarze.

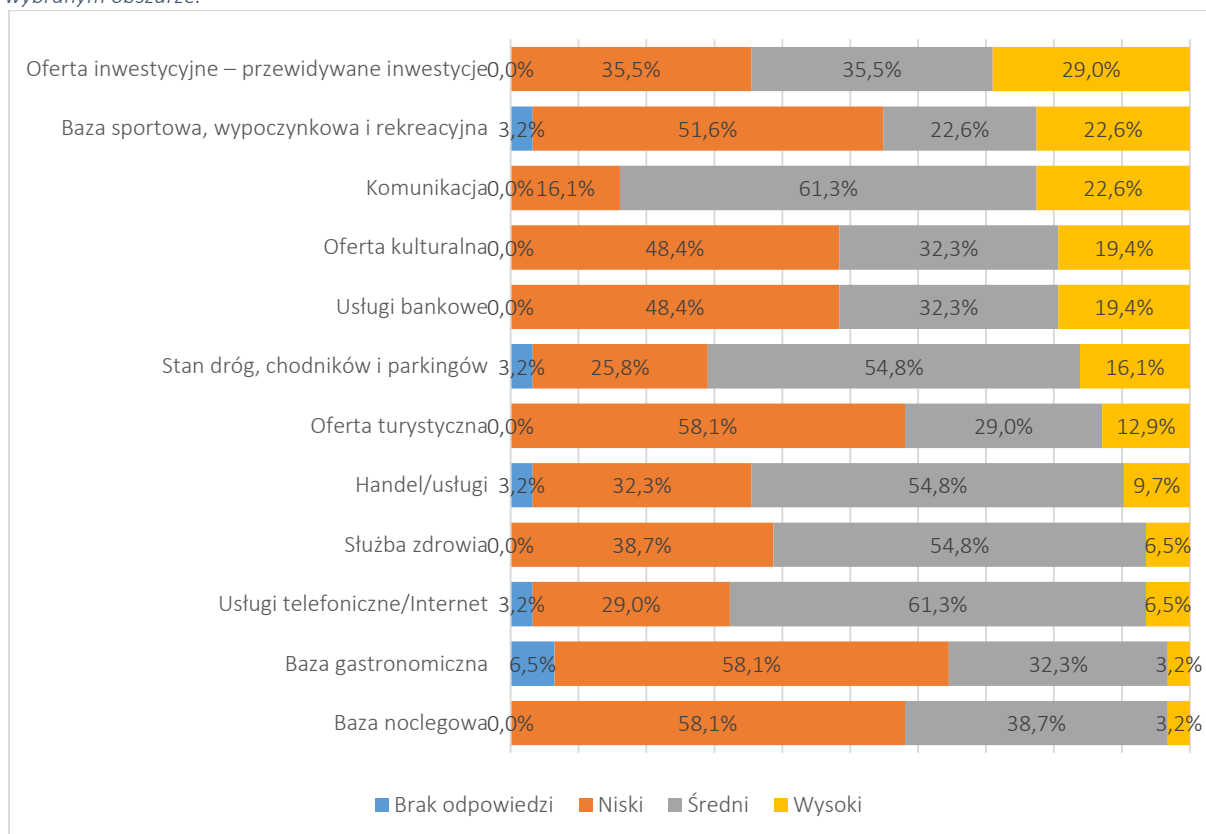
Wykres 29 Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(ią) obszarze?

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=31

Największe zainteresowanie władz miasta oraz prywatnych inwestorów zdaniem uczestników badania, dotyczy realizacji działań inwestycyjnych na omawianym obszarze, a także przeprowadzeniem inwestycji związanych z rozwijaniem bazy sportowej, wypoczynkowej i rekreacyjnej oraz rozwijaniem tematów inwestycyjnych związanych z komunikacją na terenie Dozamet. Najmniejszy poziom zainteresowania respondenci wskazali w zakresie inwestycji w rozwój usług hotelarskich i gastronomicznych.

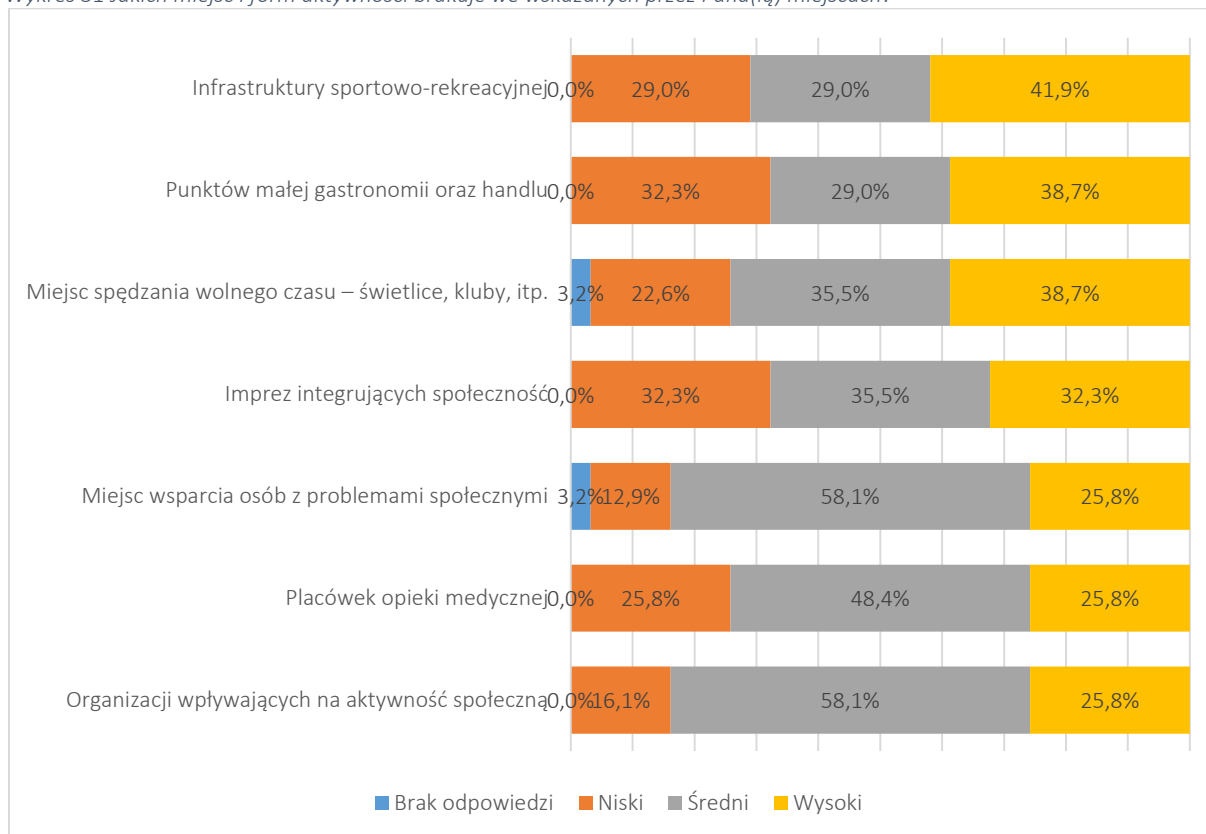
Wykres 30 Jak ocenił(a) by Pan(i) poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji w działania wskazane poniżej na wybranym obszarze.

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=31

Z kolei pod względem miejsc/oferty jakiej brakuje na obszarze Dozamet, badani najbardziej zgodni byli przy wskazaniach w zakresie potrzeb/braków oferty sportowej, rekreacyjnej oraz punktów małej gastronomii. Na zbliżonym poziomie znalazły się także potrzeby dotyczące rozwijania miejsc do spędzania wolnego czasu i imprez integrujących lokalną społeczność.

Wykres 31 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych przez Pana(ią) miejscach?

Źródło: wyniki badań ankietowych, n=31

Zgromadzone wyniki wskazują na dużą potrzebę przeprowadzenia procesu rewitalizacji na obszarze Dozamet, w ramach którego powinny się zdanem badanych pojawić działania związane z rozwojem infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, ogólnej oferty spędzania wolnego czasu oraz możliwości integracji mieszkańców. Nie bez znaczenia będą także działania nakierowane na poprawę/rozwiązanie głównych problemów pojawiających się na omawianym terenie wynikających z bezrobocia, przestępczości i alkoholizmu.

5.3.2 Charakterystyka obszaru

Miasto swoją 450 – letnią historię i rozwój zawdzięcza położeniu nad Odrą oraz rozwojowi przemysłu w oparciu o dwa historyczne zakłady przemysłowe „Starą Hutę” (późniejsze Zakłady Metalurgiczne „Dozamet”) oraz zakłady włókiennicze „Gruschwitza” (późniejsza Fabryka Nici „Odra”). Oba zakłady stanowią istotną część nie tylko historii miasta, ale przez lata wpływały również na jego charakter, strukturę społeczną, przestrzenną i gospodarczą. Zakłady „Dozamet” usytuowane są w drugim z obszarów wskazanych do rewitalizacji - obszar „Dozamet”, znajdującym się w północnej części miasta.

Poza częścią starej fabryki „Alte Hutte” na wskazanym obszarze znajduje się zabudowa mieszkaniowa wysokiej i niskiej intensywności skupiona w dużej mierze wokół zakładu. Teren obszaru Dozamet

zamieszkuje 4 549 osób, które stanowią łącznie 11,5% ogółu mieszkańców Nowej Soli. Powierzchnia obszaru liczy 44,77 ha, czyli 2,05% powierzchni miasta.

Jednym z głównych problemów omawianego obszaru, jest degradacja środowiska z powodu nagromadzenia na jego terenie niebezpiecznych odpadów, które wymagają rekultywacji i remediacji. Ponieważ obszar ten jest jednocześnie obszarem o dużym zagęszczeniu ludności, na jego terenie wymagane będą działania związane z modernizacją i dostosowaniem przestrzeni publicznej do aktualnych standardów, a także przeprowadzenie prac nakierowanych na usprawnienie i rozbudowę ciągów komunikacyjnych. Ważne będzie także przeprowadzenie remontów i modernizacji jednostek mieszkalnych wybudowanych po roku 1945. Pozostałe występujące na terenie obszaru problemy społeczne, techniczne i gospodarcze szczegółowo omówione zostały w kolejnych podrozdziałach.

Zasięg terytorialny obszaru zdegradowanego „Dozamet” ograniczają następujące ulice:

- Piłsudskiego (nr parzyste) do 40
- Drzewna
- Podwale
- Żeromskiego
- Zielona
- Skargi
- Brzozowa
- Reja
- Hutnicza
- Wyspiańskiego
- Jaracza
- Dąbrowskiego
- Drzymały
- Parafialna
- Szkolna
- Witosa (nr nieparzyste)
- Szarych Szeregów
- Harcerska
- Wandy
- Miarki
- Sienna

Na poniższej mapce prezentuje się schematycznie oznaczony zasięg terytorialny obszaru zdegradowanego „Dozamet”.

Grafika 10 Schematyczne granice obszaru Dozamet

Źródło: opracowanie własne

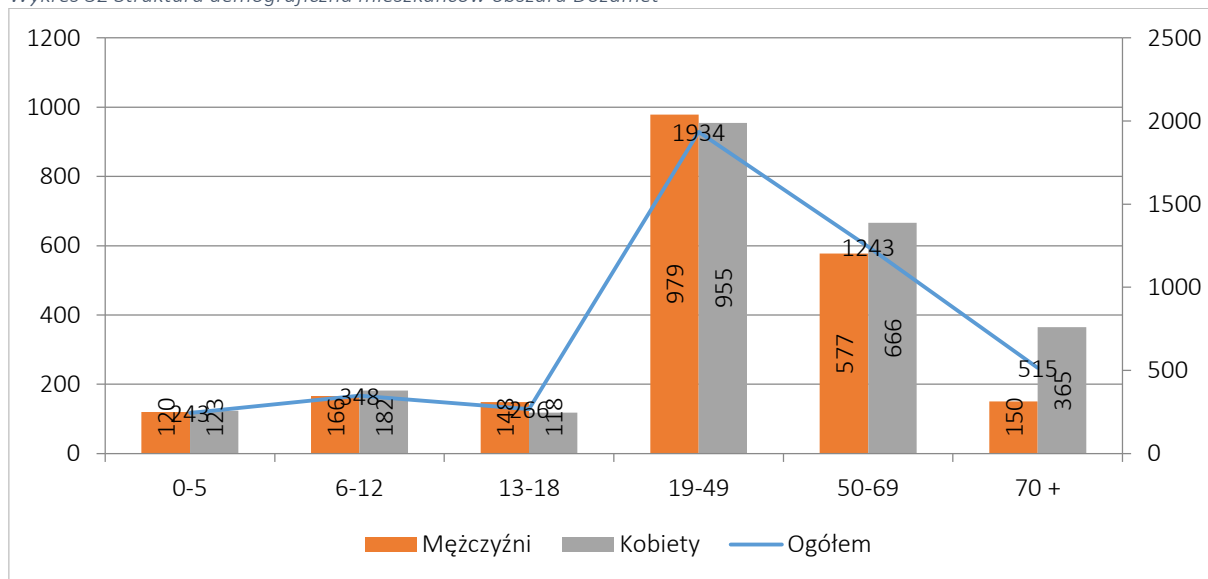
5.3.3 Sfera społeczna

Demografia

Liczba mieszkańców obszaru „Dozamet” wynosi 4 549 osób, co stanowi 11,50% ogółu mieszkańców miasta. Wśród mieszkańców pod względem płci przeważają kobiety 52,96% (tj. 2 409 osób) w stosunku do mężczyzn których łączny odsetek wynosi 47,04%. Przeciętny wiek kobiet zamieszkujących obszar wynosi około 43,5 roku, średnia wieku mężczyzn jest niższa i waha się w okolicach 39 lat.

Wykres 32 Struktura demograficzna mieszkańców obszaru Dozamet

Źródło: dane UM Nowa Sól

Pod względem struktury wieku mieszkańcy obszaru Dozamet, nie wyróżniają się spośród ogółu mieszkańców miasta. Niewielkie różnice można odnotować wyłącznie wśród najstarszej grupy wiekowej (70+), których w strukturze obszaru jest więcej niż w pozostałych częściach miasta oraz wśród osób w przedziale wiekowym 50-69 lat, która stanowi nieznacznie mniejszy odsetek niż w przypadku ogółu mieszkańców Nowej Soli.

Tabela 29 Struktura demograficzna mieszkańców obszaru Dozamet i miasta Nowa Sól - porównanie

Wiek	Dozamet		Nowa Sól	
	Ogółem		Ogółem	
0-5	243	5,3%	2 388	6,0%
6-12	348	7,7%	2 586	6,5%
13-18	266	5,8%	2 218	5,6%
19-49	1934	42,5%	16 612	42,0%
50-69	1243	27,3%	11 643	29,4%
70 +	515	11,3%	4 124	10,4%
Suma	4549	100,0%	39 571	100,0%

Źródło: dane UM Nowa Sól

Zgromadzone dane wskazują na konieczność podjęcia dwutorowych działań na obszarze Dozamet tj. dostosowanie oferty obszaru do potrzeb i możliwości osób z najstarszych grup wiekowych, których według ogólnych prognoz miejskich w kolejnych latach będzie szybko przybywało, a także poszerzenie i dostosowanie oferty spędzania wolnego czasu, tworzenia przestrzeni publicznych etc. dostępnych dla osób z dziećmi. Spełnienie ostatniego warunku może pozytywnie wpłynąć na wzrost atrakcyjności osiedleńczej obszaru Dozamet.

Bezrobocie

Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych na terenie Dozamet, podobnie jak w przypadku całego miasta Nowa Sol ma tendencję spadkową - w szczególności dotyczy to sytuacji notowanej od roku 2013, w którym liczba osób bezrobotnych obszaru była najwyższa. Wśród osób bezrobotnych ponad przeciętnie około 50-60% stanowią kobiety. Odsetek osób pozostających bez pracy przez okres powyżej 24 miesięcy, waha się od poziomu około 11% ogółu bezrobotnych w roku 2011, do ponad 25% w roku 2015. Udział osób bezrobotnych powyżej 24 miesięcy w strukturze osób pozostających bez pracy ma wyraźną tendencję wzrostową, podobnie jak udział osób długotrwale bezrobotnych. Podobna sytuacja dotyczy wzrostu odsetka osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, których udział wśród grupy bezrobotnych ogółem wzrósł z 54% w roku 2011 do ponad 60% w latach 2014 i 2015.

Tabela 30 Struktura osób bezrobotnych na terenie Dozamet

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	392	414	469	380	329
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet	232	213	227	221	209
Pozostający bez pracy pow. 24 m-cy	45	61	70	90	83
Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy ogółem	214	220	261	237	199
- długotrwale bezrobotne	62	66	81	63	56

Źródło: dane PUP Nowa Sól

Analiza wskaźników porównawczych bezrobocia na terenie Dozamet i miasta Nowa Sól wykazuje, iż poziom bezrobocia na obszarze jest wyższy o około 2/3 względem wartości średniej dla całego miasta. Jedynie wskaźnik osób bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, przypadających na każde 100 mieszkańców obszaru jest zbliżony do wartości przeciętnej.

Tabela 31 Struktura bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze

	na 100 mieszkańców obszaru	% ogółu bezrobotnych obszaru	na 100 mieszkańców Nowej Soli	% ogółu bezrobotnych Nowej Soli
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych ogółem	7,23	-	4,94	-
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet	4,59	63,5%	2,84	57,47%
Pozostający bez pracy pow. 24 m-cy	1,82	25,2%	1,00	20,3%
Bezrobotni będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy ogółem	4,37	60,5%	4,26	86,3%
- długotrwale bezrobotne	1,23	17,0%	2,75	64,5%

Źródło: dane PUP Nowa Sól

Pomoc społeczna

Z danych MOPS w Nowej Soli wynika, iż liczba mieszkańców obszaru Dozamet korzystających z pomocy ośrodka w latach 2011-2015 utrzymywała się niemal na stałym poziomie. Ewentualny przyrost liczby klientów miał raczej charakter incydentalny i niż wskazywał na stałą tendencję. Niemniej jednak zauważalny jest znaczny wzrost liczby osób korzystających z zasiłków okresowych oraz celowych. W przypadku zasiłków okresowych liczba odbiorców w ciągu 5 lat wzrosła ponad dwukrotnie, a w przypadku zasiłków celowych wzrost wyniósł 75% względem roku 2011.

Tabela 32 Liczba mieszkańców obszaru Odra korzystających z ośrodka pomocy społecznej w latach 2011-2015

obszar Dozamet	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	335	320	347	360	340
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem	318	315	340	353	332
- liczba korzystających z zasiłków stałych	64	64	67	66	69
- liczba korzystających z zasiłków okresowych	70	68	79	105	168
- liczba korzystających z zasiłków celowych	136	203	292	187	239
- liczba korzystających z posiłków	152	149	156	178	155

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Obszar Dozamet charakteryzuje się większą liczbą klientów pomocy społecznej w przeliczeniu na każde 100 mieszkańców w porównaniu z średnimi wynikami wskaźników dla miasta. Klienci MOPS z obszaru Dozamet, częściej niż pozostali mieszkańcy Nowej Soli korzystają z zasiłków celowych oraz wydawanych przez placówkę posiłków. Co istotne odsetek osób korzystających z zasiłków okresowych, mimo stałego wzrostu liczby wydawanych świadczeń w ostatnich latach na terenie obszaru, w dalszym ciągu utrzymuje się poniżej wartości średniej wskaźnika dla całego miasta.

Tabela 33 Struktura osób korzystających z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze

obszar Dozamet	Osoby korzystające ze wsparcia w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru	Osoby korzystające ze wsparcia w przeliczeniu na 100 mieszkańców Nowej Soli
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej ogółem	7,47	5,16
Liczba klientów ośrodków pomocy społecznej korzystających ze świadczeń ogółem	7,30	3,27
- liczba korzystających z zasiłków stałych	1,52	6,58
- liczba korzystających z zasiłków okresowych	3,69	5,03
- liczba korzystających z zasiłków celowych	5,25	1,05
- liczba korzystających z posiłków	3,41	1,79

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Na terenie obszaru liczba udzielanych rocznie świadczeń, nawiązuje do liczby klientów z nich korzystających, wobec czego nie zauważa się istotnych zmian w zakresie liczby udzielanych świadczeń ogółem, lecz wyłącznie liczby świadczeń wydawanych w formie zasiłków. Ponadto w ostatnich latach

zauważalnie rosta liczba usług opiekuńczych - wzrost o 3 152 w porównaniu do 2011 r. tj. ponad 50% ogółu świadczonych wówczas usług.

Tabela 34 Liczba świadczeń OPS udzielanych mieszkańcom obszaru Dozamet w latach 2011-2015

obszar Dozamet	2011	2012	2013	2014	2015
Liczba udzielonych świadczeń ogółem	26 909	26 281	32 407	32 884	30 266
- liczba zasiłków stałych	599	629	660	664	658
- liczba zasiłków okresowych	284	244	289	335	395
- liczba zasiłków celowych	445	487	563	438	406
- liczba posiłków	20 037	19 475	23 493	23 357	20 111
- liczba usług opiekuńczych	5 544	5 446	7 402	8 090	8 696

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Po przeliczeniu liczby udzielanych świadczeń przypadających na 100 mieszkańców obszaru zauważalne jest, iż na przeciętnego mieszkańca terenu Dozamet przypada wyższa liczba świadczeń, niż na pozostałych obszarach miasta.

Tabela 35 Struktura udzielanych świadczeń MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze

obszar Dozamet	Osoby korzystające ze wsparcia w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru	Osoby korzystające ze wsparcia w przeliczeniu na 100 mieszkańców Nowej Soli
Liczba udzielonych świadczeń ogółem	665,33	453,20
- liczba zasiłków stałych	14,46	10,29
- liczba zasiłków okresowych	8,68	1,79
- liczba zasiłków celowych	8,93	6,16
- liczba posiłków	442,10	304,91
- liczba usług opiekuńczych	191,16	131,85

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

W latach 2011-2015 wartość świadczeń przekazywanych mieszkańcom obszaru Dozamet wzrosła o około 170 tys. zł. tj. o blisko połowę względem roku 2011. Poza zmianą wartości przeznaczanych środków na wsparcie mieszkańców obszaru, w sposób istotny zmieniła się także struktura przekazywanych środków - dotyczy to przede wszystkim kwot przeznaczanych na zasiłki okresowe, które w roku 2011 stanowiły 19% środków, a w roku 2015 ponad 28%.

Tabela 36 Struktura i wartość udzielanego wsparcia w latach 2011-2015

obszar Dozamet	2011	2012	2013	2014	2015
Kwota udzielonych świadczeń ogółem	342 910	347 876	410 100	450 469	510 083
- kwota przeznaczona na zasiłki stałe	182 406	205 469	251 312	257 314	268 833
- kwota przeznaczona na zasiłki okresowe	65 115	56 364	67 829	96 103	145 617
- kwota przeznaczona na zasiłki celowe	95 389	86 043	90 959	97 052	95 633

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Wartość kwotowa udzielanych świadczeń mieszkańcom obszaru Dozamet jest wyższa przeciętnie o 4 tys. zł na każde 100 mieszkańców, niż w przypadku pozostałych dzielnic miasta, co jest wypadkową ponadprzeciętnej liczby świadczeń z których korzystają mieszkańcy omawianego obszaru.

Tabela 37 Wartość i struktura udzielanych świadczeń MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze

obszar Dozamet	Osoby korzystające ze wsparcia w przeliczeniu na 100 mieszkańców obszaru	Osoby korzystające ze wsparcia w przeliczeniu na 100 mieszkańców Nowej Soli
Kwota udzielonych świadczeń ogółem	11 213,08	7 109,38
- kwota przeznaczona na zasiłki stałe	5 909,72	4 076,21
- kwota przeznaczona na zasiłki okresowe	3 201,08	1 581,96
- kwota przeznaczona na zasiłki celowe	2 102,29	1 451,21
Kwota udzielonych świadczeń ogółem	11 213,08	7 109,38
- kwota przeznaczona na zasiłki stałe	5 909,72	4 076,21

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

Bezpieczeństwo

Statystyki Policji w Nowej Soli wskazują, iż ogólna liczba przestępstw odnotowywanych w mieście w latach 2011-2015 ulega zmniejszeniu, co oznacza stopniową poprawę bezpieczeństwa w mieście. W roku 2015 odnotowano mniejszą liczbę przestępstw o charakterze kradzieży, rozbojów i oszustw. Zmniejszyła się także liczba przestępstw narkotykowych oraz liczba zatrzymanych nietrzeźwych kierowców - mimo zwiększenia liczby kontroli stanu trzeźwości.

Pod względem bezpieczeństwa drogowego, na obszarze Dozamet w latach 2011-2015 zauważa się spadek liczby odnotowanych zdarzeń. Ogólna liczba zdarzeń w roku 2015 wynosiła 43 i z wyjątkiem 2014 roku była niższa niż w latach poprzednich. Wraz ze spadkiem liczby zdarzeń, notuje się mniejszą liczbę kolizji oraz osób rannych w wypadkach. Znaczący wzrost natomiast nastąpił pod względem kontroli stanu trzeźwości.

Tabela 38 Zdarzenia w ruchu drogowym obszar Dozamet

Rok wystąpienia zdarzenia	Liczba zdarzeń	Liczba wypadków	Liczba zabitych	Liczba rannych	Liczba kolizji	Kontrole stanu trzeźwości
2011	56	3	0	3	53	385
2012	49	5	0	5	44	2109
2013	64	2	0	3	62	3284
2014	31	3	0	3	28	6958
2015	43	1	0	1	42	7238

Źródło: dane Komendy Powiatowej Policji w Nowej Soli

W zakresie przemocy domowej, na terenie obszaru Dozamet podobnie jak w innych obszarach miasta odnotowuje się stały wzrost liczby zdarzeń, których w zdecydowanej większości przypadków ofiarami są kobiety. Z danych MOPS wynika, iż liczba ofiar przemocy domowej na terenie obszaru Dozamet

wynosiła aż 26% ogółu odnotowanych w mieście przypadków (172 w roku 2015). Oznacza to, iż wskaźnik tego typu zdarzeń, jest ponad dwukrotnie wyższy niż w pozostałych częściach miasta. W przeliczeniu na 100 mieszkańców, ofiarami przemocy domowej w roku 2015 była przeciętnie 1 osoba. Średnia wartość wskaźnika dla całego miasta wynosi około 0,43 osoby.

Tabela 39 Statystyki przemocy domowej obszaru Dozamet

Rok wystąpienia zdarzenia	2012	2013	2014	2015
Liczba ofiar przemocy:	23	29	39	45
- Liczba ofiar - kobiet	22	26	36	39
- Liczba ofiar - mężczyzn	1	2	2	2
- Liczba ofiar - małoletnich	0	1	1	4

Źródło: dane MOPS Nowa Sól

5.3.4 Sfera gospodarcza

Na terenie obszaru zdegradowanego Dozamet zarejestrowanych jest łącznie 414 podmiotów gospodarczych, z 3 664 firm zarejestrowanych w Nowej Soli. Wskaźnik aktywności gospodarczej liczony dla obszaru Dozamet wynosi 9,10% firm przypadających na ogół mieszkańców. Porównywalny wskaźnik dla całego miasta jest nieznacznie wyższy i wynosi 9,26%.

Tabela 40 Wskaźnik aktywności gospodarczej 2016 r.

Wyszczególnienie	Liczba ludności	Liczba podmiotów gospodarczych	Wskaźnik aktywności gospodarczej (zarejestrowana działalność gospodarcza w stosunku do liczby ludności)
Obszar rewitalizowany	4549	414	9,10%
Miasto Nowa Sól	39 571	3 664	9,26%

Źródło: dane CEIDG

5.3.5 Sfera środowiskowa

Głównym problemem obszaru zdegradowanego Dozamet, jest degradacja środowiska wynikająca z działalności huty oraz powstałego w wyniku jej funkcjonowania składowiska niebezpiecznych odpadów, których rekultywacja i remediacja będą stanowiły istotne wyzwanie dla miasta w nadchodzących latach. Na terenie omawianego obszaru znajduje się stosunkowo niewiele terenów zielonych, których znaczna część skumulowana jest wokół terenu Publicznego Przedszkola nr 7 przy ul. Drzewnej. Niedostatek terenów zielonych rekompensują liczne pasy zieleni wzdłuż dróg obszaru, zieleńce przyosiedlowe oraz pojedyncze skwery, które wymagają jednak prac renowacyjnych.

Pod względem zanieczyszczeń środowiska, obszar Dozamet podobnie jak pozostała część Nowej Soli narażony jest w znacznej mierze na zanieczyszczenia wywołane niską emisją spalin, powstałych przez spalanie paliw niskiej jakości. Większość budynków osiedlowych na terenie obszaru Dozamet posiada podłączenie do sieci ciepłowniczej. Jednakże część budynków wolnostojących zlokalizowanych

w południowo-wschodniej części obszaru, korzysta przede wszystkim z własnych źródeł ciepła co powoduje powstawanie zanieczyszczeń w szczególności w okresie jesienno-zimowym.

5.3.6 Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Obszar Dozamet obejmuje łącznie 21 ulic, wśród których ulica Witosa (od południa) oraz Józefa Piłsudskiego (od zachodu) wyznaczają jego granice. Od strony północnej oraz wschodniej granicę obszaru stanowią wewnętrzne drogi zakładu Dozamet oraz ul. Brzozowa. Tereny zlokalizowane na obszarze zdegradowanym Dozamet, charakteryzują się zróżnicowaną zabudową. W sposób funkcjonalny teren można podzielić na dwie podstrefy - część zabudowy mieszkaniowej oraz tereny huty Dozamet. W części mieszkaniowej wzdłuż głównych ulic wyznaczających granice obszaru rewitalizacji (Witosa, Piłsudskiego) usytuowane są budynki mieszkaniowe nawiązujące formą do ścisłej zabudowy śródmieścia - kamienice, budynki reprezentacyjne, użyteczności publicznej, zabytki oraz pojedyncze bloki mieszkalne. Pozostały teren zajmują w znacznej części obiekty zabudowy wielorodzinnej (bloki mieszkalne), oraz pojedyncze obiekty zabudowy jednorodzinnej.

Jednym z głównych problemów przestrzenno-funkcjonalnych omawianego obszaru, jest duże zagęszczenie ludności oraz niedostosowana do aktualnych standardów infrastruktura społeczna i techniczna. Wymienione problemy wynikają z szybkiej rozbudowy istniejących zakładów przemysłowych na terenie miasta oraz tworzonych na ich potrzeby mieszkań pracowniczych budowanych po 1945 roku. Ze względu na zapóźnienia w modernizacji budynków, dziś stan wielu z nich wymaga podjęcia prac remontowych, dostosowawczych i termomodernizacyjnych. Ponadto ze względu na zmiany społeczno-gospodarcze oraz zastosowany na obszarze sposób zabudowy, w chwili obecnej w celu podniesienia dostępności komunikacyjnej obszaru, niezbędne jest przeprowadzenie prac mających na celu dostosowanie infrastruktury drogowej, parkingowej, a także ścieżek pieszo-rowerowych odpowiadających aktualnym standardom.

Przeprowadzone prace muszą dążyć z jednej strony do poprawy funkcjonalności obszaru i jego dostępności, jednocześnie zachowując jego układ historyczno-przestrzenny.

5.3.7 Sfera techniczna

Obszar Dozamet jest obszarem bardzo dobrze skomunikowanym ze śródmieściem Nowej Soli. Niemniej jednak aktualny stan techniczny dróg, chodników i ścieżek rowerowych wymaga zarówno podjęcia inwestycji modernizacyjnych, jak i utworzenia nowych tego typu obiektów. Słaba infrastruktura ścieżek rowerowych jest jedną z głównych bolączek Nowej Soli. Kolejnym słabym elementem obszaru, jest niedostosowana do aktualnego rozwoju społeczno-gospodarczego infrastruktura parkingowa. W przeprowadzonych badaniach ankietowych, respondenci (poza

wspomnianymi wyżej elementami) negatywnie oceniali stan zdewastowania opuszczonych obiektów. Znaczna część zabudowy na obszarze Dozamet, to budynki wybudowane jeszcze przed II Wojną Światową. Brak działań modernizacyjnych w wielu przypadkach, doprowadził do ich degradacji.

Mieszkańcy obszaru wśród wymienianych w badaniu potrzeb, wymieniali konieczność poszerzenia oferty sportowej i rekreacyjnej, która w chwili obecnej jest mocno ograniczona. Funkcjonujące na terenie boiska i place zabaw, wymagają remontów i dopasowania do aktualnych standardów.

5.3.8 Potencjały obszaru

Podsumowując analizę obszaru Dozamet, jego źródeł jego słabości można się doszukiwać w degradacja środowiska z powodu nagromadzenia na jego terenie niebezpiecznych odpadów powstałych w wyniku wielu lat działalności huty oraz utworzonego na jej terenie składowiska, niedostosowania do aktualnych standardów przestrzeni publicznych oraz małej liczba terenów zielonych, słabej infrastruktury drogowej, pieszej i rowerowej, co wpływa niekorzystnie na poziom skomunikowania obszaru z pozostałymi częściami miasta. Poza wymienionymi powyżej aspektami, należy zwrócić w szczególności uwagę na występujące na jego terenie nasilenie zjawisk patologii społecznej, wyrażające się przede wszystkim w ponadprzeciętnych statystykach bezrobocia wśród mieszkańców obszaru, nasilenia zjawiska uzależnienia od korzystania ze środków pomocy społecznej, a także negatywnych statystyk przemocy w rodzinie. Wszystkie wymienione zjawiska obligują do podjęcia działań rewitalizacyjnych na wyznaczonym terenie.

Potencjałami obszaru są natomiast:

1. Duże skupisko ludności zamieszkującej obszar rewitalizacji, które przy odpowiednim wsparciu i podjęciu adekwatnych działań, może w sposób znaczący wpłynąć na poprawę estetyki, spójności i jakości życia na omawianym terenie. Atrakcyjny wizerunek Dozamet powinien być troską wszystkich mieszkańców i organizacji działających w mieście. Wśród priorytetowych działań w tym zakresie winno być podnoszenie wskazanej estetyki ulic, terenów zielonych i skwerów.
2. Obszar Dozamet posiada duży i wciąż niewykorzystany potencjał kultury i bogactwa zabytków, które wymagają remontów i zmiany form zagospodarowania, po to aby stały się atrakcyjnym celem turystycznym mieszkańców Nowej Soli i województwa Lubuskiego.
3. Na poprawę wizerunku i jakości życia na terenie Dozamet korzystnie może wpłynąć także poprawa wizerunku i zagospodarowanie opuszczonych budynków, które należą zdaniem ankietowanych do najważniejszych czynników wpływających na negatywną percepcję obszaru. Ważnym aspektem mającym wpływ na jakość życia na obszarze, będzie także poprawa stanu

boisk i placów zabaw, a także rozwój infrastruktury drogowej, w tym ścieżek pieszych i rowerowych.

4. Ze względu na duże zanieczyszczenie środowiska istnieje potrzeba uświadamiania i edukacji mieszkańców oraz promocja proekologicznych postaw. Trwałość zmiany osiągniętej w oparciu o rewitalizację łączy się z wykorzystaniem potencjału oświatowego, zasobu kadrowego szkół prowadzących działalność w mieście w wymiarze edukacyjnym ale również pedagogicznym.
5. Nie bez znaczenia będą także działania nakierowane na zmniejszenie rozmiarów ubóstwa, bezrobocia i przestępczości na terenie zdegradowanym. Szansą na zapobieganie dalszej eskalacji negatywnych zjawisk, może być wykorzystanie narzędzi aktywnej polityki społecznej, w tym narzędzi jakie dostarcza ekonomia społeczna. Połączenie zasobów różnych instytucji miejskich, społecznych oraz gospodarczych może w stosunkowo krótkim czasie poprawić stan w jakim aktualnie znajduje się obszar.

6. Podsumowanie diagnozy strategicznej

6.1 Kluczowe problemy obszarów rewitalizacji

Oba obszary rewitalizacji mimo zróżnicowania przestrzennego, historycznego oraz strukturalno-funkcjonalnego, posiadają wiele podobnych problemów. Wśród kluczowych problemów zdiagnozowanych na obszarach rewitalizacji wylicza się:

1. Koncentrację osób bezrobotnych. Wskaźniki bezrobocia w przypadku obu analizowanych obszarów są blisko dwukrotnie wyższe od średnich wartości dla miasta. Wśród osób bezrobotnych na obu obszarach, występuje wysoki odsetek osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy, wśród bezrobotnych ogółem - na terenach przewidzianych do rewitalizacji wartość wskaźnika przekracza ponad 50% ogółu bezrobotnych.
2. Koncentrację osób korzystających ze wsparcia MOPS. Na terenach przewidzianych do rewitalizacji wartość wskaźnika osób korzystających z pomocy OPS jest wyższa od przeciętnej dla miasta - o 40% w przypadku obszaru Dozamet i około 90% na obszarze Odra.
3. Stały wzrost liczby i wartości udzielanych świadczeń pomocowych na obu na terenach przewidzianych do rewitalizacji, świadczący o pogłębianiu się ubóstwa mieszkańców oraz uzależnienia od wsparcia finansowego z OPS. Dalsze pogłębianie się opisywanej sytuacji negatywnej, skutkowało będzie poszerzaniem się stref wykluczenia społecznego oraz degradacji społecznej mieszkańców.
4. Rosnąca liczba zgłaszanych przypadków przemocy w rodzinie - na terenach przewidzianych do rewitalizacji wzrost liczby zanotowanych przypadków przemocy zwiększył się niemal dwukrotnie na przestrzeni 5 lat. Statystyki przemocy domowej są szczególnie dotkliwe na obszarze Dozamet, w którym częstość przypadków przemocy domowej jest blisko dwa razy wyższa niż w pozostałych częściach miasta.
5. Starzenie się populacji mieszkańców obu na terenach przewidzianych do rewitalizacji. W strukturze wiekowej mieszkańców obu obszarów obserwuje się podwyższony wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym, który skutkować może w przyszłości koniecznością dalszego rozwoju usług opiekuńczych, dostosowania oferty placówek medycznych i ośrodków pomocowych do potrzeb rosnącej grupy osób w wieku senioralnym.
6. Degradacja terenów zielonych oraz brak ich dostosowania do aktualnych potrzeb mieszkańców, co skutkuje utrudnieniami w dostępie mieszkańców do terenów rekreacji, sportu i miejsc wypoczynku.
7. Słaba infrastruktura ścieżek pieszych i rowerowych, która wpływa na duże zagrożenie ludności w ruchu komunikacyjnym. Niedostatki infrastruktury są szczególnie intensywne na obszarze Odra, na którym dochodzi do ponadprzeciętnej liczby zdarzeń komunikacyjnych.

8. Przystarzałe i zdegradowane obiekty infrastruktury sportowej i rekreacyjnej - boiska, place zabaw. Brak kąpielisk, basenów i nowoczesnych całorocznych obiektów sportowych, co skutkuje koniecznością korzystania z tego typu obiektów poza Nową Solą.
9. Słaby poziom skomunikowania na terenach przewidzianych do rewitalizacji, z pozostałymi częściami miasta. Brak centrów przesiadkowych i niezbędnych rozwiązań komunikacyjnych, wpływające na marginalizacja roli dworca kolejowego i transportu kolejowego w strukturze komunikacji miasta z pozostałymi obszarami województwa.
10. Duże natężenie ruchu kołowego wzdłuż głównych ulic obu obszarów, skutkujące wzrostem liczby kolizji, narażeniem mieszkańców na długotrwały hałas oraz związane z transportem zanieczyszczenia.

Wśród problemów specyficznych obszaru Odra wymienić można natomiast degradację terenów pofabrycznych dawnej Fabryki Nici Odra, zły stan zabudowy pofabrycznej, wpływający na zagrożenie fizyczne dla osób prowadzących działalność na terenie fabryki, degradacja infrastruktury technicznej i drogowej skutkującą „odcięciem” terenów fabryki od pozostałych obszarów miasta.

Problemami specyficznymi obszaru Dozamet są przede wszystkim zagrożenia związane z dewastacją środowiska naturalnego oraz powstałego na terenie dawnej huty składowiska zanieczyszczeń i odpadów niebezpiecznych zgromadzonych przez niedziałającą już firmę zajmującą się przetwarzaniem odpadów.

6.2 Analiza SWOT obszarów przewidzianych do rewitalizacji

Analiza opisanych wcześniej zagadnień, konsultacji społecznych i obserwacji w terenie wskazała na główne problemy występujące na terenach przewidzianych do rewitalizacji. Warto zwrócić uwagę na fakt, że większość ze zjawisk kryzysowych powtarza się na każdym z wytypowanych terenów. Dlatego też, podjęto decyzję o opracowaniu analizy SWOT wspólnej dla wszystkich obszarów rewitalizacji.

Tabela 41 Analiza SWOT obszarów rewitalizacji

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> – Ponadprzeciętny odsetek osób z najmłodszych grup wiekowych na terenach przewidzianych do rewitalizacji, – Poprawa bezpieczeństwa publicznego, malejąca liczba odnotowanych przestępstw, – Wyższe od przeciętnych wskaźniki przedsiębiorczości mieszkańców obszaru Odra, – Wyższa od wojewódzkiej i powiatowej dostępność do infrastruktury sieciowej – Walory turystyczne, oraz bliskość unikalnych 	<ul style="list-style-type: none"> – Niekorzystne zjawiska obserwowalne w strukturze społecznej mieszkańców: malejąca populacja mieszkańców Nowej Soli, starzenie się struktury społecznej, wzrost liczby migracji, suburbanizacja terenów podmiejskich, – Wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych, wśród liczby osób bezrobotnych ogółem, – Rosnąca liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, skutkująca wzrostem nakładów na pomoc społeczną,

Analiza SWOT	
<ul style="list-style-type: none"> – obszarów cechujących się bioróżnorodnością, – Zasoby dziedzictwa kulturowego, zachowany pierwotny układ urbanistyczny, – Rozwinięta infrastruktura strefy ekonomicznej oraz instytucji otoczenia biznesu (Park Interior), 	<ul style="list-style-type: none"> – Rosnące statystyki przemocy w rodzinie, – Niski poziom aktywności społecznej, niewielka liczba organizacji pozarządowych, – Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców obszaru Dozamet, – Dewastacja przestrzeni parkowych, skwerów i zaniedbanie terenów zielonych, – Dewastacja i zaniedbanie obiektów sportowych i rekreacyjnych, – Niedostosowanie przestrzeni publicznej do potrzeb osób niepełnosprawnych – Brak dostosowanej do potrzeb małej architektury – Niedostosowanie obszarudo potrzeb turystycznych i wypoczynkowych – Niska funkcjonalność przestrzenna obszarów, – Słaba infrastruktura komunikacyjna, w szczególności brak ścieżek rowerowych, – Niewystarczająca ilość obiektów gastronomicznych oraz hotelarskich
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> – Atrakcje turystyczne o ponadregionalnym charakterze, – Duży potencjał turystyki wodnej oraz postindustrialnej, – Redukcja negatywnych zjawisk społecznych miasta, integracja społeczeństwa, wskazanie właściwych wzorców zachowań, – Zwiększenie atrakcyjności obszaru w kontekście rozwoju drobnej przedsiębiorczości usługowej, – Zatrzymanie degradacji stanu technicznego budynków, – Wstrzymanie niekorzystnych zjawisk demograficznych, m.in. migracja, – Wykorzystanie potencjału kapitału ludzkiego i społecznego w procesach rewitalizacji obszarów 	<ul style="list-style-type: none"> – Migracja wykształconej młodzieży do większych ośrodków i miast, – Postępująca indywidualizacja życia społecznego – Załamanie się popytu, tendencje rozwoju turystyki i wypoczynku opartego o zasoby przyrodnicze, – Niebezpieczeństwo niepełnego wykorzystania szans jakie dają środki UE, – Spadek zainteresowania ofertą turystyczną miasta wskutek braku informacji o dostępnych atrakcjach i słabości usług okołoturystycznych, – Rosnące rozwarstwienie społeczne, pociągające za sobą rozwój zjawisk patologicznych, – Ryzyko utraty wartościowej zabudowy wskutek postępującej degradacji, – Zagrożenie powodziowe ze strony rzeki Odra, – Odpływ inwestorów z miasta.

Źródło: opracowanie własne

7. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Analiza wewnętrznych potencjałów, zewnętrznych uwarunkowań oraz wyzwań i potrzeb rewitalizacyjnych zidentyfikowanych na podstawie analizy sytuacji w mieście oraz szczegółowej diagnozy obszarów zdegradowanych stanowi podstawę dla sformułowania wizji obszaru kryzysowego po przeprowadzeniu rewitalizacji w Nowej Soli. W przedmiotowym rozdziale prezentuje się kluczowe założenia, które w perspektywie roku 2023 będą stanowiły efekt zintegrowanego procesu rewitalizacji w mieście. Zaprezentowana poniżej wizja to pożądany, docelowy rezultat sekwencji przedsięwzięć i projektów, które stanowią zwieńczenie części postulatywnej opracowania i tworzą bazę do zdefiniowania celów strategicznych oraz kierunków działań.

Poniższa wizja skupia się na trzech aspektach, pierwszym z nich jest czynnik społeczny, zdelimitowane obszary zdegradowane borykają się z szerokim zakresem problemów oraz patologii życia społecznego. W związku z tym planowana interwencja jako swój priorytet wyznacza i określa mieszkańców obszarów zdegradowanych, ze szczególnym uwzględnieniem osób zmarginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Kwestie społeczne były rozpatrywane przede wszystkim na podstawie danych MOPS, Policji oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Nowej Soli. Drugi aspekt to szeroko definiowana sfera gospodarcza, przede wszystkim w zakresie budowania atrakcyjności inwestycyjnej obszarów zdegradowanych i wykorzystania ich naturalnych, wykształconych historycznie potencjałów. Trzecim komponentem są zagadnienia infrastrukturalne związane zarówno ze stanem infrastruktury technicznej, jak również z jakością przestrzeni miejskich. Z punktu widzenia realizacji założeń niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji, trzeci ze wskazanych elementów ma charakter silnie inwestycyjny i najbardziej kosztochłonny. Niemniej kompleksowość rewitalizacji i przede wszystkim działania ukierunkowane na mieszkańców obszaru zdegradowanego oraz przedsiębiorców (dwa pierwsze w definiowanych aspektów) jest warunkowana przeprowadzeniem części inwestycji twardych, które w istocie pełnią rolę służebną w stosunku do działań społecznych skierowanych wprost na populację osób zamieszkujących obszary zdegradowane.

Założenie rozwojowe w zakresie sformułowań postulatywnych mają charakter trzystopniowy. Pierwszy to zapisy wizji, które stanowią zwieńczenie oraz rdzeń przedmiotowego rozdziału, zdefiniowane w oparciu o trzy przywoływane aspekty (w zasadniczej części wywiedzione dzięki przeprowadzonej diagnozie strategicznej, badaniom społecznym oraz konsultacjom). Kolejnym poziomem są cele strategiczne i operacyjne stanowiące rzeczywistą odpowiedź na zdiagnozowane problemy. Ostatnim, kluczowym elementem są przedsięwzięcia, projekty i zadania identyfikowane w dokumencie. Jednocześnie planowane do realizacji w perspektywie do roku 2023.

Poniżej znajdują się zapisy wizji, której zawartość ma charakter lapidarnych sformułowań opisujących stan docelowy oraz efekty przeprowadzonych działań rewitalizacyjnych w czasookresie przewidzianym na wdrażania przedmiotowego dokumentu.

W Nowej Soli w roku 2023 zauważalny jest zrównoważony rozwój prowadzony przy udziale lokalnej społeczności, która chętnie angażuje się w projekty służące poprawie jakości życia w miejscach poddanych skoordynowanej rewitalizacji. Miejscem, które buduje markę miasta Nowej Soli w całym województwie lubuskim są zrewitalizowane tereny DOZAMET-u oraz ODRY. Swoją specyfiką przyciągają one przedsiębiorców, ale również turystów. Odnowione i uporządkowane tereny pofabryczne stają się prężnie działającymi strefami gospodarczymi, przyczyniającymi się także do podniesienia atrakcyjności gospodarczej miasta, przyciągając swoją ofertą nowych inwestorów. Odnowione przestrzenie publiczne służą mieszkańcom miasta, powstają tereny rekreacyjne wraz z małą architekturą, poprawiające jakość życia. Mieszkańcy obszarów zrewitalizowanych chętnie angażują się w programy społeczne oraz stają się świadomymi aktorami życia społecznego biorąc czynny udział w kształtowaniu Nowej Soli.

Powyższa zdefiniowana wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji określa precyzyjnie zakładany zakres przeobrażeń oraz planowany efekt rewitalizacji. Zapisy wizji zostały opracowane przy aktywnym udziale interesariuszy zaangażowanych w powstawanie dokumentu. Zawartość treściowa wizji ma charakter wypracowanego konsensusu, a wartości na podstawie, których wypracowano ostateczny kształt zapisów są podzielane przez społeczność biorącą udział w pracach nad opracowaniem na każdym etapie partycypacji społecznej. Wizja stanu obszarów zdegradowanych w Nowej Soli jest wizją korzystnej zmiany, której osiągnięcie wymaga podjęcia przez samorząd i społeczność lokalną konkretnych działań, które zostały zdefiniowane w niniejszym Programie Rewitalizacji. Zawartość programu interwencji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji została zaprezentowana w formie celów strategicznych i kierunków działań wynikających z przyjętej wizji rozwoju. Cele strategiczne wyznaczają kierunki działania, których realizacja w ramach poszczególnych celów operacyjnych pozwoli skutecznie urzeczywistnić zdefiniowane w wizji rozwoju założenia planistyczne.

8. Cele rewitalizacji wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań

Planowany, optymalny efekt skoordynowanej interwencji rewitalizacyjnej stanowiącej rdzeń opracowania został przedstawiony w formie wizji w poprzednim rozdziale. Przedmiotowy paragraf ogniskuje się na zbudowanie ściśle zdefiniowanych celów strategicznych i przeregowanych im kierunków działań. Należy podkreślić, że z jednej strony zapisy rozdziału są wypadkową przeprowadzonej szczegółowej diagnozy obszaru wsparcia, natomiast z drugiej precyzyjny charakter zapisów stanowi element operacjonalizacji wizji Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023.

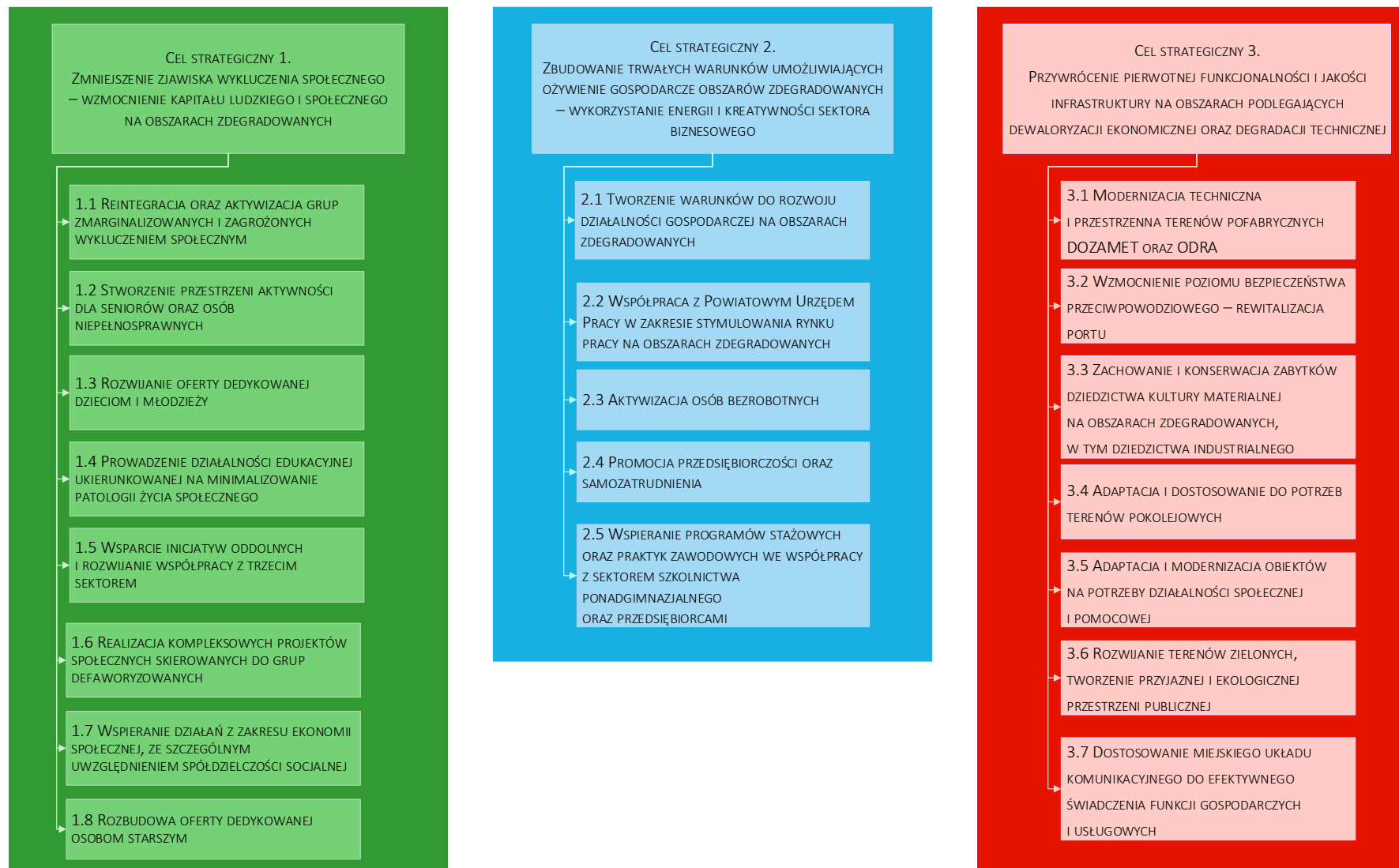
W strukturze rozdziału znajdują się dwa podstawowe elementy o kluczowym znaczeniu dla adekwatności planowanej interwencji publicznej. Pierwszym z nich jest kompleksowy schemat interwencji obejmujący cele strategiczne oraz działania, których realizacja umożliwi osiągnięcie zakładanych celów. Drugim elementem jest system powiązania celów z częścią diagnostyczną, gdzie w formie graficznej przedstawiono system powiązań pomiędzy sformułowanymi celami, a identyfikowanymi problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi w Nowej Soli.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016 - 2023 wyznaczone zostały trzy główne cele Rewitalizacji i są to:

Koncepcja strategiczna obejmuje trzy zasadnicze cele strategiczne, które są względem siebie komplementarne i stanowią odpowiedź na zdiagnozowane deficyty i problemy zidentyfikowane na obszarze zdegradowanym. Każdy z celów strategicznych jest dopełniany przez dedykowane kierunki działań. Założenia interwencji rewitalizacyjnej zaprezentowano na poniższym schemacie.

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023

Opisane i wyznaczone cele strategiczne mają kluczowe znaczenie dla zrównoważonego rozwoju Nowej Soli, a ich wybór jest podyktowany inwentaryzacją potrzeb związanych z inwestycjami w infrastrukturę techniczną oraz koniecznością podjęcia działań na rzecz ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych na obszarze miasta cechującym się wysokim potencjałem inwestycyjnym. W dalszej części rozdziału zaprezentowano uzasadnienie zdefiniowanych celów poprzez przypisanie ich do najważniejszych wniosków płynących z analizy problemowej obszaru wsparcia.

Poniższy schemat przedstawia listę celów strategicznych Lokalnego Programu Rewitalizacji w powiązaniu z zdiagnozowanymi i zidentyfikowanymi problemami na wyznaczonym obszarze rewitalizacji.

9. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

9.1 Opis podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Rdzeniem i kluczowym elementem Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 są poszczególne projekty przewidziane do realizacji. Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne, zaprezentowane zostały poniżej w postaci listy zakładanych projektów w podziale na projekty podstawowe przewidywane do realizacji w obu zdegradowanych obszarach. W następnej kolejności wymienione zostały projekty rewitalizacji wraz z ich krótką charakterystyką uzupełnieniem części odnoszącej się do przedsięwzięć rewitalizacyjnych są rozdziały opisujące ich komplementarność. W kolejnym rozdziale (10) przedstawiono plan finansowy prezentujący wartość szacowaną wartość poszczególnych projektów oraz łączne kwoty planowanych w ramach rewitalizacji działań. Kluczową zmienną istotną z punktu oceny całości całości interwencji jest podział na projekty podstawowe i uzupełniające. Od realizacji większości projektów podstawowych uzależnia się skuteczność realizacji celów oraz urzeczywistnienia wizji. Jednocześnie projekty wymienione i opisane poniżej znajdują swoje uzupełnienie w postaci dodatkowych projektów. Rewitalizacja w obrębie skonstruowanej interwencji ma charakter kompleksowy odwołujący się do definicji gdzie czytamy, że rewitalizacja to „proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.” Tym samym katalog projektów obejmuje zadania przewidziane do realizacji zadania bezpośrednio definiowane jako rewitalizacyjne oraz wspomagające umożliwiające uzyskanie efektu synergii. Wybór projektów był podyktowany koniecznością zbudowania interwencji ukierunkowanej na całościowe przeobrażenie i poprawę jakości życia społeczności lokalnej zamieszkującej obszary rewitalizacji. Warto zwrócić uwagę, że część projektów społecznych odnosi się do obu obszarów ze względu na podobne zidentyfikowane problemy społeczne oraz chęć maksymalnego poszerzenia grupy docelowej – beneficjentów planowanych działań. Łączna liczba przedsięwzięć podstawowych wynosi 16, z czego jedenaście z nich dedykowanych jest bezpośrednio obszarowi ODRA.

Projekty podstawowe.

Obszar Odra – projekty rewitalizacji

- 1.1 Przebudowa budynku mieszkalnego na „Centrum informacyjne obszaru Dolina Środkowej Odry” w Nowej Soli
- 1.2 Muzeum Odry - Wykorzystanie pomnika dziedzictwa kulturowego dla lokalnych celów edukacyjno-dydaktycznych oraz rozwoju turystyki
- 1.3 RE-ODRA – kompleksowa rewitalizacja obszarów pofabrycznych w Nowej Soli
- 1.4 Modernizacja obiektu „Willa Gruschwitza”, adaptacja na potrzeby szkoły muzycznej
- 1.5 „ODRA MOŻLIWOŚCI” - Program aktywizacji przedsiębiorczości odrzańskiej
- 1.6 Odra – pierwsze kroki
- 1.7 Odra – rzeka kultury - Stworzenie w dzielnicy portowej przestrzeni do plenerowej kultury industrialnej
- 1.8 Rewaloryzacja Parku Odry
- 1.9 ODRAⁿ – Centrum Matematyczno Przyrodnicze w Nowej Soli
- 1.10 Nowosolscy Detektywi w Labiryncie Nauki
- 1.11 Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (edycje 2017-2020)

Obszar Dozamet – projekty rewitalizacji

- 2.1 Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie nowosolskim (edycje 2017-2020)
- 2.2 Przebudowa skweru im. Szczepana Bąka wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego do ul. Piłsudskiego 55-59
- 2.3 Zagospodarowanie skweru przy zbiegu ulic Wandy i Jaracza w Nowej Soli.
- 2.4 Zagospodarowanie terenu przy os. Kopernika tzw. „Koloniam hutnicza”
- 2.5 Utworzenie zakładu aktywności zawodowej oraz mieszkań chronionych

Opis projektów rewitalizacji - obszar Odra

Projekt 1.1

1	Nazwa projektu	Przebudowa budynku mieszkalnego na „Centrum informacyjne obszaru Dolina Środkowej Odry” w Nowej Soli
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Nowa Sól – Miasto/ Stowarzyszenie Odra dla Turystów w Nowej Soli
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Budynek przewidziany do adaptacji jest zdegradowany technicznie a jego bezpośrednie otoczenie stanowi obszar koncentracji negatywnych zjawisk społecznych (patologie, alkoholizm). Rewitalizacja obiektu umożliwi wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców, jak również wzmocni poziom świadczonych usług przez samorząd.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez powstanie „Centrum informacyjnego obszaru Dolina Środkowej Odry” w Nowej Soli
5	Zakres realizowanego zadania	Przebudowa budynku wraz z instalacjami i wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu.
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Nowa Sól, ul. Korzeniowskiego 2
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	1.000.000,00
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie atrakcyjności i estetyki wizualnej budynku na obszarze objętym rewitalizacją. 2. Poprawa dostępności do budynku oraz możliwości uzyskania informacji o ofercie turystycznej i rekreacyjnej miasta. 3. Przebudowa powierzchni użytkowej budynku - 167 m², kubatura budynku 675 m³ <p>Efektom projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.</p>

Projekt 1.2

1	Nazwa projektu	Muzeum Odry
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Nowa Sól-Miasto
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Degradacja pomników dziedzictwa kulturowego oraz niewystarczające wykorzystanie potencjału turystycznego.
4	Cel ogólny (cele) projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie atrakcyjności miejsca, 2. Ułatwienie dostępu do obiektów infrastruktury publicznej – kultury i rekreacji poprzez udostępnienie nowego obiektu, 3. Rozszerzenie oferty kulturalnej miasta
5	Zakres realizowanego zadania	Przebudowa obiektu wraz z najbliższym otoczeniem
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Pl. Solny 67-100 Nowa Sól
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	9.500.000,-
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie i konserwacja zabytków dziedzictwa kultury materialnej na obszarach zdegradowanych, w tym dziedzictwa industrialnego poprzez kompleksową rewitalizację budynków dawnych zakładów. 2. Wzrost oferty kulturalnej, edukacyjnej i dydaktycznej miasta.

		Efektom projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.
--	--	---

Projekt 1.3

1	Nazwa projektu	RE-ODRA – kompleksowa rewitalizacja obszarów pofabrycznych w Nowej Soli
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Nowa Sól - Miasto
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Degradacja zabudowy, infrastruktury drogowej i sieci uzbrojenia podziemnego. Skala degradacji obszaru ODRA ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego miasta. Stan kryzysowy identyfikowany na obszarze rewitalizacji ODRA promieniuje na pozostałe części miasta wzmagając skalę potrzeb i problemów społecznych.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Aktywizacja gospodarczo-społeczna terenów przemysłowych. Projekt ma charakter kompleksowego ze względu na komponent społeczny – stworzenie Centrum Aktywności Społecznej.
5	Zakres realizowanego zadania	<ul style="list-style-type: none"> • przebudowa infrastruktury drogowej i technicznej • przebudowa kanału Rudnianki • adaptacja wieży na Centrum Aktywności Społecznej prowadzonej przez Interior Park technologiczny • zagospodarowanie terenów zielonych parku ODRY • wykreowanie wspólnej przestrzeni publicznej w sercu ODRY
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Teren byłej fabryki Nici Odra wzdłuż ul. Wrocławskiej
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	15.000.000zł
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<p>W wyniku realizacji inwestycji planuje się osiągnąć następujące rezultaty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości życia mieszkańców, wzrost konkurencyjności i rozpoznawalności przedsiębiorców oraz zwiększenia ich aktywności - możliwość organizowania imprez/wydarzeń kulturalnych w parku oraz wieży - przeznaczenie nieużytkowanej zdewastowanej wieży na Centrum Aktywności Społecznej - włączenie obszaru do tkanki miejskiej - poprawa wizerunku otoczenia - zwiększenie liczby przedsiębiorców i konsumentów - zapobiegnięcie likwidacji lub zmniejszenia zatrudnienia - zwiększenie liczby osób odwiedzających obszar - likwidacja usterek sieci wod-kan, (ubytków wody, kanalizacja sanitarnej deszczowej)) - udrożnienie kanału rudnianka <p>Efektom projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.</p>

Projekt 1.4

1	Nazwa projektu	Modernizacja obiektu „Willa Gruschwitza”, adaptacja na potrzeby szkoły muzycznej
2	Nazwa wnioskodawcy	Państwowa Szkoła Muzyczna I st. im. Grażyny Bacewicz
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Budynek zabytkowy wymaga troski o stan techniczny. Szkoła muzyczna wymaga poprawy sytuacji lokalowej, której rewitalizacja obiektu spełnia potrzeby. Wykorzystanie obiektu na cele edukacyjne wynika z troski o rozbudowę oferty czasu wolnego dla dzieci i młodzieży jako swoistą formę zapobiegania negatywnym zjawiskom społecznym i patologicznym wśród mieszkańców.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Poprawa warunków dla edukacji artystycznej dzieci
5	Zakres realizowanego zadania	Remont budynku z elementami adaptacji do potrzeb ożywienia aktywności kulturalnej mieszkańców oraz ich integracja.
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Obszar Odra
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	8 000 000 zł
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	Usunięcie utrudnień w realizacji edukacji muzycznej, dobry stan i utrzymanie obiektu zabytkowego klasy 0. Większa sprawność szkoły oraz aktywność w środowisku. Efektem projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.

Projekt 1.5

1	Nazwa projektu	„ODRA MOŻLIWOŚCI”
2	Nazwa wnioskodawcy	Stowarzyszenie Odra dla Turystów
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt ma za zadanie rozwiązać problem ubogiej oferty gospodarczej i społecznej na terenie dzielnicy portowej, która niegdyś żyła, ale obszar został zdegradowany w trakcie transformacji ustrojowej. Projekt stanowi odpowiedź na problemy społeczne. Projekt ograniczy negatywne zjawiska społeczne poprzez zbudowanie korzystnego klimatu inwestycyjnego i gospodarczego.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Aktywizacja gospodarcza i społeczna dzielnicy portowej.
5	Zakres realizowanego zadania	Program aktywizacji przedsiębiorczości odrzańskiej skierowany do - przedsiębiorców - osób potencjalnie mogących założyć działalność (ze względu na potencjał posiadanych nieruchomości w obszarze Odra) Program promocji usług portowych tj. gastronomia (kawiarenka, tawerna), usługi rekreacyjne (wypożyczalnie sprzętu wodnego), usługi dla dzieci, usługi pielęgnacyjno –kosmetyczne (fryzjer, kosmetyczka, masaż).
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Dzielnica odrzańska, z naciskiem na sąsiedztwo promenady i Parku Krasnala
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	300.000,00 zł

1	Nazwa projektu	„ODRA MOŻLIWOŚCI”
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<p>Rezultaty projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ożywienie gospodarcze Nowej Soli wzrost udziału usług na obszarze nowej soli powstanie miejsca z szeroką ofertą usługowo-rekreacyjną liczba nowych podmiotów gospodarczych na terenie - 10 liczba wspólnych ofert – 1 <p>Efektom projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.</p>

Projekt 1.6

1	Nazwa projektu	Odra – pierwsze kroki
2	Nazwa wnioskodawcy	Stowarzyszenie Odra dla Turystów
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Brak na terenie miasta miejsca – centrum, w którym mogą się stykać wszystkie aktywności.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Proszę określić szerszy / strategiczny cel projektu: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i potencjału do aktywności dzielnicy portowej.
5	Zakres realizowanego zadania	Projekt zakłada stworzenie siatki aktywności i stworzenie wspólnej potrzeby do sportu i rekreacji w oparciu o potencjał promenady, parku krasnala i i subsydiarnie innych terenów dzielnicy portowej. Zakłada zachęcenie klubów sportowych, stowarzyszeń i grup nieformalnych do umiejscowienia jednostek treningowych w obszarze portowym (biegacze, rolkarze, rowerzyści, skejci, szachy i brydż na statku Laguna, sporty wodne, tj wioślarze, kajakarze). Kluczowym punktem programu będzie Odrzański Festiwal Sportu, podczas którego miasto będzie mogło nagradzać najlepszych i najpopularniejszych sportowców. Projekt jest miękki, ale zakłada drobne inwestycje w infrastrukturę tj. kosze do koszykówki, bramki do piłki nożnej, boisko do siatkówki plażowej). Miasto ma możliwość oddziaływania i motywowania stowarzyszeń sportowych poprzez organizację zadań zleconych (gdzie obligatoryjnym elementem może być forma udziału w projekcie odra aktywności).
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Nowa Sól, Park Krasnala, dzielnica portowa
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	500.000,00 zł
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<p>a. Proszę określić najbardziej konkretne rezultaty do osiągnięcia w krótkim czasie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób uprawiających sport i inne formy aktywności - wzrost liczby turystów w dzielnicy portowej - wzrost liczby turystów korzystających w Nowej Soli z infrastruktury rzecznej <p>b. Proszę podać wartość rezultatu i jednostkę miary:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób uprawiających sport i inne formy aktywności - 1000 osób

1	Nazwa projektu	Odra – pierwsze kroki
		- wzrost liczby turystów w dzielnicy portowej – 1000 os. rocznie - wzrost liczby turystów korzystających w Nowej Soli z infrastruktury rzecznej – 150 osób

Projekt 1.7

1	Nazwa projektu	Odra – rzeka kultury
2	Nazwa wnioskodawcy	Stowarzyszenie Odra dla Turystów
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Problemem projektu jest wykluczenie społeczne zdegradowanej społecznie dzielnicy portowej. Nawet szeroka oferta kulturalna, jaką oferuje miasto Nowa Sól nie jest w stanie przyciągnąć mieszkańców dzielnicy portowej z uwagi na długoletnie zaniedbania nawyku korzystania z kultury. W związku z czym istnieje potrzeba wejścia z działaniami kulturalnymi w przestrzeń dzielnicy.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Stworzenie w dzielnicy portowej przestrzeni do plenerowej kultury industrialnej
5	Zakres realizowanego zadania	Projekt „Odra – rzeka kultury” zakłada ożywienie portu wydarzeniami o charakterze kulturalnym nawiązującymi do industrialnej historii dzielnicy oraz dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego związanego z żeglugą śródlądową. Oddziaływanie projektu powinno być wielopłaszczyznowe (muzyka, grafika, teatr, formy nowoczesne), a wspólnym mianownikiem byłaby sztuka postindustrialna i postmodernistyczna.
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Port rzeczny, ul. Korzeniowskiego, ul. Garbarska, przestrzenie parkowe na terenie dzielnicy portowej.
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	400.000,00 zł
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	Rezultaty do osiągnięcia w krótkim czasie: Wzrost udziału mieszkańców dzielnicy portowej w życiu kulturalnym miasta. Poprawa oferty kulturalnej miasta. Wzrost liczby mieszkańców i turystów zainteresowanych ofertą kulturalną. Efektem projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.

Projekt 1.8

1	Nazwa projektu	Rewaloryzacja Parku Odry
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Nowa Sól - Miasto
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Uporządkowanie układu ciągów pieszych ma zapobiec dalszej degradacji miejsca, a uporządkowanie układu zieleni i wprowadzenie fontanny nawierzchniowej znacząco podniesie atrakcyjność miejsca, uatrakcyjniając architektonicznie i przyrodniczo zaniedbaną część miasta. Park miejski oddziałuje w sposób istotny na otoczenie. Swoją rolą i funkcją rekreacyjno wypoczynkową z elementami edukacji przyrodniczej umożliwi czynny i bierny wypoczynek. Podnosząc walory estetyczne parku podniesie się również atrakcyjność tej części miasta. Wprowadzenie barw i wyciszenie parku poprzez zielony ekran od

1	Nazwa projektu	Rewaloryzacja Parku Odry
		ruchliwej ulicy ma wyciszyć wnętrze parku umożliwiające lepszy wypoczynek. Kompleksowość rewitalizacji obszaru ODRA wymaga rozwiązania problemu parku, który jest aktualnie przestrzenią zawłaszczoną przez osoby wykluczone, tym samym teren parku jest niechętnie odwiedzany przez pozostałych mieszkańców miasta również ze względu na kwestie bezpieczeństwa.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Podniesienie walorów estetycznych i funkcjonalnych Parku Odry.
5	Zakres realizowanego zadania	<u>Inwestycja zakłada:</u> - dostosowanie sieci i układu dróg do potrzeb funkcjonalnych z jednoczesnym nawiązaniem do historycznego układu dróg, - przeprowadzenie renowacji trawników, - usunięcie uschniętych, zamierających, bądź zagłuszonych drzew, - przeprowadzenie cięć pielęgnacyjnych drzew, - trwałe oznaczenie za pomocą tablic edukacyjnych drzew objętych żerowaniem owadów chronionych oraz objęcie ochroną okazałych drzew, - nasadzenie krzewów, - wymianę ławek i koszy oraz montaż stojaków na rowery, - budowę fontanny nawierzchniowej, - budowę ekranu z zieleni, oddzielającego park od ruchliwej ulicy, - wymianę oświetlenia parkowego, - udostępnienie trawników w parku jako miejsca biernej rekreacji i wypoczynku,
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Obszar zdegradowany Odra, Park Odry
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	991.268,07 zł
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	1. Poprawa jakości i dostępności terenów zielonych. 2. Dostosowanie terenów zielonych do potrzeb mieszkańców, w tym mieszkańców z niepełnosprawnościami. 3. Zmniejszenie liczby negatywnych zjawisk społecznych, poprzez zapewnienie dostępu do miejsc rekreacji. 4. Poprawa estetyki przestrzeni miejskich. 5. Poprawa bezpieczeństwa na terenie parku poprzez wymianę oświetlenia. Efektem projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.

Projekt 1.9

1	Nazwa projektu	„ODRA” – Centrum Matematyczno Przyrodnicze w Nowej Soli”
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Nowa Sól - Miasto
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Głównym problemem projektu jest ograniczony dostęp uczniów szkół podstawowych i gimnazjów z Nowosolskiego Obszaru Funkcjonalnego do nowoczesnej infrastruktury oświatowej popularyzującej nauki matematyczne i przyrodnicze i umożliwiających

1	Nazwa projektu	„ODRA ⁿ – Centrum Matematyczno Przyrodnicze w Nowej Soli”
		<p>zdobycie wiedzy poza tradycyjnym systemem szkolnictwa. Do problemów szczegółowych należy zaliczyć:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Brak darmowej oferty zajęć dodatkowych z zakresu nauk ścisłych opartych o wykorzystanie metody eksperymentu i nowoczesny pomocy dydaktycznych, 2. Niska atrakcyjność procesu edukacyjnego, 3. Mała aktywność uczniów w obszarze nauk ścisłych 4. Niewystarczająca jakość i wyposażenie infrastruktury oświatowej, 5. Ograniczone środki beneficjenta na rozbudowę infrastruktury oświatowej, 6. Trudna sytuacja materialna wielu uczniów uniemożliwiająca zakup dodatkowych usług edukacyjnych rozwijających kompetencje kluczowe
4	Cel ogólny (cele) projektu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost atrakcyjność procesu dydaktycznego w zakresie nauk ścisłych, 2. Zapewnienie wysokiej jakości infrastruktury oświatowej poprzez budowę Odraⁿ - Centrum Matematyczno Przyrodniczego w Nowej Soli 3. Rozwój darmowej oferty zajęć dodatkowych z zakresu nauk ścisłych opartych o wykorzystanie metody eksperymentu i nowoczesnych pomocy dydaktycznych.
5	Zakres zadania realizowanego	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje prace przygotowawcze związane z wykonaniem studium wykonalności, wykonanie dokumentacji projektowej zagospodarowania obszaru aktywności edukacyjnej wraz z planem rozmieszczenia urządzeń interaktywnych; roboty budowlane obejmujące wybudowanie centrum –(prace budowlano – montażowe w tym wyposażenie centrum w sprzęt interaktywny), zakup sprzętu informatycznego oraz promocja projektu; Etapy realizacji projektu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Prace przygotowawcze: <ul style="list-style-type: none"> - Studium wykonalności -dokumentacja projektowa – kosztorys inwestorski 2) Prace inwestycyjne: <ul style="list-style-type: none"> - Roboty budowlane tj. prace budowlano-montażowe, w tym zakup interaktywnego sprzętu 3) Zarządzanie projektem: <ul style="list-style-type: none"> - Nadzór inwestorski 4) Zakup sprzętu informatycznego 5) Promocja projektu
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	<p>Województwo: lubuskie, powiat nowosolski, OSI- ośrodek subregionalny o znaczeniu regionalnym, miasto Nowa Sól, Śsiedztwo terenów rekreacyjnych: Kacza Górka, Park Krasnała oraz P.A.R.K(kompleks sportowy oraz sportów ekstremalnych),rzeka Odry, Port/Marina (odległość-750m),</p>
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	3 937 722,00 zł
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<p>Wzrost zatrudnienia we wspieranych podmiotach (innych niż przedsiębiorstwa), jednostka miary –EPC, wartość bazowa- 0, wartość docelowa- 3.5 Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi</p>

1	Nazwa projektu	„ODRA ⁿ – Centrum Matematyczno Przyrodnicze w Nowej Soli”
		<p>lub infrastruktury edukacyjnej: wartość docelowa 3166 osoby</p> <p>Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej szt. 1</p> <p>Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami szt. 1</p> <p>Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami szt. 1</p> <p>Efektom projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.</p>

Projekt 1.10

1	Nazwa projektu	Nowosolscy Detektywi w Labiryncie Nauki
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Nowa Sól - Miasto
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Słaby rozwój szkół w kierunku zapewnienia równości szans edukacyjnych uczniów, którzy nie radzą sobie z nauką szkolną i są zagrożeni wykluczeniem społecznym-pochodzą z obszarów wiejskich, niepełnosprawni. Z przeprowadzonej Diagnozy wynika, że wśród tej grupy uczniów istnieją duże dysproporcje edukacyjne czego wynikiem jest niska średnia z egzaminów zewnętrznych.
4	Cel ogólny (cele) projektu	<p>Głównym założeniem projektu jest poprawa jakości i dostępności edukacyjnej poprzez kształcenie kompetencji nauczycieli oraz organizację dodatkowych zajęć z matematyki i przedmiotów przyrodniczych wśród uczniów 4 szkół podstawowych z terenu miasta. Zostaną wdrożone innowacyjne metody badawcze oparte na eksperymencie w tym szkolenia rozwijające kompetencje 20 nauczycieli w zakresie uczenia metodą badawczą. Zwiększony zostanie wachlarz zajęć pozalekcyjnych, które skoncentrują się na wyrównywaniu szans edukacyjnych dzieci z klas III – VI.</p> <p>Głównym celem projektu jest rozwój szkoły w kierunku zapewnienia równości szans edukacyjnych uczniów, zwłaszcza uczniów pochodzących z terenów wiejskich oraz uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (nadpobudliwość, ADHD, z problemami komunikowania się, nieśmiałość, ze stwierdzoną dysleksją rozwojową), którzy nie radzą sobie z nauką szkolną.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwijanie logicznego myślenia i umiejętności stosowania nowoczesnych metod eksperymentu, projektu oraz zamiłowania do matematyki i przyrody poprzez stosowanie jej w życiu codziennym. 2. Stymulowanie aktywności poznawczej i twórczej uczniów. 3. Pobudzenie do podejmowania wyzwań, umacnianie wiary we własne siły, możliwości, umiejętności aspiracji edukacyjnych i zainteresowań uczniów 4. Wyrównywanie szans w osiąganiu sukcesów w nauce dzieci z rodzin ubogich. 5. Wzmacnianie aspiracji życiowych uczniów. 6. Wyrównywanie deficytów funkcji percepcyjno-motorycznych. Projekt przyczyni się do realizacji celu szczegółowego RPO, poprzez

1	Nazwa projektu	Nowosolscy Detektywi w Labiryncie Nauki
		dokształcenie nauczycieli w zakresie nauczania opartego na eksperymencie, stworzeniu odpowiednich warunków do nauczania poprzez wyposażenie 4 pracowni oraz stworzenie 1 mobilnej, pozwalającej na eksperymentowanie w terenie a w konsekwencji przeprowadzeniu dodatkowych zajęć matematyczno-przyrodniczych dla uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
5	Zakres zadania realizowanego	Zakres projektu obejmuje następujące działania/zadania: -Kształcenie nauczycieli w tym organizacja, przeprowadzenie i ewaluacja szkoleń dla nauczycieli oraz ewaluacja projektu - Zajęcia matematyczno-przyrodnicze dla uczniów klas podstawowych I-II,IV-V w tym nagrody za aktywność na zakończenie zajęć dla wybranych 40 uczniów - Wyjazd poznawczy dla uczniów - Centrum Nauki Keplera w Zielonej Górze - Wjazd studyjny dla nauczycieli i osób zaangażowanych w projekt do Centrum Nauki Kopernik w Warszawie - Wyposażenie 4 pracowni przyrodniczych oraz stworzenie 1 pracowni mobilnej
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Państwowe Szkoły Podstawowe w Nowej Soli tj. SP 1,2,5,6 - w tym tylko jedna szkoła z obszaru objętego rewitalizacją: Sp 1
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	662 407,50 zł
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	- Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe po opuszczeniu programu-200 osób, - Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych – 4 sztuk - Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu- 20 osób Efektem projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.

Projekt 1.11

1	Nazwa projektu	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (edycje 2017-2020)
2	Nazwa wnioskodawcy	Powiatowy Urząd Pracy w Nowej Soli
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Powiat nowosolski charakteryzuje się wysoką stopą bezrobocia. Na dzień 31.05.2016 r. nadal w ewidencji urzędu pracy znajduje się 4353 osoby bezrobotne. Pomimo, że liczba osób bezrobotnych zmniejsza się nadal wśród osób bezrobotnych bardzo liczną grupę stanowią osoby bezrobotne powyżej 30 roku życia. Na dzień 31.05.2016 r. zarejestrowanych było 3285 osób bezrobotnych powyżej 30 r. ż. Jednocześnie pracodawcy zgłaszają zapotrzebowanie na pracowników, w tym z terenu rewitalizacji. Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych wskazuje na zjawiska niedopasowania na lokalnym rynku pracy.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Podniesienie zdolności do zatrudnienia osób pozostających bez pracy znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy tj. kobiet, osób w wieku 50+, z niepełnosprawnościami, długotrwale

1	Nazwa projektu	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (edycja 2017-2020)
		bezrobotnych i osób o niskich kwalifikacjach.
5	Zakres realizowanego zadania	<p>Zakres realizowanego projektu jest uzależniony od warunków konkursowych w roku poprzednim i bieżącym. Planowane działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowywanie indywidualnych planów działania wraz z usługą pośrednictwa pracy lub poradnictwa zawodowego zgodnie z indywidualną potrzebą uczestników projektu w połączeniu z jedną z poniższych form: - staż, - jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej wraz ze szkoleniem Mały biznes; - refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego. <p><u>Dla lat 2017-2020 przewiduje się realizację: IPD, pośrednictwo pracy lub poradnictwo zawodowe, w połączeniu z jedną z form: staż, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej wraz ze szkoleniem „Mały Biznes”, refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego.</u></p>
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Powiat nowosolski w tym przy możliwym współdziałaniu podmiotów gospodarczych z terenu rewitalizowanego jako partnerów rynku pracy realizujących umowy z zakresu aktywizacji osób bezrobotnych. W przypadku osób bezrobotnych zainteresowanych podjęciem własnej działalności gospodarczej i prowadzeniem jej na terenie rewitalizowanym oraz pracodawców tworzących nowe miejsca pracy może być również w części realizowany przez uczestników oraz pracodawców bezpośrednio na terenie objętym rewitalizacją.
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	<p>Szacuje się, że projekt w latach 2017-2020 w każdym roku wyniesie ok. 1,5 mln zł:</p> <p>2017 – ok. 1,5 mln zł 2018 – ok. 1,5 mln zł 2019 – ok. 1,5 mln zł 2020 – ok. 1,5 mln zł</p> <p>Łączna szacunkowa wartość projektu wyniesie około 6 mln zł. Wartość projektu może ulec zmianie.</p>
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<p>Brak możliwości określenia – wartości zależne są od dostępnych środków, wymaganego wkładu własnego, wysokości świadczeń wypłacanych w związku z aktywizacją zawodową określonych w przepisach szczegółowych.</p> <p><u>Niemniej jednak szacuje się, że przy braku zmian w sposobie realizacji oraz wysokości różnego rodzaju świadczeń w latach 2017-2020 osiągnięte zostaną rezultaty:</u></p> <p>2017: Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie 75 osób. Liczba miejsc pracy utworzonych w ramach jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej 30.</p> <p>2018: Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie 75 osób.</p>

1	Nazwa projektu	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (edycja 2017-2020)
		<p>Liczba miejsc pracy utworzonych w ramach jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej 30.</p> <p>2019: Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie 75 osób. Liczba miejsc pracy utworzonych w ramach jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej 30.</p> <p>2020: Liczba osób, które uzyskały zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie 75 osób. Liczba miejsc pracy utworzonych w ramach jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej 30.</p> <p>Łączna liczba osób, które uzyskają zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie w latach 2017-2020 - wyniesie około 300 osób Łączna liczba miejsc pracy utworzony w ramach jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej - wyniesie około 120 osób.</p>
9	Uwagi dodatkowe:	W sytuacji jasno określonych potrzeb podmiotów dot. zasobów ludzkich znajdujących się na terenie objętym rewitalizacją, które będą możliwe do realizacji zgodnie z warunkami realizacji projektów istnieje możliwość uwzględnia tych pracodawców jako partnerów przy realizacji projektu, co pozwoli na wzmocnienie zasobów ludzkich tych podmiotów.

Opis projektów rewitalizacji - obszar Dozamet

Projekt 2.1

1	Nazwa projektu	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie nowosolskim (edycja 2017-2020)
2	Nazwa wnioskodawcy	Powiatowy Urząd Pracy w Nowej Soli
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	<p>Powiat nowosolski charakteryzuje się wysoką stopą bezrobocia. Na dzień 31.05.2016 r. nadal w ewidencji urzędu pracy znajduje się 4353 osoby bezrobotne. Pomimo, że liczba osób bezrobotnych zmniejsza się nadal wśród osób bezrobotnych znaczną grupę stanowią osoby młode. Na dzień 31.05.2016 r. zarejestrowanych było 1068 osób bezrobotnych poniżej 30 r. ż.</p> <p>Jednocześnie pracodawcy zgłaszają zapotrzebowanie na pracowników, w tym z terenu rewitalizacji.</p> <p>Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych wskazuje na zjawiska niedopasowania na lokalnym rynku pracy.</p>
4	Cel ogólny (cele) projektu	Zwiększenie możliwości zatrudnienia osób młodych do 29 roku życia pozostających bez pracy w powiecie nowosolskim.
5	Zakres realizowanego zadania	<p>Zakres realizowanego projektu jest uzależniony od warunków konkursowych w roku poprzednim i bieżącym. W ramach projektu przewiduje się realizację:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opracowywanie indywidualnych planów działania (IPD) wraz z usługą pośrednictwa pracy lub poradnictwa zawodowego zgodnie z indywidualną potrzebą uczestników projektu w połączeniu z jedną z

1	Nazwa projektu	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie nowosolskim (edycja 2017-2020)
		<p>poniższych form:</p> <ul style="list-style-type: none"> - staż, - jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej wraz ze szkoleniem Mały biznes; <p>a w roku 2016 również:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bony szkoleniowe, - bony stażowe, - bony na zasiedlenie. <p><u>Dla lat 2017-2020 przewiduje się realizację: IPD, pośrednictwo pracy lub poradnictwo zawodowe, w połączeniu z jedną z form: staż, bon stażowy, bon szkoleniowy, bon na zasiedlenie, jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej wraz ze szkoleniem „Mały Biznes”.</u></p>
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Powiat nowosolski w tym przy możliwym współdziałaniu podmiotów gospodarczych z terenu rewitalizowanego jako partnerów rynku pracy realizujących umowy z zakresu aktywizacji osób bezrobotnych. W przypadku osób bezrobotnych zainteresowanych podjęciem własnej działalności gospodarczej i prowadzeniem jej na terenie rewitalizowanym może być również w części realizowany przez uczestników bezpośrednio na terenie objętym rewitalizacją.
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	<p>Szacuje się, że projekt w latach 2017-2020 w każdym roku wyniesie ok. 2 mln zł:</p> <p>2017 – ok. 2 mln zł 2018 – ok. 2 mln zł 2019 – ok. 2 mln zł 2020 – ok. 2 mln zł</p> <p>Łączna wartość projektu w latach 2017-2020 - około 8 mln zł</p>
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<p><u>Szacuje się, że przy braku zmian w sposobie realizacji oraz wysokości różnego rodzaju świadczeń w latach 2017-2020 planuje się realizację następujących rezultatów:</u></p> <p>2017: Liczba osób która ukończy projekt 180 osób, liczba która uzyska zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie – 90 osób</p> <p>2018: Liczba osób która ukończy projekt 180 osób, liczba która uzyska zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie – 90 osób</p> <p>2019: Liczba osób która ukończy projekt 180 osób, liczba która uzyska zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie – 90 osób</p> <p>2020: Liczba osób która ukończy projekt 180 osób, liczba która uzyska zatrudnienie po zakończeniu udziału w projekcie – 90 osób</p> <p>Szacowana łączna liczba osób, które ukończą projekt - 720 Szacowana łączna liczba osób, które uzyskają zatrudnienie - 360</p>
9	Uwagi dodatkowe:	W sytuacji jasno określonych potrzeb podmiotów dot. zasobów ludzkich znajdujących się na terenie objętym rewitalizacją, które będą możliwe do

1	Nazwa projektu	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie nowosolskim (edycja 2017-2020)
		realizacji zgodnie z warunkami realizacji projektów istnieje możliwość uwzględnia tych pracodawców jako partnerów przy realizacji projektu, co pozwoli na wzmocnienie zasobów ludzkich tych podmiotów.

Projekt 2.2

1	Nazwa projektu	Przebudowa skweru im. Szczepana Bąka wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego do ul. Piłsudskiego 55-59
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Nowa Sól - Miasto
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Uporządkowanie układu ciągów pieszych ma zapobiec dalszej degradacji miejsca, a uporządkowanie układu zieleni i wprowadzenie elementów małej architektury znacząco podniesie atrakcyjność miejsca. Nawiązanie do nazwy skweru poprzez odrestaurowanie znajdującej się na skwerze kadzi oraz ułożenie wokół niej nową nawierzchni w kształt litery „S” symbolizującej znak „Solidarność”
4	Cel ogólny (cele) projektu	Uporządkowanie przestrzeni publicznej oraz zapobieżenie dalszej degradacji obszaru miasta
5	Zakres realizowanego zadania	Opracowywany projekt przewiduje zmianę zagospodarowania zieleni polegającą na uporządkowaniu istniejącej roślinności, odtworzeniu trawników oraz wyznaczeniu miejsc na kwiaty jednoroczne i byliny. W ramach projektu planujemy również odrestaurować znajdującą się na skwerze kadź oraz ułożyć wokół niej nową nawierzchnię w kształt litery „S” symbolizującej znak „Solidarność.” Na terenie zielonym przy Piłsudskiego 55-59 powstaną nowe ciągi piesze, przebudowana zostanie skarpa, nasadzona nowa roślinność. Przedmiotem opracowania jest również budowa oświetlenia parkowego oraz montaż elementów małej architektury.
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	ul. Piłsudskiego 55-59
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	90.000 zł
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	1. Poprawa jakości życia i przestrzeni dostępnych dla mieszkańców miasta. 2. Zatrzymanie degradacji stanu technicznego przestrzeni publicznej, co oprócz poprawy funkcji mieszkalnych umożliwi efektywne korzystanie z obiektów znajdujących się na wskazanym terenie, 3. Wstrzymanie niekorzystnych zjawisk demograficznych, m.in. migracja. Efektem projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.

Projekt 2.3

1	Nazwa projektu	Zagospodarowanie skweru przy zbiegu ulic Wandy i Jaracza w Nowej Soli.
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Nowa Sól - Miasto
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Celem opracowania jest usystematyzowanie obecnie prowadzonego handlu poprzez zaprojektowanie tymczasowych stoiska handlowych, zaprojektowanie ciągów pieszych i elementów małej architektury

1	Nazwa projektu	Zagospodarowanie skweru przy zbiegu ulic Wandy i Jaracza w Nowej Soli.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Usystematyzowanie obecnie prowadzonego handlu poprzez zaprojektowanie tymczasowych stoisk handlowych, poprawa jakości funkcjonowania przestrzeni.
5	Zakres realizowanego zadania	Usystematyzowanie obecnie prowadzonego handlu poprzez budowę tymczasowych miejsc handlowych z betonowej kostki brukowej, wykonanie 3 całorocznych pawilonów handlowych, budowa ciągów pieszych i montaż elementów małej architektury.
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Skwer przy zbiegu ulic Wandy i Jaracza w Nowej Soli.
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	150.950,00 zł
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa jakości życia i przestrzeni dostępnych dla mieszkańców miasta. 2. Zatrzymanie degradacji stanu technicznego przestrzeni publicznej, co oprócz poprawy funkcji mieszkalnych umożliwi efektywne korzystanie z obiektów znajdujących się na wskazanym terenie, 3. Wstrzymanie niekorzystnych zjawisk demograficznych, m.in. migracja Efektem projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.

Projekt 2.4

1	Nazwa projektu	Zagospodarowanie terenu przy os. Kopernika tzw. „Kolonie hutnicza”
2	Nazwa wnioskodawcy	Gmina Nowa Sól - Miasto
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Rozwiązanie problemu dotyczącego miejsc postojowych w zakresie objętym opracowaniem
4	Cel ogólny (cele) projektu	Dostosowanie przestrzeni publicznej do aktualnych potrzeb i wymogów technicznych.
5	Zakres realizowanego zadania	Przebudowa drogi wewnętrznej polegająca na utworzeniu prostokątnej zatoki postojowej z 17 miejscami parkingowymi, przebudowa układu komunikacyjnego na terenie tzw. Kolonii hutniczej polegająca na utworzeniu 4 równoległych zatok postojowych z łącznie 13 miejscami parkingowymi, remont nawierzchni ciągów pieszych, utworzenie terenów zielonych oraz montaż elementów małej architektury
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	os. Kopernika, Nowa Sól
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	118.984,19 zł
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa jakości życia i przestrzeni dostępnych dla mieszkańców miasta. 2. Zatrzymanie degradacji stanu technicznego przestrzeni publicznej, co oprócz poprawy funkcji mieszkalnych umożliwi efektywne korzystanie z obiektów znajdujących się na wskazanym terenie, 3. Wstrzymanie niekorzystnych zjawisk demograficznych, m.in. migracja

Projekt 2.5

1	Nazwa projektu	Utworzenie zakładu aktywności zawodowej oraz mieszkań chronionych
2	Nazwa wnioskodawcy	Stowarzyszenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej „Pomóż nie bądź sam”
3	Krótki opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Projekt przewiduje utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej, dzięki któremu możliwe będzie rozwiązywanie problemu bezrobocia wśród osób z niepełnosprawnościami. Włączenie osób z niepełnosprawnościami do głównego nurtu życia społecznego oraz zmniejszenie skali wykluczenia społecznego w grupie docelowej.
4	Cel ogólny (cele) projektu	Utworzenie zakładu aktywności zawodowej, mieszkań chronionych
5	Zakres realizowanego zadania	Zatrudnienie osób z umiarkowanym lub znacznym stopniem niepełnosprawności na stanowiskach pracy w gastronomii i usługach różnych (porządkowanie terenów zielonych, sprząatanie, roboty publiczne, remontowe itp.).
6	Miejsce realizacji danego projektu na obszarze rewitalizacji (adres)	Budynek przy ul Wojska Polskiego 30b w Nowej Soli nr. działki 432/2
7	Szacowana (orientacyjna) wartość projektu	600 000 zł na przystosowanie miejsc prac dla osób z niepełnosprawnością i wyposażenie (do pozyskania z PFRON). Brak środków na remont i adaptację budynku.
8	Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnością. 2. Liczba osób zatrudnionych i poziom oraz stałość ich funkcjonowania w miejscu pracy. 3. Liczba osób samodzielnie mieszkających. 4. Zatrudnienie 50 osób i umieszczenie w mieszkaniach chronionych 8 osób. <p>Efektem projektu będzie wzrost jakości życia mieszkańców, a monitoring rezultatów będzie prowadzony przez Zespół ds. rewitalizacji. Szczegółowe zapisy zostaną opracowane na etapie tworzenia wniosku o dofinansowanie i tworzeniu studium wykonalności projektu.</p>

9.2 Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Poza szczegółowo opisanymi powyżej projektami podstawowymi związanymi z planem rewitalizacji miasta Nowa Sól, przewidziana jest również możliwość realizacji innych przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze uzupełniającym. Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców oraz podmiotów funkcjonujących na terenach zdegradowanych. Mogą się one bowiem zmieniać, na przestrzeni kolejnych lat funkcjonowania Programu, także ze względu na realizację wpisanych do dokumentu działań. Tym samym niniejszy podrozdział ma dwuczęściowy charakter w pierwszej części prezentuje się zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli. W drugiej natomiast w formie tabelarycznej zestawienie informacji metryczkowych na temat projektów zgłaszanych i wypracowywanych w toku prac warsztatowych oraz całego procesu uspołeczniania dokumentu. Z punktu widzenia jakości dokumentu warto zwrócić uwagę na fakt, że nowosolski samorząd jako organ opracowujący dokument włączył maksymalnie dużą liczbę projektów zgłaszanych przez interesariuszy procesu rewitalizacji w Nowej Soli.

Aby Lokalny Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano

- wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- aktywizacja i integracja społeczna seniorów;
- rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców;
- przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców;
- wspieranie przedsiębiorczości poprzez tworzenie mechanizmów wspierających działalność inwestycyjną firm w tym w postaci funduszy pożyczkowych;
- wsparcie przedsiębiorczości społecznej;
- rozbudowa infrastruktury społecznej, turystycznej i okołoturystycznej;
- poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej;
- poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych;
- zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego;
- integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie stopnia ich udziału w życiu publicznym;
- rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu różnych potrzeb społecznych;

- ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze;
- ochrona środowiska przyrodniczego (zwłaszcza zaś powietrza atmosferycznego);
- poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej oraz zasobów mieszkaniowych;
- poprawa jakości i dostępności do infrastruktury społecznej i zdrowotnej dla mieszkańców terenów zdegradowanych.

Działania z ww. zakresu tematycznego wpisują się w Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli ze względu na realizację celów i poszczególnych kierunków.

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
Obszar ODRA					
1	Wykonanie infrastruktury sportowej przy Gimnazjum nr 2	Gmina Nowa Sól-Miasto	Poszerzenie możliwości prowadzenia zajęć sportowych w szkole o zajęcia prowadzone na terenowych urządzeniach sportowych.	2.404.000,-	C1.:Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego-wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych K1.3:Rozwijanie oferty dedykowanej dzieciom i młodzieży
2	„Rewitalizacja Obszaru Portu W Nowej Soli” III Etap	Gmina Nowa Sól-Miasto	Rozwój turystyki w regionie lubuskim, w tym aktywizacja żeglugi na obszarze Doliny Środkowej Odry i stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju turystyki w miejscowościach nadodrzańskich w województwie lubuskim	40.000.000,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.2:Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego-rewitalizacja portu
3	Zagospodarowanie podwórza, renowacja z termomodernizacją ścian budynku ul. Witosa 1	Nowosolska Spółdzielnia Mieszkaniowa	Estetyzacja przestrzeni publicznej	300.000,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.1:Modernizacja techniczna i przestrzenna terenów pofabrycznych DOZAMET oraz ODRA
4	Estetyzacja przestrzeni publicznej ul. Wrocławska 25,29	Nowosolska Spółdzielnia Mieszkaniowa	Estetyzacja przestrzeni publicznej	45.000,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.6:Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
5	Odra – ekologicznie!	Stowarzyszenie Odra dla Turystów	Zwiększenie świadomości ekologicznej, świadomości posiadania cennych walorów środowiskowych w postaci dorzecza Odry	1.800.000,00 zł	C1.:Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego-wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych K1.4:Prowadzenie działalności edukacyjnej ukierunkowanej na minimalizowanie patologii życia społecznego
6	Odra – pierwsze kroki 2	Stowarzyszenie Odra dla Turystów	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej dzielnicy portowej wraz ze zwiększeniem natężenia promocji atrakcji turystycznych.	500.000,00 zł	C1.:Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego-wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych K1.2:Stworzenie przestrzeni aktywności dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych
7	Przebudowa ul. Bankowej i Zamenhoffa w Nowej Soli	Gmina Nowa Sól - Miasto	Poprawa stanu technicznego jezdni i chodników, skutkująca wzrostem bezpieczeństwa mieszkańców	1 000 000 zł	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.7:Dostosowanie miejskiego układu komunikacyjnego do efektywnego świadczenia funkcji gospodarczych i usługowych
8	Rozbudowa ul. Żwirki i Wigury w Nowej Soli	Gmina Nowa Sól - Miasto	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, dostosowanie przestrzeni publicznych do aktualnych standardów i potrzeb	1 000 000 zł	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.1:Modernizacja techniczna i przestrzenna terenów pofabrycznych DOZAMET oraz ODRA
9	Moje piękne podwórko	Wspólnoty mieszkaniowe Nowa Sól	Celem projektu będzie poprawa dostępności przestrzeni znajdujących się na terenach wspólnot mieszkaniowych, w tym poprawa dostępności i jakości placów, chodników, terenów zielonych, poprawa bezpieczeństwa, stworzenie przestrzeni do wypoczynku i zabawy dla dzieci,	50 000,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.6:Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
			odwodnienie .		
10	Wykonanie prac konserwatorskich Wspólnota Mieszkaniowa a Grota Roweckiego 3 w Nowej Soli	Wspólnota Mieszkaniowa Grota Roweckiego 3 w Nowej Soli	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.	10 100,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5: Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej
11	Wykonanie prac konserwatorskich Wspólnota Mieszkaniowa a Odrzańska 3	Wspólnota Mieszkaniowa Odrzańska 3 w Nowej Soli	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.	9 200,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5: Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej
12	Wykonanie prac konserwatorskich Wspólnota Mieszkaniowa a Waryńskiego 2	Wspólnota Mieszkaniowa Waryńskiego 2	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu	10 500,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5: Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
			przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.		
13	Wykonanie prac konserwatorskich Wspólnota Mieszkaniowa Waryńskiego 6	Wspólnota Mieszkaniowa Waryńskiego 6	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.	26 600,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5: Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej
14	Wykonanie prac konserwatorskich Wspólnota Mieszkaniowa Witosa 23	Wspólnota Mieszkaniowa Witosa 23	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.	12 500,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5: Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej
15	Wykonanie prac konserwatorskich	Wspólnota Mieszkaniowa Wojska Polskiego 27	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość	23 400,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
	Wspólnota Mieszkaniowa Wojska Polskiego 27		życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.		ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5: Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej
16	Wykonanie prac konserwatorskich Wspólnota Mieszkaniowa Wrocławska 9	Wspólnota Mieszkaniowa Wrocławska 9	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.	33 500,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5: Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej
17	Wykonanie prac konserwatorskich Wspólnota Mieszkaniowa Zjednoczenia 20	Wspólnota Mieszkaniowa Zjednoczenia 20	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych,	47 500,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5: Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
			gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.		
18	Wykonanie prac konserwatorskich Wspólnota Mieszkaniowa Zjednoczenia 24 w Nowej Soli	Wspólnota Mieszkaniowa Zjednoczenia 24	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.	55 000,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5: Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej
19	Wykonanie prac konserwatorskich Wspólnota Mieszkaniowa Zjednoczenia 32	Wspólnota Mieszkaniowa Zjednoczenia 32	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w trosce o jakość życia mieszkańców i rozwój turystyki. Rewitalizacja obiektów infrastrukturalnych i budynków w celu przywrócenia lub nadania im nowych funkcji społecznych, kulturalnych, gospodarczych, edukacyjnych lub rekreacyjnych.	3 000,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5: Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej
21	Stworzenie funduszu inwestycyjnego (instrument zwrotny) wspierającego innowacyjne	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.	Stworzenie funduszu inwestycyjnego (instrument zwrotny) wspierającego innowacyjne pomysły dla firm start-up.	10 000 000	C2.:Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych- wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego K2.1:Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej na obszarach

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
	pomysły dla firm start-up				zdegradowanych
22	Stworzenie funduszu pożyczkowego (instrument zwrotny) wspierającego inwestycje w firmie, w tym modernizację infrastruktury	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.	Stworzenie funduszu pożyczkowego (instrument zwrotny) wspierającego inwestycje w firmie, w tym modernizację infrastruktury.	10 000 000	C2.:Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych-wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego K2.1:Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej na obszarach zdegradowanych
23	Stworzenie funduszu udzielającego granty na innowacje	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.	Stworzenie funduszu udzielającego granty na innowacje	10 000 000	C2.:Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych-wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego K2.1:Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej na obszarach zdegradowanych
24	Organizowane staży uczniów w firmach	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.	Organizowanie staży uczniów w firmach	1 000 000	C2.:Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych-wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego K2.5:Stworzenie programów stażowych oraz praktyk zawodowych we współpracy z sektorem szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz przedsiębiorcami
25	Organizowane staży nauczycieli w firmach	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.	Organizowanie staży nauczycieli w firmach	1 000 000	C2.:Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych-wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego K2.5:Stworzenie programów stażowych oraz praktyk zawodowych we współpracy z sektorem szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz przedsiębiorcami
26	Organizowane staży naukowców w firmach	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.	Organizowanie staży naukowców w firmach	1 000 000	C2.:Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych-wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego K2.5:Stworzenie programów stażowych oraz praktyk

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
					zawodowych we współpracy z sektorem szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz przedsiębiorcami
27	Organizowane szkolenia	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.	Organizowanie szkoleń	1 000 000	C1.:Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego-wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych K1.6: Realizacja kompleksowych projektów społecznych skierowanych do grup defaworyzowanych
28	Prowadzenie usług doradczych	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.	Prowadzenie usług doradczych	500 000	C1.:Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego-wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych K1.7: Wspieranie działań z zakresu ekonomii społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem społeczności socjalnej
29	Utworzenia klastra odraBIZ	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.	Utworzenia klastra odraBIZ	500 000	C1.:Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego-wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych K1.7: Wspieranie działań z zakresu ekonomii społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem społeczności socjalnej
30	Organizowanie promocji gospodarczej	Regionalne Centrum Technologii i Wiedzy Interior Sp. z o.o.	Organizowanie promocji gospodarczej	1 600 000	C2.:Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych-wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego K2.4: Promocja przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia
31	Rzemiosło – manufaktura - przemysł	Muzeum Miejskie w Nowej Soli	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej i potencjału wykorzystania tereny byłej fabryki nici „Odra” i terenów przyportowych.	200.000,00 zł	C1.:Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego-wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych K1.4:Prowadzenie działalności edukacyjnej ukierunkowanej na minimalizowanie patologii życia społecznego
32	Centrum Organizacji Pozarządowych	Stowarzyszenie Nowosolska Akademia Rozwoju	Zapewnić stałe, łatwo dostępne również dla osób	450 000 zł	C1.:Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego-wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
		oraz Przedstawiciel Rady Miasta Nowa Sól	niepełnosprawnych miejsc koordynowania działań organizacji pozarządowych, działających w Nowej Soli- Nowosolskie Centrum NGO, a także miejsce wspierające rozwój aktywności społecznej i włączenia społecznego.		K1.2:Stworzenie przestrzeni aktywności dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych
33	Historia przemysłu włókienniczego w Nowej Soli w kontekście rozwoju gospodarczego powiatu nowosolskiego w odniesieniu do kształcenia zawodowego	Powiat Nowosolski	Ochrona/zachowanie zasobów historyczno-kulturowych miasta	40 000 zł	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.3: Zachowanie i konserwacja zabytków dziedzictwa kultury materialnej na obszarach zdegradowanych, w tym dziedzictwa industrialnego
34	Estetyzacja przestrzeni publicznej	Gmina Nowa Sól-Miasto	Estetyzacja obszaru, zapewnienie najemcom mieszkań komunalnych ogrzewanych piecami, miejsca na opał.	80.000,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.5:Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej
Obszar DOZAMET					
1	Estetyzacja przestrzeni publicznej ul Szkolna 17, 21, 23	Nowosolska Spółdzielnia Mieszkaniowa	Estetyzacja przestrzeni publicznej	700.000,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.6:Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej
2	Estetyzacja przestrzeni publicznej ul. Dąbrowskiej	Nowosolska Spółdzielnia Mieszkaniowa	Estetyzacja przestrzeni publicznej	500.000,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
	o 1,Wyspiańskiego 6- zespół budynków mieszkalnych				ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.6:Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej
3	Zagospodarowanie kwartału ulic: Witosza-Kuśnierska-Szeroka-Piłsudskiego	Gmina Nowa Sól-Miasto	Estetyzacja obszaru, zapewnienie najemcom mieszkań komunalnych ogrzewanych piecami, miejsca na opał.	80.000,-	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.1:Modernizacja techniczna i przestrzenna terenów pofabrycznych DOZAMET oraz ODRA
4	Zagospodarowanie terenu (kwartału) pomiędzy ul. Zjednoczenia , ul. „Grota” Roweckiego, ul. Waryńskiego i ul. Wojska Polskiego w Nowej Soli.	Gmina Nowa Sól - Miasto	Zapobieżenie dalszej degradacji zespołu architektoniczno - urbanistycznego , zmiana i poprawa jego funkcji, dostosowanie do aktualnych potrzeb i wymagań.	2.102.500,00 zł	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.3: Zachowanie i konserwacja zabytków dziedzictwa kultury materialnej na obszarach zdegradowanych, w tym dziedzictwa industrialnego
5	Przebudowa ulic: Wyspiańskiego o, Dąbrowskiego o, Drzymały	Gmina Nowa Sól - Miasto	Poprawa przepustowości i bezpieczeństwa na skrzyżowaniu	2 150 000 zł	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.7:Dostosowanie miejskiego układu komunikacyjnego do efektywnego świadczenia funkcji gospodarczych i usługowych
6	Przebudowa ulic: Wyspiańskiego o, Dąbrowskiego o, Drzymały	Gmina Nowa Sól - Miasto	Poprawa stanu technicznego jezdni i chodników, poprawa stanu bezpieczeństwa mieszkańców	2 000 000 zł	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej K3.7:Dostosowanie miejskiego układu komunikacyjnego do efektywnego świadczenia funkcji gospodarczych i usługowych
7	Zmiana układu komunikacyjnego w rejonie	Gmina Nowa Sól - Miasto	Dostosowanie przestrzeni publicznej do aktualnych potrzeb i	101.000,00 zł	C3.:Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz

Numert	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel ogólny	Szacowana wartość	Cel strategiczny i kierunek działania
	wjazdu na cmentarz komunalny przy ul. Wandy		wymogów technicznych.		degradacji technicznej K3.6:Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej

9.3 Zintegrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wszystkie zadania, zawarte w Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 zostały opracowane po wcześniejszym zapoznaniu się w z wynikami diagnozy potrzeb i potencjałów rozwojowych miasta oraz jego mieszkańców. Każde zaplanowane w ramach niniejszego dokumentu zadanie, pozwala na przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom, które zostały wcześniej przeanalizowane oraz powiązanie ich z zaplanowanymi celami i kierunkami działań. Aby przedstawić powiązania problemów z przedsięwzięciami, posłużono się tabelami zamieszczonymi poniżej:

Tabela 42 Zintegrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i kierunkami działań - obszar Odra

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunek działania
1.1	Przebudowa budynku mieszkalnego na „Centrum informacyjne obszaru Dolina Środkowej Odry” w Nowej Soli	3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej	3.4 Adaptacja i dostosowanie do aktualnych potrzeb terenów kolejowych 3.5 Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej
1.2	Muzeum Odry - Wykorzystanie pomnika dziedzictwa kulturowego dla lokalnych celów edukacyjno-dydaktycznych oraz rozwoju turystyki	1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego-wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych 3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej	1.3. Rozwijanie oferty dedykowanej dzieciom i młodzieży 1.8. Rozbudowa oferty dedykowanej osobom starszym 3.3 Zachowanie i konserwacja zabytków dziedzictwa kultury materialnej na obszarach zdegradowanych, w tym dziedzictwa industrialnego 3.6 Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej
1.3	RE-ODRA – kompleksowa rewitalizacja obszarów pofabrycznych w Nowej Soli	1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego-wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych	1.2 Stworzenie przestrzeni aktywności dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych 2.1 Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunek działania
		<p>2. Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych- wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego</p> <p>3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej</p>	<p>na obszarach zdegradowanych</p> <p>2.3 Aktywizacja osób bezrobotnych</p> <p>3.1. Modernizacja techniczna i przestrzenna terenów pofabrycznych DOZAMET oraz ODRA</p> <p>3.3 Zachowanie i konserwacja zabytków dziedzictwa kultury materialnej na obszarach zdegradowanych, w tym dziedzictwa industrialnego</p> <p>3.6 Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej</p> <p>3.7 Dostosowanie miejskiego układu komunikacyjnego do efektywnego świadczenia funkcji gospodarczych i usługowych</p>
1.4	Modernizacja obiektu „Willa Gruschwitza”, adaptacja na potrzeby szkoły muzycznej	<p>1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego- wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych</p> <p>3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej</p>	<p>1.3 Rozwijanie oferty dedykowanej dzieciom i młodzieży</p> <p>3.5 Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej</p>
1.5	„ODRA MOŻLIWOŚCI” - Program aktywizacji przedsiębiorczości odrzańskiej	<p>1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego – wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych</p> <p>2. Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych- wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego</p>	<p>1.7 Wspieranie działań z zakresu ekonomii społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem spółdzielczości socjalnej</p> <p>2.1 Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej na obszarach zdegradowanych</p> <p>2.2 Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie stymulowania rynku pracy na obszarach zdegradowanych</p> <p>2.4 Promocja przedsiębiorczości oraz samozatrudnienia</p>

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunek działania
1.6	Odra – pierwsze kroki -Brak na terenie miasta miejsca – centrum, w którym mogą się stykać wszystkie aktywności sportowe	<p>1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego – wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych</p> <p>3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej</p>	<p>1.1 Reintegracja oraz aktywizacja grup zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>1.2 Stworzenie aktywności dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych</p> <p>1.3 Rozwijanie oferty dedykowanej dzieciom i młodzieży</p> <p>1.4 Prowadzenie działalności edukacyjnej ograniczającej i ukierunkowanej na minimalizowanie patologii życia społecznego</p> <p>3.5 Adaptacja i modernizacja obiektów na potrzeby działalności społecznej i pomocowej</p>
1.7	Odra – rzeka kultury - Stworzenie w dzielnicy portowej przestrzeni do plenerowej kultury industrialnej	<p>1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego – wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych</p> <p>3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej</p>	<p>1.1 Reintegracja oraz aktywizacja grup zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>1.2 Stworzenie aktywności dla seniorów oraz osób niepełnosprawnych</p> <p>1.3 Rozwijanie oferty dedykowanej dzieciom i młodzieży</p> <p>1.8. Rozbudowa oferty dedykowanej osobom starszym</p> <p>3.1 Modernizacja techniczna i przestrzenna terenów pofabrycznych DOZAMET oraz ODRA</p> <p>3.6 Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej</p>
1.8	Rewaloryzacja Parku Odry	<p>3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej</p>	<p>3.1 Modernizacja techniczna i przestrzenna terenów pofabrycznych DOZAMET oraz ODRA</p> <p>3.2 Wzmocnienie poziomu</p>

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunek działania
			<p>bezpieczeństwa przeciw powodziowego- rewitalizacja portu</p> <p>3.6 Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej</p>
1.9	ODRA ⁿ – Centrum Matematyczno-Przyrodnicze w Nowej Soli	1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego – wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych	<p>1.3 Rozwijanie oferty dedykowanej dzieciom i młodzieży</p> <p>1.4 Prowadzenie działalności edukacyjnej ograniczającej i ukierunkowanej na minimalizowanie patologii życia społecznego</p>
1.10	Nowosolscy Detektywi w Labiryncie Nauki	1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego – wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych	<p>1.3 Rozwijanie oferty dedykowanej dzieciom i młodzieży</p> <p>1.4 Prowadzenie działalności edukacyjnej ograniczającej i ukierunkowanej na minimalizowanie patologii życia społecznego</p>
1.11	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (edycje 2017-2020)	<p>1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego – wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych</p> <p>2. Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych- wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego</p>	<p>1.1 Reintegracja oraz aktywizacja grup zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>2.2 Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie stymulowania rynku pracy na obszarach zdegradowanych</p> <p>2.3 Aktywizacja osób bezrobotnych</p> <p>2.5 Wspieranie programów stażowych oraz praktyk zawodowych we współpracy z sektorem szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz przedsiębiorcami</p>

Źródło: opracowanie własne

Tabela 43 Zintegrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i kierunkami działań - obszar Dozamet

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunek działania
2.1	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie nowosolskim (edycja 2017-2020)	<p>1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego – wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych</p> <p>2. Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych- wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego</p>	<p>1.1 Reintegracja oraz aktywizacja grup zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>2.2 Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie stymulowania rynku pracy na obszarach zdegradowanych</p> <p>2.3 Aktywizacja osób bezrobotnych</p> <p>2.5 Wspieranie programów stażowych oraz praktyk zawodowych we współpracy z sektorem szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz przedsiębiorcami</p>
2.2	Przebudowa skweru im. Szczepana Bąka wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego do ul. Piłsudskiego 55-59	3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej	<p>3.1 Modernizacja techniczna i przestrzenna terenów pofabrycznych DOZAMET oraz ODRA</p> <p>3.6 Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej</p>
2.3	Zagospodarowanie skweru przy zbiegu ulic Wandy i Jaracza w Nowej Soli.	3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej	<p>3.1 Modernizacja techniczna i przestrzenna terenów pofabrycznych DOZAMET oraz ODRA</p> <p>3.6 Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej</p>
2.4	Zagospodarowanie terenu przy os. Kopernika tzw. „Kolonია hutnicza”	3. Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej	<p>3.1 Modernizacja techniczna i przestrzenna terenów pofabrycznych DOZAMET oraz ODRA</p> <p>3.6 Rozwijanie terenów zielonych, tworzenie przyjaznej i ekologicznej przestrzeni publicznej</p> <p>3.7 Dostosowanie miejskiego układu komunikacyjnego do</p>

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel strategiczny	Kierunek działania
			efektywnego świadczenia funkcji gospodarczych i usługowych
2.5	Utworzenie zakładu aktywności zawodowej oraz mieszkań chronionych	<p>1. Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego – wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych</p> <p>2. Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych- wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesowego</p>	<p>1.1 Reintegracja oraz aktywizacja grup zmarginalizowanych i zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>2.1 Tworzenie warunków do rozwoju działalności gospodarczej na obszarach zdegradowanych</p> <p>2.2 Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie stymulowania rynku pracy na obszarach zdegradowanych</p> <p>2.3 Aktywizacja osób bezrobotnych</p> <p>2.5 Wspieranie programów stażowych oraz praktyk zawodowych we współpracy z sektorem szkolnictwa ponadgimnazjalnego oraz przedsiębiorcami</p>

Źródło: opracowanie własne

10. Mechanizmy zapewnienia komplementarności między działaniami/projektami

Mechanizm komplementarności to obok szczegółowej diagnozy oraz możliwie szerokiej partycypacji społecznej jeden z bardzo ważnych aspektów Programu Rewitalizacji, który jest podkreślany przez Ministerstwo Rozwoju oraz Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego. Zapewnienie powiązań pomiędzy poszczególnymi projektami skutkować będzie efektywnym wykorzystaniem środków finansowych przeznaczonych na rewitalizację.

Według Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 opracowanych przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju wymogiem koniecznym przy opracowaniu programów rewitalizacji jest konieczność zapewnienia komplementarności w pięciu aspektach: przestrzennym, problemowym, proceduralno-instytucjonalnym, międzyokresowym i źródeł finansowania.

10.1 Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna w Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 została zapewniona dzięki skupieniu projektów wybranych do realizacji na dwóch wyznaczonych i zdelimitowanych obszarach rewitalizacji. Obszary rewitalizacji i obszary zdegradowane zostały wyznaczone po przeprowadzeniu dogłębnej analizy wskaźnikowej przy zasięgnięciu opinii przedstawicieli zainteresowanych środowisk oraz samych mieszkańców. Obszary wyznaczone w pierwszej kolejności jako tereny zdegradowane po przeprowadzeniu szczegółowej diagnozy zostały wskazany jako obszary przewidziane do rewitalizacji po uwzględnieniu nieznacznych korekt, które zostały zgłoszone podczas konsultacji i spotkań warsztatowych.

Wszystkie zgromadzone projekty rewitalizacyjne skupiają się na obszarach rewitalizacji i są z nim ściśle powiązane. Są odpowiedzią na główne problemy dla tych terenów, dzięki czemu ich realizacja będzie miała pozytywne skutki zauważalne na całym obszarze rewitalizacji, ponieważ wiele z nich dotyczy działań podejmowanych dla miejsc lub obiektów użyteczności publicznej, przez co korzystać z nich będą mogli mieszkańcy konkretnego obszaru, całego miasta jak i regionu. Ich realizacja będzie zapobiegać przenoszeniu się różnych problemów na dalsze obszary miasta.

10.2 Komplementarność problemowa

W Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 zapewniona została także komplementarność problemowa. Wybrane do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne są ze sobą wzajemnie powiązane, a także wzajemnie się dopełniają. Zadania infrastrukturalne, związane

z renowacją bądź przebudową zniszczonych budynków użyteczności publicznej zakładają prowadzenie tam działań o charakterze społecznym (kulturalnym, integracyjnym, aktywizującym mieszkańców).

Jednocześnie zadania zostały przewidziane w taki sposób aby równocześnie przeciwdziałały problemom w różnych sferach. Działania rewitalizacyjne związane z remontem lub modernizacją infrastruktury technicznej służą zarówno poprawie jakości życia mieszkańców, jak również zwiększeniu ładu przestrzennego oraz będą miały pozytywny wpływ na poprawę jakości środowiska naturalnego. Na potrzeby wykazania funkcjonowania rzeczywistych powiązań pomiędzy projektami podstawowymi poniżej scharakteryzowano funkcjonujące pomiędzy projektami powiązania i pogrupowano. Uzupełnieniem do poniższej tabeli jest komentarz zaprezentowany poniżej.

Projekt kluczowy	Projekty edukacyjne i aktywizacyjne	Projekty ukierunkowane na jakość życia	Projekty społeczno-kulturalne	Projekty infrastrukturalne
1.3 RE-ODRA – kompleksowa rewitalizacja obszarów pofabrycznych w Nowej Soli	1.4 Modernizacja obiektu „Willa Gruschwitza”, adaptacja na potrzeby szkoły muzycznej 1.11 Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (edycje 2017-2020) 1.9 ODRA ⁿ – Centrum Matematyczno-Przyrodnicze w Nowej Soli 1.10 Nowosolscy Detektywi w Labiryncie Nauki	1.1 Przebudowa budynku mieszkalnego na „Centrum informacyjne obszaru Dolina Środkowej Odry” w Nowej Soli 1.2 Muzeum Odry - Wykorzystanie pomnika dziedzictwa kulturowego dla lokalnych celów edukacyjno-dydaktycznych oraz rozwoju turystyki	1.5 „ODRA MOŻLIWOŚCI” - Program aktywizacji przedsiębiorczości odrzańskiej 1.6 Odra – pierwsze kroki 1.7 Odra – rzeka kultury - Stworzenie w dzielnicy portowej przestrzeni do plenerowej kultury industrialnej	1.8 Rewaloryzacja Parku Odry

Komplementarność problemowa niniejszej interwencji w zakresie obszaru ODRA cechuje się następującą logiką. Projektem wokół, którego grawitują pozostałe przedsięwzięcia jest projekt kluczowy 1.3 RE-ODRA – kompleksowa rewitalizacja obszarów pofabrycznych w Nowej Soli. Mając na uwadze aspekty społeczne warto zwrócić uwagę, że projekt RE-ODRA w części nastawiony jest również w sposób bezpośredni na tworzenie centrum dla organizacji i podmiotów trzeciego sektora. Kolejną kategorią projektów uzupełniających i warunkujących skuteczność zaplanowanej interwencji są działania edukacyjne i aktywizacyjne prowadzone w partnerstwie ze szkołami i instytucjami rynku

pracy. Z jednej strony kluczowa jest profilaktyka i wspieranie dzieci i młodzieży w zakresie oferty samorozwojowej oraz oferty związanej z czasem wolnym, dzięki czemu ich podatność na patologie życia społecznego będzie mniejsza. Natomiast drugim elementem są działania aktywizacyjne ukierunkowane na pomoc wykluczonym oraz populacji zagrożonej marginalizacją. Kolejne trzeci oraz czwarty krąg projektów są nastawione na rewitalizację poprzez kulturę, dostępność do usług publicznych związanych z kulturą oraz projekty ukierunkowane na jakość życia. Ta część zadań wynika z dostrzegania potrzeb mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji. Projekty skupione w tych grupach to w istocie twórcze rozwinięcia idei inicjowanych przez nowosolan. Warto zwrócić uwagę na ich egalitarność oraz służebność w stosunku do planowanych prac związanych z RE-ODRĄ. Zwieńczeniem interwencji jest projekt 1.8 Rewaloryzacja Parku Odry. Ma on bez wątpienia charakter inwestycyjny, infrastrukturalny, niemniej wpływa zarówno na jakość życia mieszkańców, jak również na atrakcyjność obszaru Odry. Dodatkowo poddany rewitalizacji park będzie mógł stanowić miejsce integrujące wspólnotę lokalną. W warstwie problemowej główne znaczenie ma dopełnianie się projektów. Niska jakość życia oraz promieniowanie negatywnych zjawisk społecznych oraz patologii ma swoje źródła w upadku zakładów przemysłowych. Swoistym remedium na zidentyfikowane problemy jest zbudowanie katalogu uzupełniających się projektów. Trwałość postulowanej zamiany upatruje się w skuteczności realizacji działań miękkich – edukacyjnych, kulturalnych i aktywizacyjnych. Niemniej skuteczność działań to również dokonanie przeobrażenia przestrzennego i technicznego. Dodatkowo w warstwie problemowej wyselekcjonowane projekty uzyskują końcowo efekt synergii.

Na obszarze DOZAMET w ramach interwencji zaplanowano 5 projektów. Ze względu na postulowaną konieczność poprawy jakości życia wśród młodego pokolenia nowosolan skupiono się na trzech grupach projektów. Pierwsza z nich odnosi się do aktywizacji osób młodych pozostających bez pracy, druga to utworzenie zakładu aktywności zawodowej oraz mieszkań chronionych (konieczność realizacji tego zadania wynika z problemów na rynku pracy młodego pokolenia oraz ich problemów ekonomicznych). Trzecia grupa zadań odnosi się do zagospodarowania przestrzeni publicznej zgodnie z nowoczesnymi standardami polegającymi na dostosowaniu jej do potrzeb osób niepełnosprawnych, seniorów oraz rodzin z dziećmi m.in. poprzez niwelowanie barier architektonicznych. Skuteczna rewitalizacji obszaru DOZAMET w istocie skierowana jest do wszystkich mieszkańców obszaru ze szczególną preferencją młodego pokolenia jako ważnej grupy docelowej z punktu widzenia ograniczania zjawiska migracji.

10.3 Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Za realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 odpowiada Zespół ds. Rewitalizacji. Na podstawie art. 7 ust. 1 pkt. 1 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie

gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2015r. Poz. 1515 z późn. zm.) w związku z zarządzeniem Nr 0050.1.0050.2016 Prezydenta Miasta Nowa Sól z dnia 12 kwietnia 2016r. utworzono zespół roboczy ds. rewitalizacji. Powołany Zespół roboczy wykonywać będzie zadania związane z prowadzeniem procesu rewitalizacji w gminie Nowa Sól - Miasto w oparciu o wytyczne Lokalnego Programu Rewitalizacji. Dodatkowo Zarządzeniem Nr 0050.1.0051.2016 Prezydenta Miasta Nowa Sól z dnia 12 kwietnia 2016r. powołał Komitet ds. rewitalizacji będący organem doradczym Prezydenta Miasta Nowa Sól przy realizacji zadań związanych z prowadzeniem procesu rewitalizacji w Gminie Nowa Sól - Miasto zgodnie z wytycznymi Lokalnego Programu Rewitalizacji. W skład komitetu weszły 34 osoby – wymienione w Załączniku nr 1 Zarządzenia. Umieszczenie Koordynatora Zespołu (Wiceprezydenta miasta) i jego członków w ramach obecnych struktur Urzędu Miasta zapewni skuteczne zarządzanie programem oraz pozwoli na kontynuację i uzupełnienie działań podejmowanych w ramach realizacji polityk publicznych. Określenie odpowiednich instrumentów zarządzania i wdrażania opisane zostało w kolejnych rozdziałach. Realizacja LPR będzie systematycznie monitorowana, monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Wszyscy interesariusze będą włączeni w proces realizacji programu i do okresowej oceny.

10.4 Komplementarność międzyokresowa

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 zwraca także uwagę na zachowanie ciągłości programowej. Przedsięwzięcia podejmowane w poprzednich okresach programowych mają swoją ciągłość i kontynuację w obecnym dokumencie. W części interwencji inwestycyjnej, infrastrukturalnej przedmiotowe opracowanie stanowi kontynuację działań ujętych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Śródmieścia Miasta Nowa Sól na lata 2009-2015” (dokument został przyjęty Uchwałą nr LIV/334/09 Rady Miejskiej w Nowej Soli z dnia 11 grudnia 2009 roku, a jego aktualizacja Uchwałą XLIII/314/13 z dnia 27 czerwca 2013 roku). Wskazany dokumenty był narzędziem określającym kierunki działań planowanych przez władze miasta w zakresie rewitalizacji (ówcześnie definiowanej przede wszystkim w zakresie przywracania jakości przestrzeni publicznej poprzez nadawanie nowych, bądź przywracanie wcześniej pełnionych funkcji przez dany obszar). Wnioski wyciągnięte z realizacji poprzednich działań rewitalizacyjnych pozwolą na jeszcze bardziej efektywne wykorzystanie środków i możliwości w obecnej perspektywie finansowej.

W ramach poprzedniej perspektywy finansowej, jak również w odniesieniu do zapisów uprzednio obowiązującego dokumentu zachodzi bezpośrednia kontynuacja działań, ze względu na fakt zawierania się obszaru ODRA oraz DOZAMET w obszarze rewitalizacji ujętym w „Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Śródmieścia Miasta Nowa Sól na lata 2009-2015”. Poniżej wskazuje się projekty zrealizowane na poszczególnych dwóch obszarach w poprzednich latach.

Teren Odra

1. Rewitalizacja terenów nadodrzańskich w tym: przebudowa mostu zwodzonego-podnoszonego; oczyszczenie dna basenu potowego; przebudowa urządzenia przeciwpowodziowego - skarpy basenu portowego; rewitalizacja kwartałów zabudowy ulic: Moniuszki, Al. Wolności, Portowa, Garbarska, Kościelna, Odrzańska, Arciszewskiego, Żwirki i Wigury, Korzeniowskiego, Portowa, Pl. Wyzwolenia, Floriana, (podwórka, nawierzchnie, zieleń, remonty kamienic).
2. Przebudowa dróg w granicach obszaru rewitalizacji (nawierzchnie, zieleń, przystosowanie dla osób niepełnosprawnych również niewidomych).
3. Wykonanie remontu i polepszenia warunków w budynku socjalnym przy ul. Wróblewskiego 6.
4. Adaptacja i przebudowa budynków na Miejską Bibliotekę Publiczną przy ul. Bankowej - projekt dotyczy obiektów użyteczności publicznej i terenów zielonych.
5. Nowosolskie Smoki czyli majówka w porcie- cykliczne imprezy kulturalno-sportowe tworzący nowy produkt ożywiający turystycznie i gospodarczo obszar rewitalizowany.
6. Spring Rock Festiwal- możliwość promowania młodych talentów.
7. Flis Odrzański -piękno i potencjał rzeki.
8. Odra Adventure - rejs po Odrze na tratwach.
9. Święto Solan - święto miasta.
10. Wykonanie elewacji i termomodernizacji przemysłowego obiektu na terenie byłego zakładu ODRA (inwestor prywatny Jakowlew)

Teren DOZAMET

1. Rewitalizacja obszaru Nowosolskiego Domu Kultury po zakładowym domu kultury DOZAMET.
2. Rewitalizacja byłej hali sportowej DOZAMET i adaptacja na Powiatowe Centrum Rekreacji i kultury w Nowej Soli.
3. Nauka nowego zawodu droga do zdobycia nowych umiejętności

Jednocześnie dla obu obszarów zrealizowano projekt rewitalizacji obszaru zabudowy średniejskiej poprzez termomodernizację budynków i renowacje wszystkich budynków należących do NSM (w trakcie realizacji - realizacja ponad 50%).

Podsumowując zakres proponowanej interwencji cechuje się w pełni komplementarnością międzyokresową stanowiąc kontynuację już zrealizowanych działań. Warto dodać, że efektem inwestycji w poprzedniej perspektywie było częściowe przeobrażenie obszarów zdegradowanych w warstwie głównie technicznej. Aktualny program stanowi kontynuację działań inwestycyjnych, niemniej rozbudowując i opierając interwencję o wymiar społeczny – czyni niniejszy dokument opracowaniem kompleksowym oddającym całość potrzeb rewitalizacyjnych.

10.5 Komplementarność źródeł finansowania

Projekty, które zostały zapisane w Lokalnym Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 mają zapewnione finansowanie z różnych źródeł, które wzajemnie się uzupełniają i łączą. Kluczowe znaczenie z punktu widzenia skutecznej realizacji założeń rewitalizacyjnych są środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego. Kluczowe inwestycje będą realizowane ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego – Lubuskie 2020, na realizację wkładów zabezpieczono środki własne. Ponadto projekty zapisane w dokumencie dają także możliwość włączenia środków prywatnych w finansowanie procesów rewitalizacji. Projekty przewidziane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji będą korzystały z różnych form wsparcia zewnętrznego również w ramach Krajowych Programów Operacyjnych, a także grantów i dotacji. Ze względu na różne źródła finansowania będą podejmowane działania na rzecz zapobiegania ryzyku podwójnego finansowania.

11. Plan finansowy

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne, uwzględnione w Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Nowa Sól na lata 2016-2023, obejmują zarówno zadania o charakterze głównym, jak i zadania uzupełniające, których realizacja uzależniona została przede wszystkim od możliwości finansowych miasta oraz stopnia efektywności pozyskiwania środków na realizację poszczególnych projektów. Przewidywanym głównym źródłem finansowania projektów w ramach Programu Rewitalizacji będą środki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubuskiego na lata 2014-2020, w tym w szczególności Oś Priorytetowa 9. Infrastruktura społeczna RPO-L2020, Działanie 9.2. Rozwój obszarów zmarginalizowanych (PI 9b: wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich) oraz powiązanie z projektami rewitalizacji Osie Priorytetowe 6-8: Oś 6 – Regionalny rynek pracy, Oś 7 – Równowaga społeczna, Oś 8 – Nowoczesna edukacja. Ponadto, w celu zapewnienia komplementarności finansowej projektów należy mieć na uwadze możliwości finansowania z innych dostępnych źródeł, w tym z krajowych funduszy europejskich (np. PO WER, PO IŚ, PO PC), ze środków celowych będących w dyspozycji Ministerstw (np. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej), innych środków regionalnych i lokalnych, w tym z budżetów JST czy środków prywatnych podmiotów.

Koszt wszystkich planowanych przedsięwzięć zgromadzonych w „Lokalnym Programie Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023” ustalono na poziomie: 55 251 331,76 zł, z czego 46 291 397,57 zł obejmują projekty planowane do realizacji na terenie obszaru Odra, a 8 959 934,19 zł projekty z obszaru Dozamet. Z punktu widzenia realizacji całości programu warto przytoczyć kwoty pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych (opisanych w rozdziale 9.2) – Odra: 41 590 000,00 zł, Dozamet: 6 353 500,00 zł. Niemniej w poniższej tabeli znajdują się tylko projekty podstawowe – najistotniejsze z kontekście osiągnięcia wyznaczonej wizji oraz celów. Wartość projektów ma charakter szacunkowy i w rzeczywistości może ulec zmianie.

Tabela 44 Harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 - Obszar Odra – lista podstawowa

Lp.	Nazwa projektu	Termin realizacji	Potencjalne źródło finansowania	Wartość projektu
Obszar Odra				
1.1	Przebudowa budynku mieszkalnego na „Centrum informacyjne obszaru Dolina Środkowej Odry” w Nowej Soli	2016-2023	KPO, RPO-L2020, środki własne, środki	1 000 000,00
1.2	Muzeum Odry - Wykorzystanie pomnika dziedzictwa kulturowego dla lokalnych celów edukacyjno-dydaktycznych oraz rozwoju turystyki	2016-2023	prywatne, Partnerstwo Publiczno-Prywatne, dotacje,	9 500 000,00
1.3	RE-ODRA – kompleksowa rewitalizacja obszarów pofabrycznych w Nowej Soli	2016-2023		15 000 000,00

Lp.	Nazwa projektu	Termin realizacji	Potencjalne źródło finansowania	Wartość projektu
1.4	Modernizacja obiektu „Willa Gruschwitza”, adaptacja na potrzeby szkoły muzycznej	2016-2023	granty, Norweskiego	8 000 000,00
1.5	„ODRA MOŻLIWOŚCI” - Program aktywizacji przedsiębiorczości odrzańskiej	2016-2023	Mechanizmu Finansowego i	300 000,00
1.6	Odra – pierwsze kroki	2016-2023	Mechanizm Finansowy	500 000,00
1.7	Odra – rzeka kultury - Stworzenie w dzielnicy portowej przestrzeni do plenerowej kultury industrialnej	2016-2023	Europejskiego Obszaru	400 000,00
1.8	Rewaloryzacja Parku Odry	2016-2023	Gospodarczego, EFS PO WER	991 268,07
1.9	ODRA ⁿ – Centrum Matematyczno-Przyrodnicze w Nowej Soli	2016-2023		3 937 722,00
1.10	Nowosolscy Detektywi w Labiryncie Nauki	2016-2023		662 407,50
1.11	Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy (edycje 2017-2020)	2017-2020		6 000 000,00
			Razem projekty podstawowe	46 291 397,57

Źródło: opracowanie własne

Tabela 45 Harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 - Obszar Dozamet – lista podstawowa

Lp.	Nazwa projektu	Termin realizacji	Potencjalne źródło finansowania	Wartość projektu
Obszar Dozamet				
2.1	Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w powiecie nowosolskim (edycje 2017-2020)	2017-2020	KPO, RPO-L2020, środki własne, środki	8 000 000,00
2.2	Przebudowa skweru im. Szczepana Bąka wraz z zagospodarowaniem terenu przyległego do ul. Piłsudskiego 55-59	2016-2023	prywatne, Partnerstwo	90 000,00
2.3	Zagospodarowanie skweru przy zbiegu ulic Wandy i Jaracza w Nowej Soli.	2016-2023	Publiczno-Prywatne,	150 950,00
2.4	Zagospodarowanie terenu przy os. Kopernika tzw. „Kolonja hutnicza”	2016-2023	dotacje, granty,	118 984,19
2.5	Utworzenie zakładu aktywności zawodowej oraz mieszkań chronionych	2016-2023	Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, EFS PO WER	600 000,00
			Razem projekty podstawowe	8 959 934,19

Źródło: opracowanie własne

12. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja

12.1 System realizacji (wdrażania) i monitoringu Lokalnego Programu Rewitalizacji

Za wdrażanie i monitoring Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 odpowiadać będzie przede wszystkim Prezydent Miasta Nowa Sól we współpracy z:

- Urzędem Miejskim w Nowej Soli;
- Zespołem ds. Rewitalizacji – Operatorem rewitalizacji,
- Komitetem ds. Rewitalizacji.

Zaprojektowany system zarządzania zapewni wykorzystanie Programu Rewitalizacji, gwarantując realizację zadań zapisanych w Programie oraz przyszłych zadań, wynikających z zaistniałych potrzeb.

Opis struktury zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji

Realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 powierza się Prezydentowi Miasta Nowej Soli poprzez Urząd Miejski w Nowej Soli, Zespołowi ds. Rewitalizacji oraz Komitetowi ds. Rewitalizacji. W celu zapewnienia sprawności działań i wykonalności decyzji, Koordynatorem Zespołu będzie Wiceprezydent Miasta, Koordynatorem Projektu – Naczelnik Wydziału Integracji Europejskiej i Promocji, Koordynatorem ds. Programowych- Architekt Miasta, Koordynatorem ds. promocji i obsługi projektu – Inspektor z Wydziału Integracji Europejskiej i Promocji. Wszystkie zaangażowane osoby posiadają niezbędną wiedzę i doświadczenie w zakresie wykonywanych przez siebie obowiązków. Pracę Komitetu ds. rewitalizacji oraz Zespołu Wykonawczego będzie wyznaczał ich wewnętrzny regulamin oraz opracowany stały harmonogram spotkań.

Zarządzanie przedmiotowym opracowaniem będzie odbywać się zatem w ramach istniejących struktur Urzędu Miasta, przez co nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie Programem.

Wszystkie projekty będą realizowane zgodnie z uchwalonym przez Radę Miejską Wieloletnim Planem Inwestycyjnym, Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi.

Spójność niniejszego Programu z WPI zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w ww. planach programów i projektów inwestycyjnych.

W przypadku projektów planowanych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej, właściwa jednostka zleca i przygotowuje wymaganą dokumentację techniczną i przekazuje jej wyciąg wraz z pozwoleniem na budowę i innymi dokumentami Operatorowi ds. Rewitalizacji celem przygotowania wniosku o dofinansowanie projektu. Operator przygotowuje wniosek, który po zatwierdzeniu przez Prezydenta Miasta zostaje złożony do odpowiedniej instytucji, w przypadku Regionalny Program Operacyjny – Lubuskie 2020, do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego.

Po podpisaniu umowy dofinansowania w zarządzanie projektem zostaje włączony Wydział Finansowy.

Celem sprawnego zarządzania większymi zadaniami inwestycyjnymi / programami, Prezydent Miasta może powołać Zespoły Zadaniowe. W skład Zespołów wchodzi przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za cząstkowe funkcje zarządzania projektem.

Ideą powołania Zespołów jest właściwe przygotowanie projektu od strony technicznej i sprawne zarządzanie jego realizacją począwszy od przygotowania specyfikacji istotnych warunków zamówienia, poprzez przeprowadzenie postępowania przetargowego, realizację, kontrolę i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dotacji, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy.

Istotnym elementem systemu wdrażania Lokalnego Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 jest zbudowanie mechanizmów włączenia interesariuszy w proces rewitalizacji opisany w przedmiotowym opracowaniu. Ze względu na szeroki charakter rewitalizacji, międzysektorowy charakter współpracy zawiązanej na rzecz skutecznego przeobrażenia obszarów przewidzianych do realizacji. W związku z aktywnym uczestnictwem przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców zakłada się wykorzystanie mechanizmów związanych z kontrolą obywatelską i współdecydowaniem (mechanizmy te w części zostały opisane w rozdziale 12. W ramach opisu mechanizmów partycypacyjnych, nie mniej ze względu na ich wdrożeniowy charakter opis zasad włączających społeczność lokalną do jego realizacji prezentuje się poniżej).

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 jest dokumentem otwartym i będzie podlegać aktualizacji w oparciu o zasadę partnerstwa we współpracy z lokalnymi partnerami: mieszkańcami, wspólnotami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, kościołem i innymi partnerami społeczno-gospodarczymi.

Jednym z elementów współpracy z partnerami będą działania Zespołu ds. rewitalizacji, który będzie inicjować i zachęcać mieszkańców i inne podmioty, w szczególności NGO rewitalizowanych obszarów do tworzenia lokalnych zespołów, działających na rzecz rewitalizacji, w tym realizacji projektów wynikających bezpośrednio z Programu. Działania te obejmować powinny:

- akcje informacyjno-promocyjne z wykorzystaniem strony internetowej www.nowasol.pl,
- przygotowanie publikacji w prasie lokalnej i współpracę z mediami,
- organizację spotkań z mieszkańcami obszaru rewitalizacji objętych Programem,
- podawanie do publicznej wiadomości, poprzez stronę internetową raportów z realizacji LPR,
- prowadzenie cyklicznych ankiet internetowych, poprzez stronę internetową, oceniających podejmowane działania i umożliwiające zgłoszenie nowych propozycji działań rewitalizacyjnych.

Powyższe działania zapewnią rzeczywistą kontrolę obywatelską i umożliwią wpływanie na kształt zaplanowanych procesów rewitalizacyjnych w mieście.

Procedura prowadzenia monitoringu i ewaluacji oraz weryfikacji i oceny postępów realizacji Programu

Opracowanie dobrze funkcjonującego monitoringu i ewaluacji działań umożliwi dobre zarządzanie projektem oraz polityką miejską. Podstawowym celem monitoringu jest weryfikacja skuteczności działań ujętych w dokumencie. Stały monitoring pozwoli także na korygowanie działań, a co za tym idzie podniesienie efektywności polityk publicznych.

Monitoring realizacji Programu prowadzony będzie w odniesieniu do wskaźników, mających swoje źródło w efektach poszczególnych projektów. System monitoringu będzie składał się z takich narzędzi jak:

1. Procedura stałego monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023.

Sprawozdania z postępów w realizacji zadań uwzględnionych w dokumencie przygotowywane są raz w roku i obejmują sprawozdanie końcoworoczne. W tym celu podejmowane są następujące działania: Zespół ds. Rewitalizacji pozyskuje informacje na temat zrealizowanych projektów w danym roku kalendarzowym od Jednostek odpowiedzialnych za ich realizację. Dane zawierają opis realizowanych zadań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016 – 2023 m.in.: okres realizacji zadania/projektu, opis zadania/projektu, cele, podjęte działania, wartość zadania/projektu oraz źródła finansowania oraz wskaźniki wynikające z Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016 – 2023 jakie zostały osiągnięte zgodnie z celami zadania/projektu.

Dane te gromadzone raz na rok a sprawozdania za okres od 1 stycznia do 31 grudnia będą przedkładane do dnia 21 stycznia.

Zespół ds. Rewitalizacji prowadzi działania zgodnie z zapisami Regulaminu.

2. Ewaluacja ex post – Ewaluacja po zakończeniu Realizacji Lokalnego Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023

Ewaluacja ex post jest dokumentem, który posłuży do rozliczenia wyników prac związanych z Programem. Za wykonanie Ewaluacji odpowiedzialny będzie Zespół ds. Rewitalizacji. Raport ten powinien zawierać zestawienie najważniejszych wniosków ze Sprawozdań Końcoworocznych prowadzonych przez cały okres obowiązywania Lokalnego Programu Rewitalizacji, a więc w latach 2016 – 2023. Dodatkowo ewaluacja powinna obejmować badania społeczno-ekonomiczne, które będą stanowiły odpowiedź na zdiagnozowane problemy w dokumencie. Takie zestawienie pozwoli na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętej interwencji.

Raport zostanie przekazany Prezydentowi oraz Radzie Miasta, a także podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Nowej Soli.

12.2 Wskaźniki realizacji

Podstawowym narzędziem do śledzenia postępu realizacji LPR są wskaźniki monitorowania. Dostarczają one informacji dotyczących wskaźników rezultatu, a więc efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Podkreślić należy, iż wybór wskaźników skupiony jest na ocenie osiągnięcia celów LPR, a nie produktów poszczególnych projektów. Wynika to z postrzegania interwencji w ramach rewitalizacji, jako procesu całościowego, który nie jest prostą sumą realizowanych projektów, a ma na celu osiągnięcie zmiany we wskazanych obszarach poddanych rewitalizacji. Poniżej zestawiono wskaźniki monitoringu realizacji LPR.

Tabela 46 Wskaźniki monitoringu

Cel	Wskaźnik	Wartość wskaźnika	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika
1. ZMNIJSZENIE ZJAWISKA WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO- WZMOCNIENIE KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH				
Zmniejszenie osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej ogółem		2 745 os.	Bank Danych Lokalnych	2 600 os.
Zwiększenie liczby uczestników imprez i wydarzeń kulturalnych		7 600 os.	Bank Danych Lokalnych	8 000
Pozostający bez pracy pow. 24 m-cy		20,3%	Bank Danych Lokalnych	19,0%
2. ZBUDOWANIE TRWAŁYCH WARUNKÓW UMOŻLIWIAJĄCYCH OŻYWIENIE GOSPODARSTWA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH- WYKORZYSTANIE ENERGII I KREATYWNOŚCI SEKTORA BIZNESOWEGO				
Zwiększenie liczby turystów korzystających z noclegów na terenie Nowej Soli		4 805 os.	Bank Danych Lokalnych	5 000 os
Zwiększenie liczby mieszkańców korzystających z oferty sportowej miasta (ćwiczący ogółem w stowarzyszeniach. UKS i klubach sportowych)		901 os.	Bank Danych Lokalnych	1 000 os.
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności		59	Bank Danych Lokalnych	61
CEL STRATEGICZNY 3.				
ODZYSKANIE PIERWOTNEJ FUNKcjONALNOŚCI INFRASTRUKTURY I PRZESTRZENI PUBLICZNEJ W OBSZARZE ZDEGRADOWANYM W CELU POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW				
Zwiększenie wielkości przestrzeni uporządkowanych terenów zielonych (parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej)		51,26 ha	Bank Danych Lokalnych	53,0 ha

13. Uspołecznienie dokumentu i proces partycypacji społecznej

Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 został przygotowany w procesie szerokiej partycypacji społecznej. Każdemu etapowi prac związanych z dokumentem towarzyszyła zasada partnerstwa różnych środowisk i instytucji, w tym podczas wyznaczenia obszarów zdegradowanych, obszarów rewitalizacji, a także zbieranie propozycji rozwiązań, projektów, pomysłów na zadania.

W ramach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji wykorzystano następujące mechanizmy partycypacji społecznej:

1. Wstępne spotkanie informacyjne, na które zaproszono przedstawicieli pracowników Urzędu Miasta Nowa Sól, instytucji publicznych, a także przedstawicieli Zespołu ds. Rewitalizacji oraz Komitetu ds. Rewitalizacji. Spotkanie odbyło się w Urzędzie Miejskim w czwartek 7 kwietnia 2016 r. o godzinie 14:00 i miało charakter organizacyjno-zapoznawczy. W trakcie spotkania przedstawiciele poszczególnych instytucji zaprezentowali plany działań na następne lata oraz ich możliwość włączenia w realizację procesu rewitalizacji. Omówione zostały problemy i potrzeby miasta oraz wstępnie wytyczonych obszarów zdegradowanych, zarysowano plan i harmonogram prac związanych z przygotowaniem Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023. Podjęta została dyskusja na temat oczekiwań związanych ze współpracą oraz przekazano informacje dotyczące możliwości finansowania projektów wynikających z Planu Rewitalizacji.
2. Spotkanie informacyjne skierowane do przedsiębiorców miasta Nowej Soli, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów funkcjonujących na terenie zdegradowanym po byłej Fabryce Nici Odra, zrealizowane przez Organizację Pracodawców Ziemi Lubuskiej oraz Park Technologiczny „Interior”. Spotkanie odbyło się w dniu 7 kwietnia 2016 r. o godzinie 16:00 w Nowosłolskim Domu Kultury. W trakcie spotkania przedstawione zostały plany rewitalizacji obszarów zdegradowanych w Nowej Soli, przewidywany harmonogram i zakres prac dotyczący opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz wstępne projekty związane z działaniami na terenie zdegradowanym. W trakcie dyskusji uczestnicy spotkania dzielili się swoimi potrzebami, pomysłami oraz obawami związanymi z zagrożeniami występującymi na terenie pofabrycznym Odra. Wskazywali także na możliwości zagospodarowania terenu, wyznaczenie działań priorytetowych oraz możliwość partycypacji w pracach rewitalizacyjnych. W dalszej części spotkania przedsiębiorcy z obszaru byłej Fabryki Nici proszeni byli o wzięcie udziału w badaniach dotyczących diagnozy problemowej obszaru, których wyniki zaprezentowane zostały w niniejszym dokumencie.

3. Ankieta rewitalizacyjna dystrybuowana w wersji papierowej oraz elektronicznej za pośrednictwem strony www.nowasol.pl. Ankietyzacja była prowadzona od kwietnia 2016 r. Mieszkańcy mogli z wykorzystaniem ankiety zgłaszać własne propozycje obszarów zdegradowanych wraz z uzasadnieniem oraz komentować na bieżąco postęp prac nad sformułowaniem programu rewitalizacji. W ramach ankiety prowadzono również badania społeczne o charakterze ilościowym skupione przede wszystkim na rozpoznaniu potrzeb mieszkańców z zakresu rewitalizacji społecznej, przestrzennej, środowiskowej, technicznej jak i gospodarczej Miasta.
4. Badanie realizowane za pomocą wywiadów bezpośrednich, skierowane do przedsiębiorców funkcjonujących na terenie byłej Fabryki Nici Odra. Termin realizacji badania 7-12 kwietnia 2016 r. W trakcie badania respondenci mogli zgłaszać uwagi i opinie dotyczące planów i potrzeb rewitalizacji terenów pofabrycznych, wyznaczać ich cele, a także wskazywać na problemy związane z prowadzeniem działalności na terenie objętym rewitalizacją. Celem badania było także zgromadzenie szczegółowych informacji o zakresie działań prowadzonych przez pomioty funkcjonujące na terenie byłej fabryki, potrzeb związanych z rozwojem działalności oraz możliwości włączenie się w proces rewitalizacji.
5. Wizja lokalna (spacer studyjny) – badanie jakościowe, polegające na wizycie obszarów Miasta, połączone z rozmowami z mieszkańcami, korzystającymi w danej chwili z odwiedzanej przestrzeni miejskiej. Metoda ta miała na celu zdiagnozowanie występujących w terenie problemów przede wszystkim zaś w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. W spacerze uczestniczył członek Zespołu ds. rewitalizacji oraz eksperci zewnętrzni ds. rewitalizacji.
6. Warsztat strategiczny I z udziałem przedstawicieli władz Miasta, pracowników Urzędu Miasta w Nowej Soli oraz jednostek podległych, przedstawicieli środowiska biznesu oraz organizacji społecznych, na którym m.in. przeprowadzono analizę zasobów miasta oraz zewnętrznych trendów / oddziaływań mających wpływ na Lokalny Program Rewitalizacji. Na spotkaniu dyskutowano na temat granic obszaru zdegradowanego i zarekomendowano jego kształt. Spotkanie odbyło się 21 kwietnia 2016 r. o godz. 16:00 w Sali widowiskowej Nowosolskiego Domu Kultury.
7. Warsztat strategiczny II z udziałem interesariuszy zamieszkujących wstępnie wytypowany obszar zdegradowany. W spotkaniu uczestniczyli przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawiciele firm oraz wspólnot mieszkaniowych. Spotkanie odbyło się 21 kwietnia 2016 r. o godz. 17:00 w Sali widowiskowej Nowosolskiego Domu Kultury.
8. Otwarte spotkanie konsultacyjne dotyczące kształtu LPR zrealizowane w dniu 16.06.2016 r. w Nowosolskim Domu Kultury, w którym uczestniczyli przedstawiciele władz miasta, lokalnych

przedsiębiorców, organizacji pozarządowych oraz mieszkańcy Nowej Soli. W trakcie spotkania zaprezentowane zostały założenia Programu oraz przeprowadzona została dyskusja na temat jego ostatecznego kształtu. Zgromadzone osoby w trakcie dyskusji zaprezentowały kolejne pomysły na programy działań, które uwzględniono w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

9. Konsultacje społeczne. Projekt dokumentu pn. „*Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023*” opracowany przez Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych „DELTA PARTNER” na podstawie wyników prac Zespołu ds. Rewitalizacji, diagnozy społeczno-gospodarczej miasta Nowa Sól, raportów z badań ankietowych i prac warsztatowych oraz konsultacji z Zespołem ds. Rewitalizacji, radnymi Rady Miasta w Nowej Soli, mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, wspólnotami mieszkaniowymi, zarządcami nieruchomości oraz innymi osobami zainteresowanymi rewitalizacją został poddany uspołecznieniu od dnia 6 czerwca 2016 r. do dnia 20 czerwca 2016 r. W tym okresie trwały konsultacje społeczne dotyczące roboczej wersji dokumentu. Wszystkie uwagi należało uwzględnić w załączonym formularzu zgłaszania opinii, uwag, wniosków (kwestionariusz wraz z roboczą wersją opracowania był dostępny na stronie internetowej miasta Nowa Sól <http://nowasol.pl/index.php/start/aktualnosc/3303-8758.html>). Wypełniony formularz należało przesłać w formie elektronicznej na adres: lpr.nowasol@deltapartner.org.pl lub też w formie wydruku na adres Urzędu Miejskiego w Nowej Soli. W ramach uspołecznienia dokumentu na tym etapie nie wpłynęły żadne uwagi do jego treści oraz prezentowanych założeń.

Na etapie realizacji LPR zakłada się weryfikację kanałów dystrybucji informacji, aby zapewnić możliwie szerokiemu gronu udział w przeprowadzonych formach konsultacji społecznych, szczególnie z punktu widzenia poszerzenia grona beneficjentów, do których informacja trafia w sposób bezpośredni.

14. Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko

Dokument p.n „*Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowa Sól na lata 2016-2023*” został zaliczony do projektów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, o których mowa w art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2016 nr 0 poz. 353).

W oparciu o zapisy art. 48, w związku z art. 57 ust. 1 pkt. 2 i art. 58 ust. 1 pkt. 2 ww. ustawy, Prezydent Miasta Nowa Sól zwrócił się z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz do Lubuskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wielkopolskim o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla ww. dokumentu. W odpowiedzi na wniosek:

- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim pismem Nr WOO.410.100.2016.DT z dnia 8 czerwca 2016 r. uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu „*Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowa Sól na lata 2016-2023*”.
- Lubuski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Gorzowie Wielkopolskim pismem Nr NZ.9022.288.2016.KJ z dnia 20 czerwca 2016 uzgodnił możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu „*Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowa Sól na lata 2016-2023*”.

W związku z powyższym, na podstawie art. 48 ust. 4 i art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 roku OoŚ, odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu „*Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowa Sól na lata 2016-2023*”.

Poniżej przedstawiono uzasadnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla analizowanego dokumentu w świetle wymagań wynikających z art. 49 ustawy OoŚ.

„*Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowa Sól na lata 2016-2023*” jest dokumentem o charakterze strategicznym istotnym z punktu widzenia rozwoju zarówno obszarów zdegradowanych jak i całego miasta Nowa Sól. LPR Nowa Sól jako swój priorytet wyznacza i określa mieszkańców obszarów zdegradowanych, ze szczególnym uwzględnieniem osób zmarginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Kolejny aspekt to szeroko definiowana sfera gospodarcze, przede wszystkim w zakresie budowania atrakcyjności inwestycyjnej obszarów zdegradowanych i wykorzystania ich naturalnych, wykształconych historycznie potencjałów. Ostatnim komponentem są zagadnienia infrastrukturalne związane zarówno ze stanem infrastruktury technicznej, jak również z jakością przestrzeni miejskich.

W ramach „Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016 – 2023” wyznaczone zostały trzy główne cele Rewitalizacji i są to:

- Cel strategiczny 1: Zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego – wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego na obszarach zdegradowanych.
- Cel strategiczny 2: Zbudowanie trwałych warunków umożliwiających ożywienie gospodarcze obszarów zdegradowanych – wykorzystanie energii i kreatywności sektora biznesu.
- Cel strategiczny 3: Przywrócenie pierwotnej funkcjonalności i jakości infrastruktury na obszarach podlegających dewaloryzacji ekonomicznej oraz degradacji technicznej.

W ramach dokumentu p.n.: „*Lokalny Program Rewitalizacji miasta Nowa Sól na lata 2016-2023*”, planuje się realizację zarówno celów o charakterze organizacyjnym i planistycznym jak również zakładających powstanie istotnej z punktu widzenia rozwoju gminy infrastruktury społecznej. W ramach LPR przewidziano osiągnięcie szeregu celów, które w sposób bezpośredni mogą tworzyć podstawy strategiczne dla realizacji projektów mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko. Do projektów takich należą inwestycje związane z remontem i rozbudową systemu komunikacyjnego, rewitalizacja terenów o funkcjach kulturowych oraz sportowo-rekreacyjnych itp. W ramach analizowanego Programu nie przewidziano dużych projektów infrastrukturalnych zakwalifikowanych do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko. Wszystkie projekty przewidziane w ramach LPR realizowane będą w obrębie ściśle określonych obszarów zdelimitowanych, a ich oddziaływanie będzie ograniczone do przestrzeni o charakterze antropogenicznej w obrębie miasta Kowary.

Realizacja postanowień LPR w części przyczyni się do rozwiązania problemów w obszarze środowiskowym oraz do eliminacji źródeł powstawania zanieczyszczeń. Dotyczy to przede wszystkim takich obszarów jak: emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do powietrza (niska emisja), emisja hałasu od środków transportu, gospodarka odpadami, edukacja ekologiczna, rewitalizacja obszarów zdegradowanych, w tym obszarów zieleni miejskiej.

Planowane przedsięwzięcia nie kolidują z obszarami podlegającymi ochronie w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2015 nr 0 poz. 1651 ze zm.), a ich zakres i skala wyklucza możliwość transgranicznego oddziaływania.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania określone w art. 49 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, uzgodnienia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gorzowie Wielkopolskim oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Gorzowie Wielkopolskim, a w szczególności charakter działań przewidzianych w przedmiotowym dokumencie, rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko stwierdzono, że realizacja postanowień Programu nie przyczyni się do pogorszenia stanu i jakości poszczególnych komponentów jak również środowiska jako całości. Na tej

podstawie odstąpiono od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla analizowanego dokumentu.

Spis grafik

Grafika 1 Jednostki statystyczne analizowane w ramach prac nad LPR Nowej Soli na lata 2016-2023.....	36
Grafika 2 Stopień degradacji budynków w Nowej Soli	40
Grafika 3 Analiza porównawcza – liczba klientów MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	42
Grafika 4 Analiza porównawcza – kwoty udzielanych świadczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców.....	44
Grafika 5 Analiza porównawcza – liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 100 mieszkańców	46
Grafika 6 Analiza porównawcza – ofiary przemocy domowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców	48
Grafika 7 Wskaźnik aktywności gospodarczej w stosunku do liczby ludności.....	50
Grafika 8 Dostęp do terenów rekreacyjno-wypoczynkowych.....	52
Grafika 9 Schematyczne granice obszaru Odra	67
Grafika 10 Schematyczne granice obszaru Dozamet	87

Spis tabel

Tabela 1 Spójność dokumentu w skali makro	8
Tabela 2 Spójność LPR z dokumentami strategicznymi miasta Nowa Sól.....	11
Tabela 3 Szczegółowa charakterystyka bezrobocia w mieście Nowa Sól.....	17
Tabela 4 Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej wśród ludności ogółem 2010-2014.....	18
Tabela 5 Liczba klientów i liczba udzielonych świadczeń w latach 2011-2015.....	18
Tabela 6 Kwoty udzielanych świadczeń w latach 2011-2015	19
Tabela 7 Statystyki dot. osób uzależnionych w latach 2011-2015.....	19
Tabela 8 Wartość środków przekazywanych na realizację zadań publicznych w ramach programu współpracy z NGO.....	21
Tabela 9 Liczba przestępstw odnotowanych w Nowej Soli w latach 2011-2015	22
Tabela 10 Liczba przestępstw odnotowanych w Nowej Soli w przeliczeniu na 100 mieszkańców w latach 2011-2015	23
Tabela 11 Statystyki przemocy w rodzinie w latach 2012-2015	23
Tabela 12 Wskaźniki gospodarcze - porównanie.....	24
Tabela 13 Korzystający z instalacji sieciowych w % ogółu ludności.....	33
Tabela 14 Wyszczególnienie obszarów statystycznych poddanych analizie porównawczej	37
Tabela 15 Kryteria delimitacji	37
Tabela 16 Podsumowanie analizy obszarów	54
Tabela 17 Struktura wiekowa mieszkańców Odry oraz miasta Nowa Sól - porównanie.....	68
Tabela 18 Struktura osób bezrobotnych na terenie Odry.....	69
Tabela 19 Struktura bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze.....	69
Tabela 20 Liczba mieszkańców obszaru Odra korzystających z ośrodka pomocy społecznej w latach 2011-2015.....	70
Tabela 21 Struktura osób korzystających z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze.....	70
Tabela 22 Liczba świadczeń OPS udzielanych mieszkańcom obszaru Odra w latach 2011-2015.....	71
Tabela 23 Struktura udzielanych świadczeń MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze	71
Tabela 24 Struktura i wartość udzielanego wsparcia w latach 2011-2015.....	71
Tabela 25 Wartość i struktura udzielanych świadczeń MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze...	72
Tabela 26 Zdarzenia w ruchu drogowym	72
Tabela 27 Statystyki przemocy domowej obszaru Odra.....	73
Tabela 28 Wskaźnik aktywności gospodarczej 2016 r.....	73
Tabela 29 Struktura demograficzna mieszkańców obszaru Dozamet i miasta Nowa Sól - porównanie	88

Tabela 30 Struktura osób bezrobotnych na terenie Dozamet.....	89
Tabela 31 Struktura bezrobocia w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze.....	89
Tabela 32 Liczba mieszkańców obszaru Odra korzystających z ośrodka pomocy społecznej w latach 2011-2015.....	90
Tabela 33 Struktura osób korzystających z MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze.....	90
Tabela 34 Liczba świadczeń OPS udzielanych mieszkańcom obszaru Dozamet w latach 2011-2015.....	91
Tabela 35 Struktura udzielanych świadczeń MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze.....	91
Tabela 36 Struktura i wartość udzielanego wsparcia w latach 2011-2015.....	91
Tabela 37 Wartość i struktura udzielanych świadczeń MOPS w przeliczeniu na 100 mieszkańców - wskaźniki porównawcze...	92
Tabela 38 Zdarzenia w ruchu drogowym obszar Dozamet.....	92
Tabela 39 Statystyki przemocy domowej obszaru Dozamet.....	93
Tabela 40 Wskaźnik aktywności gospodarczej 2016 r.....	93
Tabela 41 Analiza SWOT obszarów rewitalizacji.....	98
Tabela 42 Zintegrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i kierunkami działań - obszar Odra.....	134
Tabela 43 Zintegrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami i kierunkami działań - obszar Dozamet.....	138
Tabela 44 Harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 - Obszar Odra – lista podstawowa.....	146
Tabela 45 Harmonogram rzeczowo – finansowy przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji miasta Nowej Soli na lata 2016-2023 - Obszar Dozamet – lista podstawowa.....	147
Tabela 46 Wskaźniki monitoringu.....	151

Spis wykresów

Wykres 1 Struktura użytkowa gruntów Nowej Soli.....	13
Wykres 2 Liczba mieszkańców miasta i przyrost naturalny w latach 2005-2014.....	14
Wykres 3 Migracje wewnątrz krajowe i zagraniczne mieszkańców Nowej Soli w latach 2005-2014.....	15
Wykres 4 Struktura demograficzna miasta Nowa Sól wg. ekonomicznych grup wieku w latach 2005-2014.....	16
Wykres 5 Bezrobocie w Nowej Soli oraz udział w liczbie osób bezrobotnych powiatu i województwa w l. 2006-2015.....	16
Wykres 6 Liczba organizacji pozarządowych w Nowej Soli, Powiecie nowosolskim oraz woj. Lubuskim w latach 2010-2014....	21
Wykres 7 Podmioty gospodarki narodowej wg rejestru REGON w Nowej Soli w latach 2009-2015.....	24
Wykres 8 Struktura podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD 2007 w 2014 r.....	25
Wykres 9 Płeć respondentów.....	56
Wykres 10 Struktura wieku badanych.....	57
Wykres 11 Wykształcenie respondentów.....	57
Wykres 12 Status na rynku pracy.....	58
Wykres 13 Związek respondentów z obszarem.....	58
Wykres 14 Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym przez Pana(nią) obszarze rewitalizacji.....	59
Wykres 15 Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(ią) obszarze?.....	60
Wykres 16 Jak ocenił(a) by Pan(i) poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji w działania wskazane poniżej na wybranym obszarze?.....	61
Wykres 17 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych przez Pana(ią) miejscach?.....	61
Wykres 18 Liczba pracowników zatrudnionych w przedsiębiorstwach na terenie byłej fabryki Odra [%].....	62
Wykres 19 Pożądane usługi wsparcia biznesu [%].....	63
Wykres 20 Przeznaczenie wieży na poszczególne cele [%].....	64

Wykres 21 Struktura demograficzna mieszkańców obszaru Odra	68
Wykres 22 Płeć respondentów.....	79
Wykres 23 Struktura wieku respondentów	80
Wykres 24 Wykształcenie respondentów.....	80
Wykres 25 Status na rynku pracy	81
Wykres 26 Poprawność wytyczenia obszaru.....	81
Wykres 27 Związek respondentów z obszarem	82
Wykres 28 Proszę ocenić wymienione elementy związane z jakością życia na wskazanym przez Pana(nią) obszarze rewitalizacji	83
Wykres 29 Jakie problemy Pana(i) zdaniem występują na wybranym przez Pana(ią) obszarze?	83
Wykres 30 Jak ocenił(a) by Pan(i) poziom zainteresowania władz oraz innych instytucji w działania wskazane poniżej na wybranym obszarze.....	84
Wykres 31 Jakich miejsc i form aktywności brakuje we wskazanych przez Pana(ią) miejscach?.....	85
Wykres 32 Struktura demograficzna mieszkańców obszaru Dozamet.....	88